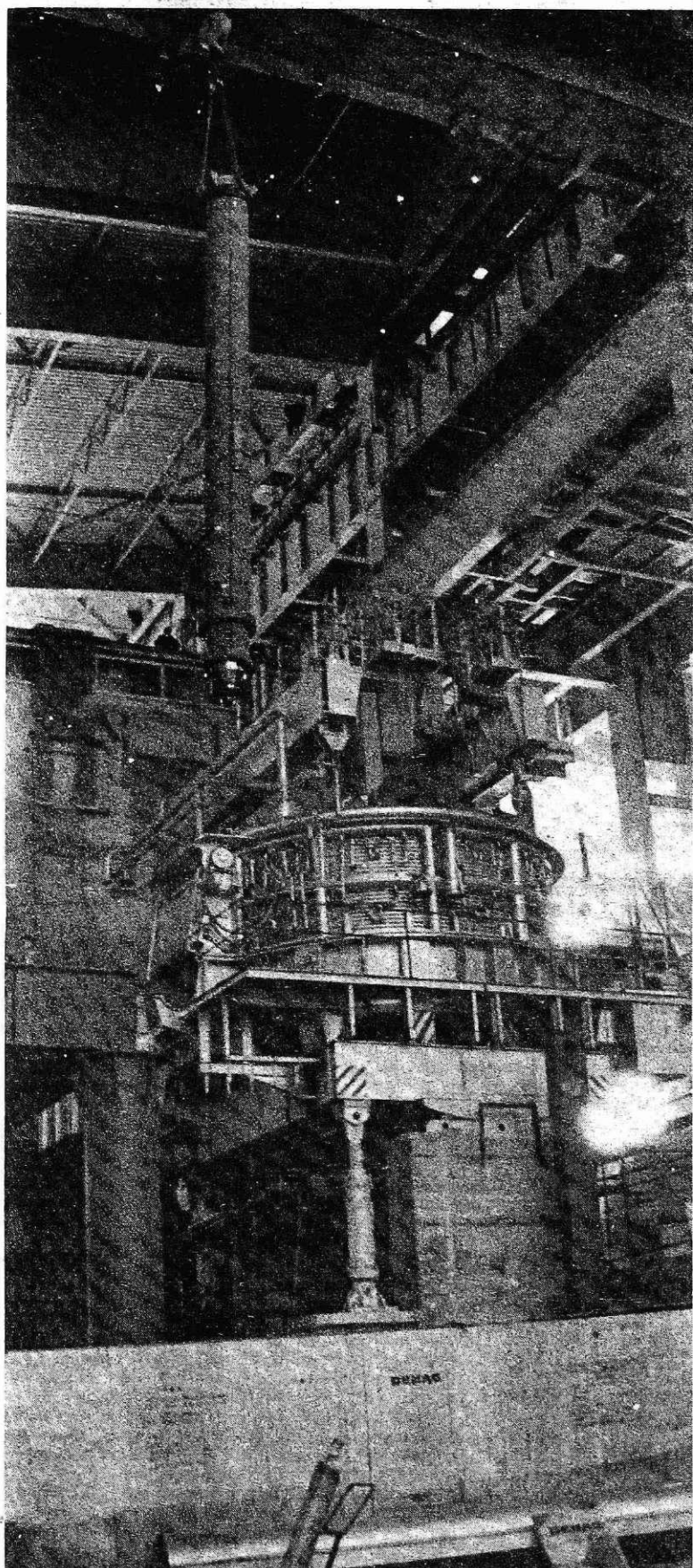

ŽELEZAR

JESENICE, 13. NOVEMBRA 1986

ŠTEVILKA 45 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev ŽID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25 - letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik Goro Bradaskja, lektorica — novinarka Cvetka Martinčič, novinar — fotoreporter Borut Grce, novinarki Lilijana Kos in Tanja Kastelic, administracija — Mija Keserović in Diana Huseinbašić. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SZ Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19 in 26-20, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Jeklarna 2 (foto: I. Kučina)

Proizvodnja v oktobru

Čestitke vsem, ki so kakorkoli doprinesli, da so oktobrski rezultati najboljši v zadnjih dveh letih.

Oktobar je podobno kot marec že sam po sebi zelo ugoden za doseganje dobrih rezultatov v proizvodnji, kajti mesec je dolg, brez praznikov in ugodne so vremenske razmere. Če k temu dodamo še povečano željo in hotenje za uspehom, kljub pomanjkanju delavcev dobri rezultati ne morejo izostati. To pa je letošnji oktober! Čestitke veljajo tako vzdrževalcem kot proizvajalcem, pa ne nazadnje tudi nabavi, ki ji je uspelo pravočasno nabaviti surovine in polizdelke, tako da so bile praktično vse TOZD dobro oskrbovane. Edina TOZD, ki je bistveno zaostala za planskimi nalogami v skupni proizvodnji in s tem preprečila še boljši rezultat, je bila Valjarna bluming - štekel.

Čeprav so ostale temeljne organizacije delale dobro in je težko nekega izvzeti, pa ne moremo mimo tega, da ne bi posebno pohvalili vzdrževalcev za nizke zastoje, za rekordne rezultate v zgodovini pa jeklarjev pri proizvodnji dinamo, nerjavnih in svinčenih jekel, žičarjev za VAC žico in hladnovaljavcev iz stare Hladne valjarne za dinamo trakove. Letošnje najboljše rezultate v skupni proizvodnji so v oktobru dosegli naslednje TOZD: Plavž, Hladna valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Žičarna, Profilaria, Jeklovlek, Elektrotrode in Želblarna.

Izjemno dobre rezultate smo dosegli tudi pri izvozu, saj smo petino lastne proizvodnje za trg pordali na tuje in s tem močno presegli gospodarski načrt.

Skupna proizvodnja je bila v tem mesecu dosežena 100,6 %, gotova —

prodaja (lastna) 102,6 %, usluge prevajanja pa 142 % glede na operativni program. Tujim naročnikom smo tako skupaj odpremili 35.422 ton izdelkov.

Ob takih rezultatih je bila seveda rekordna tudi finančna realizacija (preko 13 milijard din).

TOZD PLAVŽ

Podobno kot prejšnji mesec so tudi oktobra plavžarji delali brez večjih pretresov in dobro ter tako že letos drugič z gospodarskim načrtom predvideno proizvodnjo dosegli. Izdelali so 14.350 ton grodlja oziroma 100,4 %.

TOZD JEKLARNA

V Jeklarni so izdelali 40.207 ton surovega jekla oziroma 100,8 % gospodarskega načrta. Martinarji so

svoje obveznosti v količini presegli za 2,5 %, elektropečarji pa so za svojimi planskimi obveznostmi zaostali za 1,7 %, vendar izključno na račun enoinpol dnevnega izpada proizvodnje Lectromelt peči zaradi eksplozije (vdor vode) 13. oktobra. Že v uvodu je bilo omenjeno zelo dobro izpolnjevanje kvalitetnega asortimenta.

Kontiliv je bil od 18. do 27. oktobra v rednem letnem remontu, vendar je z operativnim programom načrtovane obveznosti krepko presegel. Odlihl je namreč 4.818 ton gredic, predvsem zaradi obratovanja v sistemu 12/12 v času obratovanja potisne peči v TOZD Valjarna bluming - štekel.

TOZD LIVARNA

Z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo so livarji dosegli 100,8 %. Tujim naročnikom je bilo odpremljeno 42,7 ton odlitkov ali 106,7 % glede na gospodarski načrt.

TOZD VALJARNA BLUMING - ŠTEKEL

Kljub težavam, ki so jih imeli valjavci zaradi okvare in tridnevnega izpada proizvodnje na liniji rezanja

(Nadaljevanje na 6. strani)

Finančni položaj Železarne

Trenutni finančni položaj Železarne je težak, vendar ga kljub vrsti težav obvladujemo. To je glavna misel iz razgovora z Borisom Pesjakom, vodjo finančno - računovodskega sektorja, ki meni, da finančni položaj naše železarne res ni rožnat, vendar poudarja, da to ni razlog za malodušje in preplah.

Za vse organizacije združenega dela velja, da se njihova uspešnost ali neuspešnost poslovanja, investicijska dejavnost, racionalno poslovanje ter zunanji vplivi ekonomske politike v celoti odražajo v njihovem boljšem ali slabšem finančnem poslovanju v posameznem obdobju. Omenjene zakonitosti veljajo tudi za Železarno, za katero v letošnjem letu lahko trdimo, da se je znašla v primežu še večjih težav, ki izvirajo iz neizpolnjevanja planskih ciljev in intenzivne investicijske dejavnosti.

Pri izdelavi gospodarskega in finančnega načrta za poslovno leto 1986 smo nadaljnje poslabšanje načrtovali, vendar smo si z omenjenima dokumentoma obenem postavili tudi jasne cilje na proizvodnem, komercialnem, finančnem in drugih področjih, ki so sestavni del delovanja našega sistema. Pomembna cilja sta bila tudi načrtovana količinska in vrednostna proizvodnja ter znižanje vseh vrst zalog.

Niti prvega niti drugega cilja v prvih devetih mesecih letos nismo uspeli uresničiti, kar je močno vplivalo na poslabšanje finančnega sta-

nja Železarne. Od zastavljenih ciljev najbolj odstopamo pri zalogah, kjer smo pričakovali, da bomo s skupnimi naporii proizvodnje, komercialne in finančnega sektorja uspeli zaloge v reprodukcijskem procesu (polizdelki, nedokončana proizvodnja in končni izdelki) in zaloge surovin znižati. Ker zaloge predstavljajo več kot 20 odstotkov železarskega premoženja, je za nas financiranje visokih zalog likvidnostno in dohodkovno veliko breme. Če bi zaloge zmanjšali na raven, ki se zagotavlja optimalne proizvodne pogoje, bi v Železarni v enem letu prihranili najmanj enomesečni bruto osebni dohodek vseh železarjev. Pa ne gre samo za to; še hujša je ugotovitev, da vrsta naših izdelkov ne prenese več tako visokih stroškov financiranja, ki na ta način nastajajo.

Drugo področje (specifično za Železarno Jesenice v letošnjem letu) je investicijska dejavnost. Vrsto let smo se pripravljali na začetek gradnje Jeklarn 2. Priprave so potekale na različnih področjih, tako tehnično - tehnološkem, organizacijsko - kadrovskem, komercialnem, finančnem kot na drugih področjih. Kljub temu, da smo v zadnjih letih večino akumulacije namenili za pokrivanje lastnega deleža pri financiranju nove jeklarne, smo morali v železarni zaradi velikih podražitev med gradnjo in zaradi slabega izpolnjevanja svojih obveznosti in obveznosti drugih udeležencev pri financiranju projekta Jeklarna 2 dodatno nameniti pomembna sredstva za premoščanje financiranja in s tem zagotavljanja tekoče investicijske dejavnosti.

Na finančni položaj pa zelo negativno vplivajo tudi kasnitve del pri posameznih drugih investicijah. Na eni strani se zaradi večkratnih premaknjenih rokov za začetek obratovanja nekaterih ključnih agregatov povečujejo zaloge, na drugi strani pa investicijski stroški preraščajo vse večje.

Ena od pomembnih postavk, ki vplivajo na solventnost (finančno sposobnost) so tudi vse vrste terjatev. Čeprav so se pogoji na področju financiranja zaostrovali skozi vse leto, ugotavljamo, da so v Železarni terjatve iz blagovnega prometa na

taki ravni, da jih praktično ne moremo znižati. Le pri izterjavi obresti b morali biti bolj aktivni, ker bi s tem zmanjšali terjatve in pridobili de manjkajočih likvidnih sredstev.

(Nadaljevanje na 2. strani)

35 let Železarja

Bomo ponovili uspehe iz oktobra

Do 10. novembra smo po podatkih statistične službe izdelali 36.410 ton skupne proizvodnje in dosegli 95,2 % operativnega programa. Plan izpolnjuje pet temeljnih organizacij: Plavž, Jeklarna, HV Bela, HV Jesenice in Elektrotrode.

V TOZD Plavž uspešno izpolnjujejo planirano količino. Izdelali so 4.767 ton grodlja, kar je 102,9 % operativnega programa, ki je enak družbenemu planu.

Tudi v TOZD Jeklarna je proizvodnja uspešna, saj s 13.684 tonami vlitiga jekla presegajo družbeni plan za 4,9 %, zvišani operativni program pa za 2,1 %.

V šestih odpremnih dneh smo prodali 7.501 tona izgotovljenih izdelkov in storitev, kar je le 85,5 % družbenega plana in 83,2 % nekoliko višjega operativnega programa. Plan prodaje izpolnjujeta le TOZD HV Jesenice in Vratni podboji.

Osebni dohodek za oktober

Osebni dohodek za mesec oktober je v povprečju za 12,1 % višji od dohodka v septembru ali za 15.709 din na delavca in za 7 % na uro ali preračunano na 182 ur. Oktober izkazuje izjemno dobre rezultate. Operativni plan so dosegle vse TOZD — razen Vratnih podbojev, zato so temu podobni tudi osebni dohodki.

Jeklarna je v mesecu oktobru dosegla 40.000 ton proizvodnje. Torej tretjič v letošnjem letu (februar, marec in oktober), zato s svojimi osebnimi dohodki tudi krepko odstopa tako od ostalih TOZD kot od povprečja Železarne. Plavžarjem je uspelo ponoviti dober rezultat iz septembra, zato so med proizvodnimi TOZD na drugem mestu.

Najbolj je z osebnim dohodkom napredovala HV Jesenice, ki je imela nekaj mesecev slabe rezultate in nizke osebne dohodke. Krepko nad povprečjem so se povečali osebni dohodki v Žičarni, vendar ne toliko, da

radi rezultatov kakor zaradi večjega obsega nadur.

Valjarna žice in profilov je uspela povečati svoje poprečje brez povečanja nadur, samo z boljšimi rezultati.

Uspešno preseganje planov v TOZD je prispevalo tudi k večjemu osebnemu dohodku v delovnih skupnostih skupnih služb, ki v primeru slabših rezultatov zaostajajo za proizvodnimi temeljnimi organizacijami.

Mesec oktober ima 23 delovnih dni ali 184 ur. V povprečju bo plačanih 8,6 ur na zaposlenega več kot v septembru, ki je imel 22 delovnih

dni. Večji obseg plačanega časa torej ni le posledica večjega rednega delovnega časa, ampak tudi večjega obsega nadur, ki so bile potrebne za uresničitev zahtevnejšega programa dela, kot je bil prejšnje mesece.

Pri izpolnjevanju cilja poslovanja smo bili v oktobru uspešni, saj bomo razdelili še enkrat toliko stimulacije za doseganje cilja kot v septembru.

Poudariti moramo, da vsa stimulacija ni samo zaradi vrednosti prodaje, ampak tudi zaradi uspešnosti izvrševanja izvoznih načrtov. Upajmo, da slab start v prodaji na začetku novembra ne bo pokvaril trenutnega vzdušja, ko smo uspeli s premikom rezultatov premakniti tudi osebne dohodke.

Odd. za nagraj.

Finančni položaj Železarne

(Nadaljevanje s 1. strani)

Rezultat takih gibanj v letošnjem letu je, da Železarna tekočo reprodukcijo financira z manj kot polovico lastnih sredstev, kar je za tovrstno industrijo občutno premalo.

Velik del manjkajočih kvalitativnih (lastnih) sredstev smo morali v letošnjem letu nadomestiti z dolgoročnimi, predvsem pa s kratkoročnimi posojili za obratna sredstva. Tako zadolževanje ni samo sebi namen, temveč je potrebno za nemoteno zagotavljanje sredstev, predvsem za tekočo reprodukcijo in investicijsko dejavnost. Najmanjše posojilo je torej rezultat naštetih težav v poslovanju naše železarne v preteklem obdobju.

Naš sogovornik meni, da smo kljub naštetim težavam sposobni uspešno zaključiti začete investicije

Boris Pesjak (foto: I. Kučina)

in uravnati zaloge na optimalni nivo ter da smo ustrezno pripravljeni na velik tehnološki korak naprej.

Za izboljšanje finančnega položaja naše železarne so zelo pomembni pravočasen pričetek obratovanja Jeklarne 2, povečanje proizvodnje kakovostne debele pločevine in ustavitve proizvodnje jekla po SM postopku. Nekaj časa se bomo morali zato odpovedati novim večjim investicijam; šele, ko bodo sedanji projekti pričeli normalno obratovati in dajati predvidene rezultate, ki bodo povečali našo akumulacijo, bomo v Železarni zopet sanirali naš finančni položaj.

Do takrat pa bomo morali vse naše želje na vseh področjih podrediti našemu skupnemu osnovnemu cilju — reševanju težkega finančnega položaja Železarne. Lilijana Kos

Zelo dobri rezultati prodaje v oktobru

Rezultati prodaje v oktobru nam kažejo, da smo s prodajo 32.677 ton naših izdelkov po povprečni prodajni ceni 361.340 din za tono ustvarili 11.807 mio din osnovne realizacije. Prodana količina je bila enaka načrtovani, vrednost pa presega načrtovano za 1.448 mio din oziroma 14 %.

Osnovna realizacija se je povečala še za storitve prevaljanja v višini 2.759 ton, kar je za 104 % več, kot smo načrtovali, tako da smo dosegli načrtovani plan prodaje skupaj s storitvami prevaljanja 103,7 %. Operativni program, ki upošteva dejanske pogoje gospodarjenja, je bil količinsko presežen za 2,6 %, vrednostno pa 11,8 %. Tudi storitvene TOZD v oktobru izkazujejo dobre poslovne rezultate in pozitivno vplivajo na skupno zunanjo neto realizacijo, ki je oktobra znašala 12.214 mio din in je bila za 1.620 mio din oziroma 15 % večja od načrtovane.

Struktura prodaje je drugič v letošnjem letu presegla načrtovano za 0,5 %, nekoliko pa je zaostala za strukturo prodaje v septembru, vendar je bila kljub temu realizacija v oktobru večja od septembrske za 38 %. 13 % so k večji realizaciji prispevale cene, za 23 % pa je bila večja količina prodaje.

Pregled prodaje po posameznih TOZD nam kaže, da so v oktobru načrtovano količino prodaje presegle TOZD: Livarna za 5 %, Valjarna blumingštel za 3 %, HV Bela in HV Jesenice za 1 %, Žičarna za 8 %, Jeklovlek za 15 %, Elektrode za 22 % in Žebjarna za 5 %. Ostale TOZD so zaostale za načrtovanimi količinskimi rezultati prodaje. Zaostanek je bil največji v TOZD Valjarna žice in profilov, saj je ta TOZD morala oskrbeti z vlačnim materialom TOZD z okroglega programa, ki so vse precej presegle načrtovano količino prodaje. Tako prerazporeditev jekla je smotrna, saj prodaja na višji stopnji predelave zagotavlja boljše prodajne rezultate Železarne. Zaradi višjih prodajnih cen od predvidenih je v večini TOZD tudi realizacija presegla načrtovano, izjema sta le TOZD Profilarna in Vratni podboji, ker je dosežena prodajna cena zaostala za načrtovano; v TOZD Profilarna kar za 23 %, v TOZD Vratni podboji pa za 1 %. Velik zaostanek v načrtovani količini prodaje pa je kljub preseženi načrtovani prodajni ceni vzrok, da tudi TOZD Valjarna žice in profilov ni dosegla načrtovane realizacije. Višja prodajna cena od načrtovane je bila posledica boljše strukture prodaje posameznih TOZD, delno pa nanjo vpliva tudi visoka stopnja inflacije, saj so v takih pogojih gospodarjenja cene v zadnjih mesecih leta večje od načrtovane povprečja.

V desetih mesecih letošnjega leta smo prodali 290.799 ton naših izdelkov, kar je 10.281 ton oziroma 3,4 % manj, kot je predvideval gospodarski načrt. Dosežena prodajna cena je v povprečju znašala 315.529 din za tono in je bila za 3.536 din za tono oziroma 1,1 % višja od načrtovane. Dosežena osnovna realizacija v višini 91.755 mio din je bila za 4.308 mio din oziroma 4,4 % slabša kot smo načrtovali. Če pa upoštevamo še storitve prevaljanja in prodajo storitvenih TOZD, je bila skupna zunanja neto realizacija manjša od načrtovane za 3.785 mio din oziroma 3,8 %.

Gledano po posameznih TOZD sta boljše količinske in vrednostne rezultate od načrtovanih dosegli le TOZD Valjarna debele pločevine in Jeklovlek. Načrtovano količino prodaje je presegla še TOZD Elektrode, vendar pa zaradi zaostanka v prodajni ceni ni dosegla načrtovane realizacije. Ugodna prodajna cena pa je vplivala, da je TOZD Livarna presegla načrtovano realizacijo kljub 6 % zaostanku v načrtovani količini prodaje. Tako po količini kot po vrednosti prodaje so za planom v obdobju januar — oktober zaostale TOZD Valjarna blumingštel, Valjarna žice in profilov, HV Bela, HV Jesenice, Žičarna, Profilarna, Vratni podboji in Žebjarna.

Izračuni doseganja strukture prodaje s pomočjo metode izračuna agregiranih indeksov nam je pokazal, da smo v desetih mesecih letos imeli za 1,7 % slabšo strukturo prodanih izdelkov, kot smo načrtovali, vendar kar za 5,7 % boljše kot v enakem obdobju lani. V strukturi prodaje je v desetih mesecih letošnjega leta za načrtovanimi rezultati najbolj zaostala TOZD Žičarna zaradi izpa-

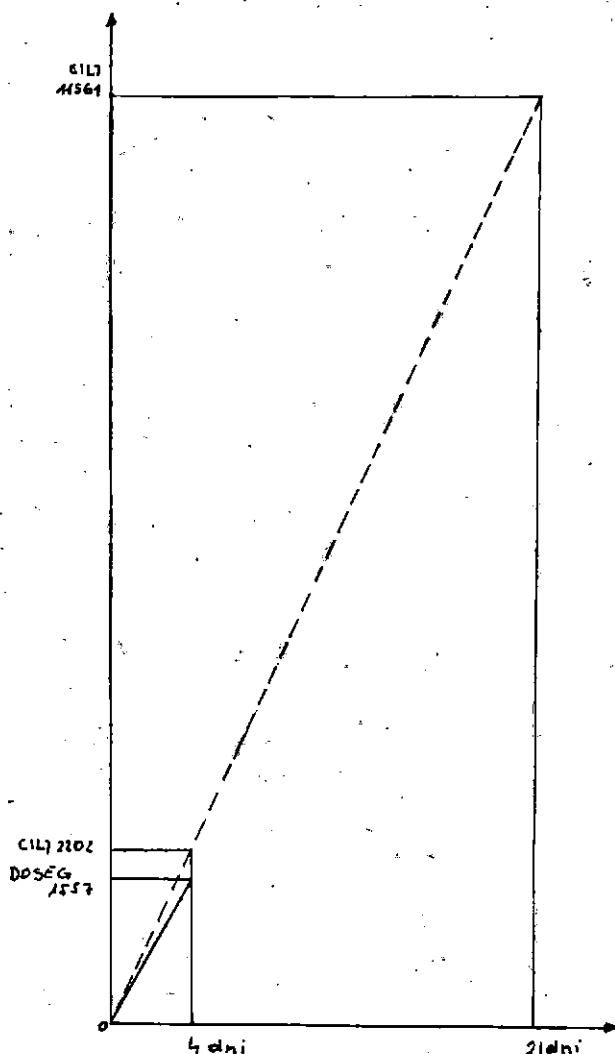
da nerjavne žice v prvih mesecih letošnjega leta, medtem ko je najbolj ugodne strukturne rezultate dosegla TOZD Vratni podboji. V primerjavi s istim obdobjem lani sta strukturo prodaje najbolj izboljšali TOZD Valjarna debele pločevine za 11 % in Žičarna za 7 %.

V oktobru smo z doseženo načrtovano količino prodaje ob razmeroma dobri kvaliteti prodanih izdelkov dosegli dobre vrednostne rezultate, kar seveda pozitivno vpliva na poslovanje Železarne. Nadaljnje izboljševanje strukture prodanih izdelkov ter doseganje načrtovane količine prodaje pa sta cilja, ki bi nam zagotovila boljši poslovni rezultat konec leta. Polonca Marjanovič

OBVESTILO!

Na članek iz prejšnje številke »Pri zadnjih vratih« je strokovna služba pripravila pojasnilo, ki bo posredovano delavskim svetom TOZD in delovnih skupnostih skupaj z gradivom komisije za vrednotenje del in nalog.

doseganje skupnega cilja poslovanja

V štirih dneh novembra smo dosegli 1557 mio din realizacije ali 71 % cilja. Mesec november smo zopet začeli slabo, kar nam je prešlo že kar v navado.

Oddelek za nagrajevanje

Druga seja izvršilnega odbora DS SOZD Slovenske železarne

Izvršilni odbor delavskega sveta SOZD Slovenske železarne se je sestel na svoji drugi seji v petek, 24. oktobra, v Ljubljani. Obravnavali so gradivo, ki je bilo pripravljeno za tretjo sejo delavskega sveta SOZD SŽ in pripravili ustrezne sklepe, ki naj bi jih obravnaval in sprejel delavski svet na seji 29. oktobra.

Tako so ob obravnavi srednjeročnega načrta SOZD Slovenske železarne za obdobje 1986 - 1990 postavili tudi vprašanje o kadrih in njihovem razvoju, saj bo mogoče načrtovane naloge uresničiti le z ustrezno usposobljenimi kadri. Ker usposabljanje traja dalj časa, je temu treba posvetiti večjo pozornost. Podobno tudi razvojnim načrtom, marketingu, izvozu, energetiki, novim proizvodnim programom ipd. Za čim uspešnejšo realizacijo vseh zastavljenih ciljev je bilo oblikovanih več odborov, preko katerih se bodo delovne organizacije dogovarjale in pripravljale ukrepe. V razpravi je bila izražena tudi bojazan Železarne Jesenice glede dobave starega železa ob startu nove jeklarne. Pojasnjeno je bilo, da večjih problemov na tem področju v letu 1987 ne pričakujejo. Izrečen je bil tudi pomislek o sami vsebini in kvaliteti planiranja v sedanjih pogojih gospodarjenja in zlasti še ob negotovosti v naslednjih letih, ker so pogoji še neznani.

Tudi srednjeročni plan delovne skupnosti skupnih služb SOZD SŽ za obdobje 1986 - 1990 in srednjeročni plan združenih sredstev SOZD SŽ za obdobje 1986 - 1990 so posredovali delavskemu svetu SOZD v obravnavo in sprejem. Podrobneje so si ogledali le delo posameznih služb v naslednjem srednjeročnem obdobju, plane kadrov, investicij, dohodkov, skupne porabe in plane prispevkov delovne skupnosti skupnih služb. Zanimale so jih tudi planirane aktivnosti na področju razvoja nomenklature za potrebe Slovenskih železarn.

Izvršilni odbor je predlagal delavskemu svetu, naj obravnava in sprejme predlog izhodišč za sestavo letnega načrta SOZD SŽ za leto 1987 z naslednjimi ugotovitvami:

— planske službe vseh delovnih organizacij v SOZD SŽ naj dokončno uskladijo odstotke predvidenih povečanj prodajnih cen v mejah od 60—65 odstotkov, povečanje cen električne energije nad 75 odstotkov in rasti vrednosti dolarja v mejah od 600 do 650 din;

izvršilni odbor ugotavlja, da še vedno prihaja do nekaterih sprememb, ki pomembno vplivajo na planiranje, vendar je vseeno potrebno v vseh DO v SŽ čimprej plane pripraviti in sprejeti. Spremembe, do katerih bo še prihajalo, je potrebno ustrezno upoštevati in z njimi uskladiti sprejete planske dokumente, pri čemer pa je od pomembnosti posameznih sprememb odvisno, ali bodo spremembe obravnavane na organih upravljanja SOZD SŽ ali ne.

Obravnavali so tudi informacijo o poslovanju SOZD SŽ v devetih mesecih leta 1986 in ugotovili, da so doseženi fizični poslovni rezultati zadovoljivi. Niso jim bili pa še znani vsi finančni podatki.

Delavskemu svetu SOZD so v obravnavo in sprejem posredovali tudi naslednji sklep o izvajanju zunanjetrogovinske dejavnosti v SOZD SŽ: SOZD SŽ bo za opravljanje zunanjetrogovinskega poslovanja registriral SOZD SŽ kot celoto in železarne Jesenice, Ravne in Štore, in sicer za:

- izvoz in uvoz blaga po predloženih oddelkih carinske tarife — za to dejavnost se registrirajo SOZD, ŽJ, ŽR in ŽS,
 - po sebi na osnovi pogodb po višjih oblikah gospodarskega sodelovanja s tujino — za te posle se registrirajo: SOZD, ŽJ, ŽR in ŽS,
 - po sebi maloobsejnega prometa — za te posle bodo prijavili železarni Jesenice in Ravne,
 - po sebi zastopanja — za te posle bodo prijavili tiste delovne organizacije, ki te posle že opravljajo.
- Potrili so tudi doseganje aktivnosti in stališča SOZD za spremembe in dopolnitve zakona.
- Strinjajo se tudi z opredelitvijo poslovnega sveta v zvezi s pripravo vsebinskih dokumentov o izvajanju zunanjetrogovinske dejavnosti v

SOZD SŽ, predvsem sporazuma, s katerim bodo opredelili skupno izvajanje zunanjetrogovinske dejavnosti, medsebojne pravice, obveznosti, odgovornosti in notranjo organiziranost.

Delavskemu svetu so tudi predlagali, naj pooblasti in zadolži kolektivni poslovodni odbor SOZD in poslovodni svet SŽ, da opravi vse potrebne aktivnosti v zvezi z dokončno ureditvijo in prijavo zunanjetrogovinske dejavnosti in da pripravi ustrezen predlog registracije zunanjetrogovinske dejavnosti za SOZD SŽ tudi v primeru, če sprememb zakona ne bo, oziroma bodo postavljeni novi pogoji.

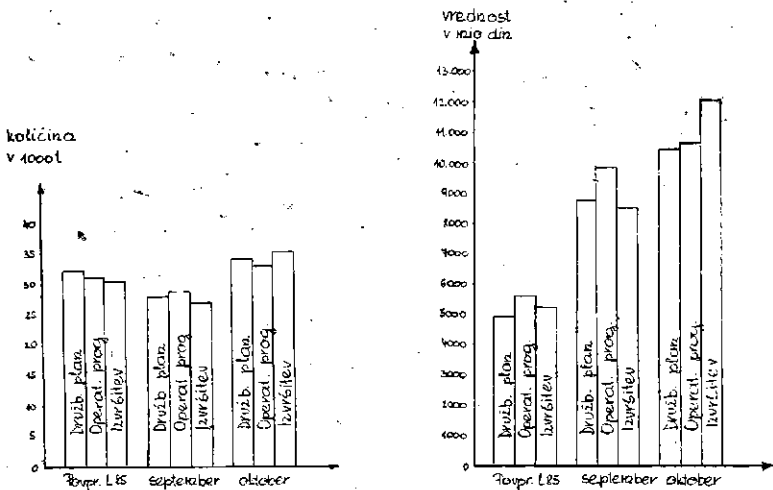
Po obravnavi predloga za podpis kooperacijskih pogodb so predlagali delavskemu svetu SOZD, da naj SOZD Slovenske železarne pristopi k dolgoročni kooperacijski pogodbi s firmami: Kombinat črne metalurgije iz Sofije, Stalexport Katowice in Molifizio Bresciano s.p.a. in San Felice del Eneaco. Predmet pogodbe naj je proizvodnja, medsebojne dobave polizdelkov, gotovih jekel in jeklenih izdelkov ter surovin za proizvodnjo jekla, trajajo pa naj predvidoma za dobo desetih let.

Izvršilni odbor delavskega sveta SOZD je obravnaval tudi samoupravni sporazum o dolgoročnem poslovnem sodelovanju in povezovanju inženiring dejavnosti med Inženiringom Bled in SOZD SŽ, dal nekatere pripombe na posamezne člene in predlagal delavskemu svetu, da potrdi sporazum, če se bodo upoštevale te spremembe.

Predlagali so tudi, da delavski svet soglaša z aneksom k že potrjeni investiciji avtomatske formarske linije v Železarni Štore. Delavski svet naj bi potrdil tudi predlog nove predračunske vrednosti izgradnje prve faze Jeklarne 2 na Jesenicah.

Izvršilni odbor je obravnaval še samoupravni sporazum o ustanovitvi Interne banke SŽ, informacijo o problemih pri gradnji Jeklarne 2 in dogovor o urejanju medsebojnih odnosov na področju preskrbe z električno energijo in elektroenergetskega omrežja Slovenije za potrebe Slovenskih železarn v obdobju 1986 do 1990, ki ga naj potrdi delavski svet SOZD.

Osnovna realizacija in prevaljanje

Železarski globus

VENEZUELA

V prvem polletju leta 1985 so venezuelske rudarske družbe izvozile 3,5 mio ton železove rude. Letos so v istem obdobju izvozili 5 mio ton, kar je za več kot 40 % več kot lani. Pora-

ba železove rude na domačem trgu je v istem obdobju padla za 18,1 %, in sicer na 2 mio ton.

VENEZUELA

Venezuelska državna rudarska družba Ferrominera Orinoco je prodala prve količine železove rude na Japonsko. 120.000 ton rude je kupila japonska železarska družba Kawasaki Steel. Rudo so nakopali v rudniku San Isidro, ki je začel obratovati ob koncu leta 1985.

Družbene obveznosti v devetih mesecih

Družbene obveznosti Železarne Jesenice v devetih mesecih letošnjega leta so znašale 6.942,5 mio din, kar je 132 % več kot v devetih mesecih 1985. Prispevki iz osebnega dohodka so znašali 2.361,5 mio din, obveznosti iz dohodka 3.109,1 mio din, obveznosti, ki smo jih financirali iz akumulacije oziroma lastnih sredstev, pa so znašale 1.471,9 mio din.

ANALIZA POSAMEZNIH PRISPEVKOV

I. Prispevki iz osebnega dohodka so se glede na devet mesecev 1985 povečali za 133 % oziroma za 1.347,4 mio din.

Nespremenjene prispevne stopnje so ostale pri prispevku občinski izobraževalni skupnosti, posebnem občinskem prispevku (davku) iz OD ter pri republiškem davku iz OD za dopolnilno delo.

Prispevne stopnje so se zmanjšale pri dodatnem prispevku solidarnosti za Črno goro (po delovnem mestu), občinski kulturni skupnosti, občinski telesnokulturni skupnosti in občinski skupnosti socialnega varstva.

Vse ostale prispevne stopnje so se povečale. Najbolj so se povečale prispevne stopnje pri republiški skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, občinski skupnosti otroškega varstva (po delovnem mestu) ter pri posebnem republiškem prispevku (davku) iz OD. Manjše povečanje stopenj je bilo pri skupnosti zdravstvenega varstva, občinski skupnosti otroškega varstva (po domiliu) ter republiški kulturni skupnosti. Z aprilom se je nehal plačevati prispevek republiški skupnosti otroškega varstva.

II. Prispevki iz dohodka oziroma čistega odhodka so se povečali za 132 %.

1. Prispevki za splošne družbene potrebe so se povečali za 101 % oziroma za 324,6 mio din. Davek iz dohodka republiki je večji za 107,1 mio din. Povečala se je stopnja za izračun tega prispevka, in sicer od 3,2 % v devetih mesecih lani na 4,2 % v istem obdobju letos, višja pa je tudi osnova, in sicer zaradi spremembe pri izračunu osnove davka.

Novost v letu 1986 je tudi posebni republiški davek iz dohodka, ki ga morajo izjemoma plačati vsi davčni zavezanci s področja gospodarstva po posebnih stopnjah 1 % od osnove in na način, ki je določen z zakonom o davku ter z zakonom o stopnjah in olajšavah.

Prispevek za solidarnost iz dohodka je znašal 13,9 mio din, oziroma je bil 9,1 mio din večji kot v istem obdobju lani. Prispevna stopnja je ostala nespremenjena, povečanje pa je zaradi večje osnove in spremembe pri njenem izračunu.

Pri prispevku za SLO in DS se je spremenila osnova za izračun. V preteklem letu je bila osnova dohodek, letos pa je bruto OD. Obveznost za leto 1986 se poravnava v višini 0,60 % od izplačanih bruto OD v breme dohodka.

Posojilo sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin je višje za 67 %. Prispevne stopnje so ostale nespremenjene, višja pa je osnova za izračun obveznosti.

Z 31. marcem 1986 je prenehal veljati zakon o samoupravnih interesih skupnosti za ekonomske odnose s tujino, z njim pa tudi delo republiške SISEOT. Od aprila dalje prispevka za SISEOT ne plačujemo več.

V letošnjem letu tudi ne obračunavamo in plačujemo prispevka za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva od izvoza blaga.

2. Prispevki za skupno porabo na področju socialne varnosti so se povečali za 139 % oziroma za 621,1 mio din.

Prispevek iz dohodka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, ki ga obračunavamo iz poslovnega

sklada, se je povečal za 271 % oziroma za 167,9 mio din. Prispevne stopnje so se povečale od 0,27 % oziroma 1,27 % na 0,5 % oziroma 2,5 %, višja pa je tudi osnova za izračun prispevka.

Povečala se je tudi prispevna stopnja prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje za nesreče pri delu. Do maja smo prispevek obračunavali po stopnji 2,7 % od bruto OD, sedaj pa prispevna stopnja znaša 3,6 %.

V tej skupini prispevkov se je zmanjšala prispevna stopnja prispevka za zaposlovanje in socialno varnost (od 0,24 % na 0,21 %). Stanovanjski prispevek za vzajemno združevanje sredstev, ki smo ga lani obračunavali po stopnji 1,75 % od bruto OD, se je razbil na tri prispevke, in sicer na vzajemno združevanje sredstev s prispevno stopnjo 1,4 %, namenska sredstva za kreditiranje stanovanj v občini s prispevno stopnjo 0,15 % ter na namenska sredstva za vzdrževanje stanovanjskih hiš s prispevno stopnjo 0,2. Vse ostale prispevne stopnje so ostale nespremenjene, na višje prispevke je vplivala predvsem večja osnova (bruto OD).

3. Prispevki za skupno potrošnjo v SIS družbenih dejavnosti so se povečali za 129 % oziroma za 708,9 mio din.

Prispevki iz dohodka republiki in posebni izobraževalni skupnosti so se povečali za 118 % oziroma za 176 mio din. Prispevna stopnja republiške izobraževalne skupnosti se je zmanjšala od 0,39 % na 0,32 %, povečala pa se je prispevna stopnja posebne izobraževalne skupnosti, in sicer od 1,5 % na 1,65 %, večja pa je tudi osnova za izračun obveznosti (dohodek).

Prispevki iz dohodka republiki, posebni in občinski raziskovalni skupnosti so večji za 269 %, prispevne stopnje, razen za posebno raziskovalno skupnost, so višje, višja pa je tudi osnova za izračun prispevka.

Prispevek iz dohodka za zdravstvo je večji za 119 % oziroma 433 mio din. Prispevna stopnja se je povečala od 9,46 % na 9,65 %, večja pa je tudi osnova za izračun obveznosti (bruto OD).

4. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na področju infrastrukture so višji za 106 % oziroma za 432 mio din.

Za vzdrževanje in izgradnjo magistralnih in regionalnih cest SRS smo združili 48,3 mio din, za financiranje luške infrastrukture smo združili 5,5 mio din, za razvoj železniške

ga gospodarstva 37,4 din in za razvoj naftnoplinskega gospodarstva 20,3 mio din.

Vse prispevne stopnje omenjenih prispevkov so se glede na lansko leto spremenile, spremenila pa se je tudi osnova za združevanje teh sredstev. Osnova za združevanje sredstev v našete dejavnosti je zavezanec čisti dohodek, ugotovljen v zaključnem računu za leto 1985, zmanjšan za del čistega dohodka za osebne dohodke, obračunane v istem zaključnem računu (v preteklem srednjeročnem obdobju je bila osnova večja za amortizacijo, obračunano nad predpisano stopnjo).

Z letošnjim letom združujemo tudi sredstva za financiranje letališke infrastrukture.

Za financiranje izgradnje elektroenergetskih objektov in premogovništva smo združili 720,4 mio din, kar je 85 % več kot lani v enakem obdobju. Prispevne stopnje so ostale nespremenjene, nekoliko pa se je povečala prispevna stopnja pri osnovnem združevanju sredstev za financiranje gradnje elektroenergetskih objektov in premogovništva.

Za zavezanca, ki imajo zagotovljeno trajna obratna sredstva iz trajnih in dolgoročnih virov po zakonu o zagotavljanju trajnih obratnih sredstev, se za združevanje obračuna celotna obveznost za omenjene dejavnosti po stopnji 11,32 %, za zavezanca, ki trajnih obratnih sredstev nimajo zagotovljenih iz trajnih in dolgoročnih virov, pa se obveznost obračuna po zmanjšani stopnji, in sicer 8,86 % od že omenjene osnove.

5. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih so znašali 650,9 mio din in so večji za 228 %.

Splošni vodni prispevek se je povečal zaradi višje prispevne stopnje, in sicer se je povečala od 2,08 % na 2,30 % ter zaradi višje osnove za izračun (davčna osnova B).

Prispevek za usposabljanje zemljišč za družbeno organizirano kmetijsko proizvodnjo se je povečal za 239 %. Povečala se je prispevna stopnja z 0,30 % na 1,50 %. Obveznost se sedaj obračunava od davčne osnove B (v lanskem letu pa je bila osnova za obračun dohodek).

Zaradi višjih osnov sta se povečala prispevek za pokritje dela stroškov enostavne reprodukcije ŽTP (za 99 %) in prispevek za požarno varnost občine Jesenice (za 120 %).

Nov v tej skupini je prispevek za financiranje regionalnih in lokalnih cest v občini Jesenice, ki velja od 1. januarja 1986. Prispevna stopnja je 1,5 % od osnove bruto OD, obveznost pa je v devetih mesecih 1986 znašala 134,1 mio din.

6. Prispevek za SIS komunala Jesenice se je povečal za 132 % zaradi višje osnove za obračun (bruto OD) in povečane prispevne stopnje.

Vesna Janc

v 000 din

VRSTA PRISPEVKA	I-IX. 1985	I-IX. 1986	Indeks
I. PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA	1.014.087	2.361.513	233
II. PRISPEVKI IZ DOHODKA OZIROMA ČISTEGA DOHODKA (od 1 do 6)	1.974.662	4.580.953	232
1. Prispevki za splošne družbene potrebe	321.212	645.833	201
2. Prispevki za skupno potrošnjo na področju socialne varnosti	445.416	1.066.557	239
3. Prispevki za skupno potrošnjo v SIS družbenih dejavnosti	551.466	1.260.447	229
4. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na področju infrastrukture	407.494	839.525	206
5. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih	198.389	650.888	328
6. Prispevki za ostala financiranja	50.685	117.703	232
SKUPAJ DRUŽBENE OBVEZNOSTI (I. + II.)	2.988.749	6.942.466	232

Strojne delavnice na Jesenicah (foto: I. Kučina)

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 17. DO 23. NOVEMBRA

17. novembra, Vinko ROTAR, vodja TOZD Remontne delavnice, Jesenice, Cesta talcev 8/a, ☎ 83-792.
18. novembra, Martin ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska 1, ☎ 77-130.
19. novembra, Lado ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, ☎ 77-136.
20. novembra, Jože ŠLIBAR, vodja TOZD Transport, Jesenice, C. 1. maja 58.
21. novembra, Franc VIČAR, vodja investicijskega razvoja, Žirovnica, Rodine 51, ☎ 80-268.
22. novembra, Albina TUŠAR, član PO, Blejska Dobrava 16/b ☎ 83-082.
23. novembra, Emil AŽMAN, vodja sektorja novogradenj, Žirovnica, Breg 129, ☎ 80-243.

Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti en obhod po Železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek – 30. 6.	Franc Bernik	Igor Logar
Torek – 1. 7.	Miroslav Zupan	Marjan Endliher
Sreda – 2. 7.	Ivan Slamnik	Zvonko Medja
Četrtek – 3. 7.	Jože Ravnik	Franci Zupančič
Petek – 4. 7.	Mitja Kersnik	Alojz Varl
Sobota – 5. 7.	Vlado Repe	Borut Cegnar
Nedelja – 6. 7.	Vanda Eniko	Pavel Zupan

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 17. do 22. novembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Alenka Kralj – Odar in IV. obratna ambulanta – dr. Ivica Vreš.

V soboto, 22. novembra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta – dr. Alenka Kralj – Odar in IV. obratna ambulanta – dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta – mag. stom. Bela Gazafi.
Za Vatrostalno od 9.30 do 10.30.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

Za borce od 13.30 do 14.30.
V soboto, 22. novembra, samo dopoldne: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

Kadrovsko gibanje v oktobru

Invalidsko upokojeni:

Angel Lazarev, 1948, KSI – SVS, 14 let v ŽJ.
Marija Mlakar, 1938, KSI – SVS, 12 let v ŽJ.
Viktor Žurman, 1937, Valjarna bluming štekel, 27 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi še dolgo uživali zasluženi pokoj.

Umrl:

Marija Jasenc, 1939, Hladna valjarna Jesenice, 30 let v ŽJ.
Jože Rožič, 1931, Jeklarna, 36 let v ŽJ.
Svojcem iskreno sožalje.

	SKLENILI DELOVNO RAZMERJE				PREKINILI DELOVNO RAZMERJE				dejansko stanje 31.10.1986	planirano število zaposlenih v I. 1986
	iz JLA	štipendisti	ostali	SKUPAJ	iz JLA	disciplinsko po sklepu odb. za del.raz.	upokojeni	umrli		
PLAVŽ									191	205
JEKLARNA			5	5	1	5		1	668	702
LIVARNA			1	1					83	82
VALJARNA BL.ŠT.			5	5	1		1	2	336	360
VALJARNA ŽICE			5	5	1			1	165	165
VALJARNA DEB.PLOČ.			3	3					201	205
HL.VALJARNA BELA	1			1	1	2		3	270	279
HL.VALJARNA JES.			1	1	1	1		1	198	204
ŽIČARNA	1		2	3					228	240
PROFILARNA			2	2					60	63
VRATNI PODBOJI									50	50
JEKLOVLEK						2		2	141	144
ELEKTRODE			2	2					260	251
ŽEBLARNA			2	2	2			2	79	82
STROJNE DELAVNICE			1	1					291	330
REMONTNE DELAVNICE			3	3					501	507
VZDRŽEVANJE						2		2	560	563
ENERGETIKA			2	2		1		1	240	247
TRANSPORT					1	1			362	374
OS KO-FI									302	281
OS KSI					1	1		2	330	346
PRIPRAV-S,V,VS ŠOLA	1	7	8						38	
OS ETN			2	2					491	485
DRUŽBENA PREHRANA			1	1			2	2	193	190
ŽELEZARNA	2	1	44	47	1	10	15	3	6238	6355

Obvestilo

1. januarja 1987 bodo v mestnem prometu ter za Javorniške in Jeseniške rovtje zamenjane vozovnice, za katere bodo potrebne nove slike.

Da bi zagotovili nemoteno delo ter pravočasno razdelitev vozovnic, prosimo, da vsak upravičenec do prevoza v mestnem prometu prinese svojo sliko do 21. novembra svojim tajnicam oziroma administratorjem personalne evidenc.

Oddelek za družbeni standard

Seje odborov za gospodarstvo

TOZD Valjarna bluming štekel

Odbor za gospodarstvo v TOZD valjarna bluming štekel je na 16. seji 29. oktobra ocenil proizvodnjo v mesecu septembru. Z rezultati niso zadovoljni. Skupna proizvodnja je bila dosežena 98,7 odstotka. Izplen na blumingu je bil za 4,8 % pod planom predvsem zaradi lunke in metalurških napak, na šteklju pa za 1,2 % pod planom. Plan odpreme je bil presežen.

Pri tem pa ugotavljajo, da sta globinski peči 2 in 3 obratovali v septembru normalno, medtem ko je peč 1 mirovala zaradi maksimalnega foriranja potisne peči. Potisna peč je bila med obratovanjem ustavljena. Vodenje regulacije potisne peči je potekalo pod nadzorstvom energetskega gospodarstva in raziskovalnega oddelka. V adjuštaži bluminga so se na linijah pojavljale težave zaradi pomanjkanja prostora in delavcev, nekaj težav pa je bilo tudi zaradi demontaže žerjava. Tudi v adjuštaži

štekel Javornik so imeli težave zaradi pomanjkanja delavcev.

Odbor je potrdil tudi nekoliko zvišan plan za mesec november.

S podatkom, da je TOZD zaključila tretji kvartal s poslovno izgubo v višini 174.605.000 din, delegati niso bili zadovoljni. Ocenjujejo namreč, da prikazana izguba za njihovo temeljno organizacijo ni realna. Po njihovem mnenju namreč delo v zadnjih treh mesecih ni bilo slabo, saj so skupno proizvodnjo dosegli 93 odstotno.

Na ukrepe poslovnega odbora za povišanje proizvodnje v četrtem kvartalu in na sklepe izredne seje odbora za gospodarstvo z dne 19. septembra niso imeli pripomb.

Pod točko »pogodbeno delo« je v zapisniku omenjeno, da je bil v mesecu oktobru izveden manjši remont na potisni peči in remont na globinski peči številka 2. Ker so se osebni dohodki v obdobju april–september

povečali za 21 odstotkov, so za prav toliko povečali tudi plačilo za pogodbeno delo.

Novo izplačilo za pogodbeno delo za tona izkopenega materiala tako sedaj znaša 3.013 din.

Za delavce vzdrževanja in delavce njihove TOZD, (bilo jih je skupaj 11) ki so pristopili k razsajanju dveh komadov gredi vročih navijalcev, je predlagal delavskemu svetu posebno nagrado.

Lovski družini Dovje, ki pripravlja srečelov ob 40-letnici svojega obstoja, je podaril osem kosov štirimilimetrov pločevine. Seznanil pa se je tudi z zahvalo jeseniške občinske gasilske zveze za pločevino, ki so jo podarili za izvedbo mednarodnega srečanja gasilcev »Treh dežel«.

Seveda so pogledali tudi, kako se uresničujejo sklepi prejšnje seje. Z odgovorom poslovnega odbora o problematiki potisne peči delegati niso bili zadovoljni, ker prikazuje le teoretične izračune kapacitet ogrevanja v potisni peči. Menili so namreč, da rekonstrukcija ni zanesljiva, pripombo pa imajo tudi, ker pri izračunu kapacitet niso upoštevali zastoj. Pravijo, da se že sedaj ve, da bo morala peč vsak mesec mirovati zaradi čiščenja ter da bo na vsake tri do štiri mesece potrebna obnova obzidave. Ponovno tudi opozarjajo, da je obratovanje z eno samo pečjo riskantno, ker ne morejo doseči nižjih zastojev kot 35 %.

Od ostalih sklepov je ostal nerealiziran le še sklep, ki se nanaša na vskladišev izplenov med TOZD Valjarna bluming–štekel in Jeklarno. Za rešitev tega sklepa, ki je daljšega značaja, so delegati zadolžili tehnologe.

CPSI – BL

Pregled ročnih gasilnih aparatov

Gasilsko društvo Koroška Bela obvešča prebivalce KS Edi Giorioni Javornik - Koroška Bela, da v okviru akcij v mesecu požarne varnosti organizira v soboto, 15. novembra, pregled ročnih gasilnih aparatov:

- za kraje Koroške Bele in Javornika od 7. do 9. ure v gasilskem domu na Koroški Beli; sprejem aparatov je možen tudi v petek, 14. novembra, od 18. do 19. ure,
- za kraje Potokov od 10. do 11. ure na Potokih pri »Olipus«,
- za kraje Javorniškega rovtva od 12. do 13. ure v gasilskem domu v Javorniškem rovtu.

UO GD Koroška Bela

Žigosanje kartic in prisotnost na delu

Poslovodni odbor naše železarne je za izboljšanje poslovnega rezultata že v avgustu sprejel dodatne ukrepe s področja delovne in tehnološke discipline. Oddelek za organizacijo dela je zato naredil analizo žigosanja v sistemu premakljivega delovnega časa (PDC) in analizo priznanih nadur skladno s prisotnostjo na žigosni kartici.

Analiza priznanih ur skladno s prisotnostjo je bila narejena juliju letos na slučajnostnem vzorcu za tiste delavce, ki so v juliju presegli limit 30 nadur za deset ur ali več. V analizo so bili vključeni delavci temeljnih organizacij Plavž, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Remontne delavnice in delovne skupnosti ETN.

Po pregledu dninskih listov in žigosnih kartic so ugotovili, da je vse nadure, ki so bile vpisane v dninskih listih, odobrili poslovodni odbor. Razlike med prisotnostjo in priznanimi nadurami so bile ponekod preveč očitne, saj je bila prisotnost mnogo manjša od priznanih ur. Poleg tega kartice niso obračunane in vsklajene z dninskimi listi, kontrola prisotnosti pa je slaba ali je sploh ni.

Analizo so komentirali na oddelku za organizacijo dela. Pravijo, da so razlike med priznanimi nadurami in dejansko prisotnostjo zato tako očitne, ker povsod primanjkuje delavcev in zato tiste, ki opravljajo nadurno delo, verjetno toliko bolj nagradijo. Za obračun osebnega dohodka je merodajen dninski list, za kontrolo prisotnosti na delu pa kartica. Če se ta dva dokumenta med seboj preveč razlikujeta, pomeni, da je nekaj narobe: ali nadzor ali nagradjevanje po delu. Na oddelku menijo, da bi morali goljufije in zlorabe veliko strožje kaznovati in poudariti odgovornost neposrednih vodij. Sedaj so sankcije preblage ali pa jih sploh ni, rezultat tega pa je, da pri žigosanju in vpisovanju nadur vladata nered in malomarnost.

Pri analizi žigosanja v sistemu PDC so pregledali kartice finančno-računovodskega sektorja delovne skupnosti KO-FI, sektorja za ekonomiko in organizacijo delovne skupnosti ETN in kadrovskega oddelka delovne skupnosti KSI. Pregledali so 289 kartic in ugotovili, da večjih odstopanj od sprejetih navodil o delu v sistemu PDC ni.

Poslovodni odbor je sprejel tudi sklep, da oddelek za organizacijo de-

la preveri nepravilno uporabo PDC, vendar analiza njegove nepravilne uporabe ni potrdila, saj je odstopanje od navodil (štiri ure minusa in največ 24 ur plusa mesečno) le 3,1 odstotno. Ker rezultati analize niso potrdili nepravilnosti ali slabosti dela v sistemu PDC, njegova ukinitve ni smiselna. Prepričati pa je treba, da posamezniki sistem zaradi slabega nadzora in malomarnosti lahko zlorabljajo.

V Železarni že razmišljamo o uvedbi novih ur z magnetnimi karticami. Registriranje in nadzor prisotnosti bosta vodena preko računalnika, kar bo zlorabe (goljufije) občutno zmanjšalo. Nove kartice in sistem žigosanja bodo najprej preizkusili na ERC, vključili pa naj bi tudi novo jeklarno. Do takrat pa moramo zagotoviti, da bodo sedanje ure v redu delale, zato jih je treba redno popravljati ali nadomeščati. Na koncu dodajmo, da je žigosanje kartic (pravilno seveda) v interesu vsakega delavca, saj odgovarja za vsakega delavca, zato mora vedeti, koliko delavcev je na delu in kje je kdo. Žigosanje kartic za registracijo nadur ali v sistemu PDC je torej le pripomoček za evidenco prisotnosti in smotrno razporejanje dela, kar pomeni več reda in discipline, zato moti predvsem tiste, ki ne želijo reda in discipline niti zase niti za druge.

Lilijana Kos

OBVESTILO

Delavska univerza Viktor Stražisar Jesenice začne tečaj avtogenega trenaja v torek, 18. novembra, ob 17. uri v pritličju gimnazije. Nekaj mest je še prostih.

OBISKALI NAS BODO

V torek, 18. novembra, bodo pri nas v Železarni na obisku predsednik predsedstva SRS France Popit, član predsedstva Janez Stanovnik, predsednik izvršnega sveta SRS Dušan Šinigoj s sodelavci. Pogovarjali se bodo o dolgoročnem razvoju Železarne, o poteku del na projektu Jeklarna 2 in si ogledali gradnjo nove jeklarne.

Novice iz sindikalnih organizacij

TOZD PROFILARNA

Na deseti seji izvršnega odbora sindikata v TOZD Profilarna, bila je 11. septembra, so govorili o organizaciji izleta. Šli naj bi v Črno goro 25. in 26. oktobra. Dogovorili so se o prevozu s osebnimi avtomobili do Brnika. Sodelavcem, ki se bodo prevoza udeležili z lastnimi avtomobili bodo povrnil stroške prevoza.

Pod točko razno so obravnavali pogodbeno delo. Člani izvršnega odbora menijo, da je treba omogočiti delavcem, da opravljajo pogodbeno delo v svoji temeljni organizaciji, saj delavci iz drugih TOZD tega dela niso vajeni, to pa za njihove delavce predstavlja dodatni fizični napor.

Na enajsti seji izvršnega odbora, 21. septembra, so člani kot prvo obravnavali reorganizacijo Železarne. Ugotovili so, da bo to zahtevalo tudi bistveno drugačno samoupravno organiziranost. Gre za to kako bodo oblikovani delavski sveti, delegacije, kolikšno bo število delegatov in kako se bodo povezovali znotraj DO, SOZD in širše.

Dogovorili so se tudi o organizaciji izleta v Triglavsko pogorje in na Sedmera jezera 6. in 7. oktobra. To je bil njihov drugi izlet v gore, s katerim želijo sodelavce spodbuditi k izrabi prostega časa za rekreacijo in aktivni odih.

Za nabavo permanentnih hokejskih vstopnic bodo vsem zainteresiranim sodelavcem prispevali po 2000

din. Planinsko društvo Javornik - Koroška Bela jim je odobrilo deset brezplačnih nočitev v svojih planinskih kočah.

Za venec na grob pokojnega sodelavca so namenili 10.000 din.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Na osmi seji izvršnega odbora OO sindikata TOZD Hladna valjarna Bela so pod prvo točko dnevnega reda obravnavali priprave na organizacijo četverboja in določili nosilce zadolžitve.

Drugo točko dnevnega reda so namenili proizvodni problematiki. Razprave se je udeležil tudi vodja TOZD, ki je uvodoma orisal trenutno stanje v TOZD, spregovoril pa je tudi o nalogah, ki jih čakajo v prihodnje, zlasti kar zadeva kvaliteto proizvodnje in izvozne obveznosti. Poudaril je tudi nujnost enotnosti Železarne kot kolektiva, ki mora enotno nastopati tako na zunanem kot domačem tržišču. Mnogokrat ozko tozovska gledanja na posamezne probleme onemogočajo boljše sodelovanje znotraj Železarne.

Obravnavali so tudi kriterije za dodeljevanje socialne pomoči in naredili spisek upravičencev za pomoč pri nakupu oziroma. To so delavci, katerih OD ne presega vsote 23.000 din na člana družine.

Tovariša Dežmana so zadolžili za pripravo nekaj predlogov za organizacijo izleta.

PREGLED SESTANKOV SDS

Dnevni red, ki ga je predvidel program samoupravnih aktivnosti za oktober–november za sestanke delovnih skupin v TOZD (le-te je bilo treba izvesti do 7. novembra), je bil dokaj obširen. Vseboval je kar sedem točk, med njimi tudi tako pomembne, kot je devetmesečno poslovno poročilo, povečanje investicijske vrednosti projekta Jeklarna 2 (novi predlogi za združevanje sredstev amortizacije) in srednjeročni načrt TOZD, delovnih skupnosti in DO Železarne. Najbrž je prav to vzrok – tako sodimo po doslej sprejetih zapisnikih – da se razprava okrog tako pomembnih zadev ni mogla prav razviti. Kot je bilo pričakovati, je bilo nekaj žolčnih reakcij na obravnavanje bančnih zadev (sporazum o ustanovitvi Interne banke SOZD SZ, srednjeročni načrt Interne banke, sporazum o ustanovitvi Ljubljanske banke, Temeljne banke Gorenjske Kranj ter elaborat o izpolnjevanju pogojev o nadaljevanju dela banke) v posameznih okoljih, češ, kaj nas mučijo s temi zadevami, ki jih ne razumemo: obravnavajo in odločajo naj o njih strokovne službe oziroma delavski sveti. Verjetno bi bile za marsikatero SDS bolj zanimive teme, o katerih so razpravljali zgolj na delavskih svetih.

Ker iz nekaterih TOZD se nismo prejeli vseh ali vsaj večine zapisnikov SDS, začnemo današnji pregled s povzetki zapisnikov iz tistih temeljnih organizacij, ki so nam poslale skorajda vse zapisnike, oziroma kjer so se delavci sestali na enem ali dveh skupnih zbiorih.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, priprava dela, lužilnica 1, 2 in 3, žarilnica 1, 2 in 3, žarilnica 1, 2, 3 in 4, adjuštaža 1, 2 in 3, strojna adjuštaža 1, 2 in 3 ter valjarna 1, 2 in 3. SDS lužilnica 1 opozarja na slabo delo izvajalcev popravil v kopalnicah. Pritožuje se tudi, da se nič ne uredi glede izboljšav pri odsesavanju kislin-skih hlapov. Zato predlagajo, naj se »omogoči pitje mleka«. SDS lužilnica 2 je bila pod točko razno informirana o prekatgorizaciji delovnih opravil in nalog ter glede novih premij. O istem vprašanju je bila informirana tudi SDS lužilnica 3. Delavci so imeli nekaj pripomb: prvi lužilec SCAP meni, da ni prav, da imata s prvim lužilcem SCHO isto grupo. Delavec iz regeneracije je opozoril, da so na delovna mesta na regeneraciji (razen na polnilca Fe) kar pozabili. Sicer pa so ocenili, da so

med delovnimi mesti na liniji na splošno prevelike razlike. SDS žarilnica 1 v zvezi z devetmesečnim poslovnim poročilom ugotavlja, da družbeni plan ni bil izpolnjen, vendar ne po njihovi krivdi, pač pa zaradi kasnitve dobav tujega vložka. Vprašuje se, kdo je za to odgovoren. Pod razno opozarja, da je zavora na mačku na spodnjem žerjavu že dalj časa pokvarjena. Več pripomb ima tudi v zvezi z umivalnicami (Zakaj se zaklepajo stranišča v umivalnicah? Zaklenjena je tudi umivalnica pred kantino, v veliki umivalnici pa že dva meseca ne gori luč).

Vprašujejo tudi, zakaj v skladišču naročajo blago slabe kvalitete (posebej omenjajo čevlje, ki jih morajo delavci potem menjati vsakih nekaj mesecev). SDS žarilnica 2 omenja, da so bili vsi sklepi SDS, razen sklepa glede klimatske naprave na žerjavu SAN, uresničeni. Pod razno predlaga naj se na izstopu CRNO naredi kabina, ki bi delavca ščitila pred mrazom in prepihom. Izrekla se je tudi proti premeščanju nediscipliniranih delavcev iz ene izmene na drugo. Meni namreč, da se na tak način ne da rešiti discipline in izboljšati medsebojnih odnosov v žarilnici ter dodaja, da so »v Železarni za take delavce še drugačne, bolj vzgojne metode«. SDS žarilnica 3 se zaradi izpada proizvodnje, do katere je prišlo med letom, vprašuje, če bo do konca leta na razpolago zadosti vložka. SDS žarilnica 4 pravi, da jo moti – in to ne prvič – v poslovnem poročilu v poglavju »stroški po stroškovnih vrstah« postavka »ostali materialni stroški«. Takole pravijo: »Indeks je 8908,2, znesek pa 1.002,167 din (!). Ti nedefinirani stroški so mnogo višji kot drugi, ki so v poročilu konkretno imenovani. Radi bi podrobneje obrazložili«. Pod razno je bilo na sestanku tudi govora o poteku priprav na 10-letnico obstoja TOZD HVB in o interni problematiki (stanje tehnoloških naprav, problemi pri izboljševanju stanja, problem premeščanja delavcev kot posledica slabih medsebojnih odnosov med posamezniki). SDS adjuštaža in strojna adjuštaža 1 ponovno opozarjajo, da se remontna in vzdrževalna dela slabo opravljajo. Ugotavljata tudi, da SISL linija še vedno ni dobro opremljena za »skipanje« kolobarjev ter da zato prihaja do izgube delovnega časa pa tudi do poškodb določene količine materiala. Na SISL liniji je treba odstraniti elektronapako, ki se pogosto ponavlja. Tudi ti SDS opozarjajo, da so kopalnice, sanitarije in garderobe v zelo slabem stanju ter potrebne popravil. Tudi na sestanku SDS adjuštaža 2 in strojna adjuštaža 2 je bilo podanih nekaj predlogov v zvezi z ožjo obratno problematiko. Na razreznih linijah bi bilo treba bolj smotrno oziroma gospodarno planirati razreze (glede na število menjav), na SISL liniji bi bilo potrebno namestiti navijalec papirja, na viličarjih pa filtre. Skupini prav tako opozarjata na bolj odgovor-

no delo vzdrževalcev pri izvajanju tekočih popravil ter remontnih delavcev pri izvajanju remontov na linijah. SDS adjuštaža 3 in strojna adjuštaža 3 sta bili informirani, da bodo filtre za viličarje kupili. Razen namestitve navijalca papirja na SISL liniji pa je predlagala še, naj se nabavi nekaj kompletov nožev in gum za SISL in SSSL linije ter da naj se popravi bojler v adjuštaži in pipe v kopalnicah. SDS valjarna 1 v zvezi s poslovanjem v devetih mesecih omenja, da je bilo »na prejšnjem sestanku SDS zagotovljeno s strani vodje TOZD, da bluming–štekel ni v izgubi in dodaja vprašanje, »ali ni bilo tako odgovorjeno zaradi ponovljenega referenduma, ki je sledil«. V zvezi s povečanjem investicijske vrednosti projekta Jeklarna 2 pa izpostavlja vprašanje, »kdo kasni z izdelavo projektne dokumentacije«. Tudi pod točko razno je bilo postavljenih več vprašanj oziroma predlogov. Opozorjeno je bilo na problem ogrevanja peskarja, brusilnice in sploh celotne hale, na potrebo po popravilu vrat srednje hale pri ZRM ter po zaščiti cevovoda za kislini. Zanimali so se, kaj je z materialom, ki je bil blokiran zaradi skladavosti. Seznanili so se tudi s sklepi delavskega sveta Železarne ter z »akcijo« za zamenjavo izkaznic za prevoz v cestnem prometu. Na sestanku SDS valjarne 2 in 3 je bilo pod razno govora o proizvodni problematiki, disciplini in kvaliteti dela. SDS valjarna 3 v zvezi s tem med drugim omenja, da »brez predhodno dobrega TVT vložka tudi ZRM ne more delati čudežev«.

V TOZD VRATNI PODBOJI se je skupnega zbora delavcev udeležilo 25 od 27 zaposlenih delavcev. Dnevni red je obsegal osem točk. Pripomb ni bilo. Pod razno so bili delavci seznanjeni »glede prenehanja proizvodnje vratnih podbojev zaradi prestrukturiranja proizvodnje s prehodom na kvalitetnejšo metalurško predelavo in pa zaradi pomanjkanja delovne sile«.

V TOZD ELEKTRODE so se delavci kot običajno sestali na dveh zbiorih. Prvega zbora so se udeležili člani SDS vodstva TOZD, rezalnica 1, oplaševalnica 1, transport in priprava elektrodnih mas (93 delavcev). Na tem zboru je bilo pod razno postavljeno vprašanje, zakaj imajo klub preseganja plana tako slabe premije. Vodja TOZD je v zvezi s tem podal informacijo, da se pripravljajo novi predlogi. Opozorili so tudi, da je nujno treba urediti ogrevanje v garderobi in šatni in na L-3. Na drugem zboru, ki so se ga udeležili člani SDS oplaševalnica 2 in rezalnica 2 (72 delavcev), pa so le-ti opozorili na nekatere pomanjkljivosti v kopalnicah. Obljubljeno jim je bilo, da bodo pomanjkljivosti v roku enega tedna odpravljene.

(se nadaljuje)

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Božidar Lakota

Jejmo zdravo!

Oktober. Jesenski mesec, ki kipi pod težo zadnjih sočnih jesenskih sadežev. Oktobra so na CSUI Jesenice izvedli tudi drugi naravoslovni dan na temo PREHRANA.

Šestim različnim skupin, sedem različnih nalog, sedem razširitev znanja, ki so jih nato povezali.

Biologi na začetku niso bili prav nič veseli, saj so morali najprej »priplezati« do kmetije Jožeta Klinarja (1000 m n. v.) v Planino pod Golico. Kmetija obsega 40 ha zemlje, od tega je 7 ha obdelovalne. Ostalo so gozdovi in travniki. Jože Klinar je učencem pripovedoval o reji živali (vsako leto poleg svojih živali v kooperaciji s posestvom v Poljčah vzredi še 6 do 12 telic), obdelovanju zemlje, predelavi mleka, iz katerega pridobivajo maslo, smetano, skuto, kislo mleko... ipd. Krave morajo biti lahke, ker bi se drugače na strmih pobočjih poškodovale. Oskrba z vodo, pravi Klinar, je še kar dobra. Z osemnajstimi drugimi gospodarji imajo skupen rezervuar. Pogovarjali so se tudi o kmečkem turizmu, s katerim se ukvarjajo od leta 1980, predvsem zato, da vse pridelke porabijo doma in da bi izboljšali svoj materialni položaj. Radi bi obdržali otroke doma na kmetiji, da se ne bi zaposlovali drugod. Med gosti je največ ljudi iz obmorskih krajev, nekaj pa je tudi tujcev, ki si zelo radi kuha-jo sami.

Druga skupina biologov je obiskala 30 ha velik sadovnjak Resje pri Podvinu. V sadovnjaku raste kar 25.000 sadnih dreves; v starejšem nasadu je 280 dreves na hektar. Drevesa so ločena eno od drugega sedem oziroma pet metrov. Novejši nasad (12 ha) iz leta 1970 - 80 je gostejši. V njem rastejo novejši sorte: jonagold, ajdared (1984), gloster, lord lambur, alkarne.

Jabolka jonagold so zelo okusna in lepa na pogled, vendar pa dozorevajo neenakomerno in niso najbolj trpežna. V navadni kleti se ohranijo do februarja, v hladilnicah pa do pomladi.

Ajdared je mnogo bolj trpežna vrsta, rodovitna, a ta jabolka so manj okusna. Ohranijo se do poletja.

Gloster je vmesna sorta: okusna, trpežna in lepa jabolka.

Tudi vrsti lord lambur in alkarne sta zelo okusni, odporni in se dobro prodajata. Ohranila se od trgatve do konca leta. Slovenski sorti sta: prijalodeliš, majda.

Prijalo deliš je križanec avstrijske in angleške sorte. Je rodovit in okusen, a neenakomerno dozoreva. Majda je trpežna in kislja po okusu, zato je primerna za predelavo v sokove in za jabolčne zavitke.

Učenci so na ekskurziji veliko slišali tudi o raznih boleznih, škodljivcih, o negi sadnega drevja, pravilu pridelkov... tako da so bili prav vsi zadovoljni: z glavami polnimi znanja in s polnimi usti jabolk so veselo odšli domov.

Kemiki so bili manj srečni, saj so ves dan samo govorili o hrani, tako da so bili popoldne doma res veseli polnega hladilnika. Del kemikov je anketiral prodajalce v trgovinah jeseniške in radovljiške občine o možnosti nakupa osnovnih artiklov prehrane, rezultati pa še niso znani. Drugi del skupine se je ukvarjal z laboratorijskim odkrivanjem sestave hrane. Ugotavljali so klor v sredstvih proti škodljivcem in analizirali ogljikove hidrate in beljakovine.

Fiziki so anketirali različna podjetja (Univerzal, 66 Jesenice, Plinarino itd), kakšne so njihove možnosti za nabavo premoga, drv, plina... Nato

so iz povprečne ocene kWh za posamezno gorivo in izkoristka goriv izračunali najcenejše gorivo. In to je zemeljski plin. Sledijo mu: premog, olje, propan in butan, čisto naftno, pa elektrika. Malo za šalo, malo za res (»fejst« za res za gospodinje) pa še tole! Ali veste, da je kuhanje v ekonom loncu 30 % ceneje kot kuhanje v navadnem loncu? Ekonom lonec porabi 1,5 MJ energije, navadni lonec pa 2,2 MJ. Ekonom lonca na dan!

Pa geograf? Ena skupina je anketirala kar 21 kmetij od Mojstrane do Begunj, vključno z Bohinjem in Planino pod Golico. Ugotovili so, da so kmetije v večini večje od 25 ha. Malo je njiv in pašnikov (do 2 ha). Večina kmetij ima gozdove, ki so povprečno veliki 10 do 15 ha. Kmetijska usmerjenost je navadno mlečna ali živinorejska. Kmetije so večinoma mehanizirane in modernizirane opremljene z električno napeljavo, stroji, priključki in drugimi pripomočki. Druga skupina geografov je kartirala funkcijo stavb na Titovi cesti, Tomšičevi cesti, Cesti železarjev in pod Mežaklo. Nato so na osnovi zbranih podatkov na terenu označili na specialki Jesenice posamezne zgradbe z različnimi barvami.

Kaj pa bo z našo prehrano v izrednih pogojih? Obdobje, v katerem živimo sedaj, nam daje možnosti za normalno življenje, delo in razvoj. Vendar v svetu obstajajo in se porajajo razmere, ki lahko to blagostanje spremenijo oziroma onemogočijo. Na take izredne razmere se moramo pripravljati. Prehrana predstavlja v vojnih razmerah velik problem. V mirnem obdobju se družba pripravlja na vojno in za te potrebe skladišči živila, zdravi in druge surovine. Te zaloge pa niso neusahljiv vir, zato bodo pokrivala potrebe po hrani le v vojni, ki bo trajala manj časa. V daljših obdobjih, ko bodo zaloge izčrpane, se bo pojavil predvsem problem prehranjevanja, še posebej, če bo sovražnik zaustavil transporte hrane in ostalih potrebščin ter porušil ali nadzoroval prometne komunikacije. Enak problem se bo pojavil v času sedenih mestih, ki nimajo kmečkega zaledja in (v manjši meri) v »odrezanih« ali dobro nadzorovanih vaseh. Probleme, ki bodo nastali v vojnih razmerah, bomo morali tako reševati z lastnimi silami, s svojim znanjem, delom, prizadevanji in iznajdljivostjo.

Matematiki so proučili jedilnike na osnovnih šolah jeseniške in radovljiške občine in preračunali joulske vrednosti jedilnikov. Ugotovili so, da zajtrki učencev od 10. do 12. leta vsebujejo malo preveč maščob in premalo ogljikovih hidratov. Malice so bile v anketiranem tednu najbolj energetsko bogate na OŠ Prežihov Voranc, na Koroški Beli in v Radovljici. Tudi pri kosilu je bilo preveč maščob in premalo ogljikovih hidratov. Energetsko najbolj bogata kosila pa so (predzadnji teden oktobra) dobili na Koroški Beli, v Kranjski gori in na OŠ Tone Čufar.

Pri zdravstveni vzgoji so se učenci poučili o zdravi prehrani, o uživanju hrane, o sestavinah hrane in njihovi pomembnosti, dietni prehrani, ogle dali pa so si tudi obrat klavnice Jesenice.

Mladi **samoupravljalci** so se pogovarjali s predstavniki podjetij, OZD o prehrani delavcev na delovnih mestih in postavili hipotezo prehrane delavcev na delovnih mestih. V družbenih dejavnostih niso zagotovljeni minimalni higienski pogoji v 23 % obratih, medtem ko so v neposredni

proizvodnji zagotovljeni 100 % higienski pogoji. V polovici družbenih dejavnosti ne določajo kalorične vrednosti obrokov, v neposredni proizvodnji pa imajo za to usposobljena tehnologa. Delavci v družbenih dejavnostih niso zadovoljni s hrano in jim tudi v 63 % primerov delovna organizacija ne krije v celoti stroškov malice. Morda stanje delavcev v družbenih dejavnostih najbolj ilustrira naslednja izjava. Delavci v družbenih dejavnostih so z višino zneska malice večinoma nezadovoljni in se čutijo zapostavljene.

Vsak človek mora imeti danes možnost uživati zdravo in kakovostno hrano. Na ulicah slišimo: »Niti za hrano več ne bomo kmalu imeli... tako drago je že vse...« Zaenkrat se nam nad obilnostjo hrane, ki jo imamo vsak dan na razpolago, ni treba pritoževati. Poglejmo smetišča. Ste rekli: »Ja, saj hrano proč mečejo drugi.« Vi je mogoče res ne, ampak je pa zelo veliko tistih drugih!

Irina Vauhnik, novinarski krožek CSUI Jesenice

Simfonija dela

Železarna Jesenice. Že od malega smo poznali zven tega imena. Očetje in stari očetje mnogih izmed nas so in še delajo v tej tovarni. Mnogi se vračajo utrujeni in izmučeni domov. Na njihove roke je vtisnila železarna svoj pečat in tega se ne sramujejo. Mi pa smo hodili doslej kot slepci mimo teh ljudi, nemalokrat celo zavračajoč jih. A zdaj... na našem ogledu železarne mi je postalo jasno, da roke, noge, da vse telo vsakega izmed tisočeri delavcev dan na dan, uro za uro, ustvarja veličastno, neznatljivo simfonijo dela.

Prvi zvok, ki smo ga slišali na obisku, je bil zvok zarjavelega železa. Velika kovinska roka je zgrabila star štedilnik, ga vzdignila in prenesla na drug kraj. »Stroj«, smo si rekli. A nismo pomislili, da je za tem strojem človek, nekdo, ki dela, da bi njegovi otroci imeli vsega dovolj.

Priznam. Obiska železarne smo se veselili zato, da bi se rešili šole in nismo si obetali nič kaj zanimivega. Toda, ko smo se znašli v železarni, smo pri prvih korakih v vročem okolju in takoj nato spet na mrazu začeli misliti drugače. Opazovali smo ljudi, ki so delali s stroji. Opazovali roke, ki so spretno poprijemale za delo, prisluskovali ropotanju strojev, ki se nam je, čudno, zdelo nenavadno uglaseno in skladno. Izogibali smo se mlakužam na tleh in si šepetali: »Kako zmorejo osem ur?« V naših besedah je bilo občudovanje in priznanje, ki smo ga skušali skriti.

Vsi umetelno izdelani želblji, beli grodelj, ki so ga odvažali na majhnih vagončkih in še mnogo drugega je naredilo velik vtis na nas in utrinki iz železarne so se začeli spreminjati v note. Zapele so vse drobne kapljice potu na pordelih čelih, zapele so grebljice, s katerimi so si delavci pomagali in svoj sprev je pridalo surovo železo, ki je priteklo iz plavža.

Po ogledu žičarne smo se poslovili. Poslovili od delavcev, železarne, a nekaj smo odnesli s seboj. V spominu nam je ostal napis: »Očka, vrni se zdrav domov!« in besede, ki nam jih je šepetala »fabrika«:

»Naj poslušate Mozarta, Beethovna ali Lizsta, zapomnite si, da je največji zaklad človeštva in največja umetnina, ki jo je ustvaril človek — simfonija dela.«

Darja Pogačnik, 8.c
OŠ prof. dr. J. Plemlja
Bled

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

BINARNO KEMIČNO OROŽJE

Ideja o izdelavi binarnih (dvojnih) kemičnih bojnih sredstev se je porodila že med drugo svetovno vojno v Ameriki. Strokovnjaki ameriškega vojnega letalstva so pri uporabi vojnega strupa arzenida razvili binarno letalsko bombo. Vojni trup arzenid je spadal v skupino krvnih vojnih strupov, njegova prednost pa je bila visoka stopnja hlapljivosti. S tem so ustvarili sredstvo, ki je razmeroma počasi hlapelo in delovalo na ljudi dalj časa. Bistvo binarnega kemičnega orožja sta dve sestavini, kjer je ena manj strupena, druga pa se odlikuje po visoki strupenosti. Med letom takšne bombe do cilja se sestavini pomešata in šele tedaj nastane izjemno strupena snov (ob udarcu bombe na zemljo).

Povojno obdobje je narekovalo nadaljni razvoj. Odkrili so novo skupino živčno - paraličnih strupov, ki so po svoji sestavi organske fosforne spojine. V petdesetih letih so odkrili izjemno strupeni VX. Dotik tega strupa s kožo povzroči prodiranje v globino tkiva. V nekaj urah natopi smrt. Shranjevanje ogromnih količin organskih fosfornih spojin je za življenje in zdravje okoliškega prebivalstva zelo nevarno. V šestdesetih letih so se Američani ponovno povrnili k ideji o razvoju binarnih sredstev. Tako je Pentagon diktiral posebni razvoj binarnega kemičnega orožja. Ta program ima prednost pri razvijanju novih vojnih strupov.

Živčno - paralični vojni strupi so zaradi visoke strupenosti še vedno v središču pozornosti. Toda zanimanje strokovnjakov za toksine ni prav nič manjše. Botulinski toksin tipa A spada med najbolj strupene snovi, kar jih poznamo. Način njegovega pridobivanja je precej enostaven, namenjen pa je predvsem za diverzantske namene (zastrupljanje hrane in vode).

Vojne strupe, ki začasno onemogočajo živo silo, delimo na: — strupe, ki povzročijočasne bolezenske motnje (slepota, gluhost, paraliza) in — strupe, ki povzročijočasne duševne motnje (izguba orientacije, prividi, pospešeno potenje in pospešen srčni utrip).

Herbicide in defolijatorje uporabljajo z razprševanjem iz nizko letalnih letal in helikopterjev. Njihova naloga je uničevanje rastlinstva, drevesnih krošenj vzdolž cest, prekopov, daljnovodov, riževih polj in plantaž tehničnih kultur. Te ukrepe so Amerikanci uporabljali v Vietnamu. Uporaba herbicidov v večjih dozah je povzročila tudi zastrupitev ljudi in živali. Ta sredstva so uporabljali pogosto v deset in večkrat močnejših koncentracijah in tako uničili večino drobnoživk, ki ustvarjajo plodnost tal.

Binarno kemično orožje ima prednost pred klasičnim. Nič več niso potrebne zahtevne postaje za polnjenje visoko strupenih plinov in tudi hranjenje ter prevoz sta manj nevarna. Binarna kemična sredstva izdelujejo v obliki raket, letalskih bomb in razpršilcev, artilerijskih granat, ročnih kemičnih bomb, generatorskih razpršilcev aerosolov, kemičnih fugas in strupenih dimnih škatal. Binarno kemično orožje je praviloma lažje dopolnjevati z novo odkritimi vojnimi strupi. Armade na vzhodu in zahodu uspešno zamenjujejo vojne strupe z binarnimi sistemi, kar potrjuje izjemno naklonjenost ideji o kemični vojni.

Naravoslovna učilnica

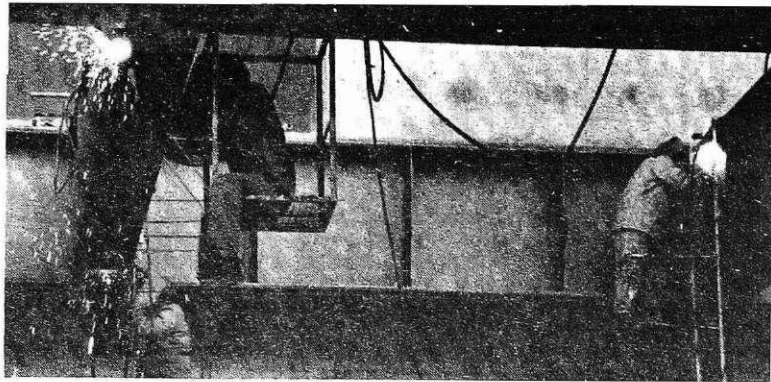
Ko vstopite v učilnico, takoj opazite lepo razvrščene klopi za umivalniki in električnimi vtičnicami za eksperimente. Učilnica je vedno pospravljena in urejena.

Na stenah visijo vitrine z različnimi modeli molekul in okostja živali. V omarah so tudi knjige in enciklopedije. Poleg vitrin so obešeni panoji z miselnimi vzorci. Vse je videti zelo zanimivo. Pod vitrinami so mize z epruvetami, čašami in drugim kemijskim priborom. Tudi na katedru so posode in stekleničke z raznimi

snovmi. Ob njem je grafoskop, nad njim pa visi tabla z raznimi znaki za elemente in kemijskimi formulami za spojine kot so FeS, H₂O, C₂H₅OH. Formule so videti zelo učne. Nad tablo je pritrjen periodni sistem elementov.

Ob oknih samevajo rože, ki razprostirajo svoje liste proti soncu. Ko odhajate iz razreda, vas prevzamejo zelo lepi občutki in razmišljate o kemiji.

Damijan Hrovat, 7. a razred
OŠ Kranjska gora

Trojka (foto: I. Kučina)

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI STOLETJA

36

PORODNIŠTVO IN CARSKI REZ

Porrova prizadevanja niso bila zaman. Potek carskega reza z operativno odstranitvijo maternice je točno opisan v dokumentih bolnišnice San Matteo: Zjutraj, 21. maja 1876, so se pri Covallinijevi pričeli prvi porodni popadki. Ob desetih popadkih je pri porodnici že počil mehur in voda se je razlila. Toda popadki se niso povečali. Popoldne ob sedemnajsti uri je Covallinijeva že bila v globoki kloroformni omami. Rahlo je stokala in ležala na leseni operacijski mizi.

Dr. Porro je pričel z operacijo. S skalpelom je zarezal v visoko napeto trebušno steno. Prvi rez je usmeril od popka navzdol. Asistent je raztegnil trebušno steno daleč narazen. Pod njenim ovalom je ležala v popadku skrčena maternica, v njej pa otrok. Trebušna rana je komaj krvavela. Porro je zarezal v maternico. Prišel je zgoraj in rezal navzdol do vratu

maternice. Mišičevje popadkov je popustilo. Rez je zajel in pričel krvaveti. Z desno roko je segel skozi rez v telo maternice. Pri takšnih rezih je mogoče, da zadene nož v placento — s krvjo prepojeno osnovo otrokove prehrane. Če bi nastopila nesreča, bi mati izkrevavela ter umrla med operacijo. Porrova roka je prišla otroka za levo roko in za rame. Obracal je podolgovato, s tankimi lasmi prekrito glavico skozi rano. Rana se je raztrgala, brizgnilo je iz žile. Obrnil je obe rameni, ročici, telo in noge. Prerezal je popkovo in dal čakajoči sestri krepko deklico. Deklica je dihala in dala prvo znamenje zdravega življenja. Ostala je še odstranitev posteljice. Kri je tekla v trebušno votlino, asistent je skrbno zaustavljala kri. Porro je potegnil celo telo maternice iz zunanjega trebušnega rane, da je lažje delati. Maternica je stala kakor steblo. To je bila njena povezava z materinim telesom. Skozi so tekle žile in s krvjo oskrbovale tiste žile in rezni rani, iz ka-

terih je brizgala kri. Kri je vrela iz reznih plovcev. Porro je položil žično zanko čez maternico in krepko zadržal vrat maternice in žile. Čez nekaj sekund je brizganje krvi prenehalo. Krvavitev je bila končno ustavljena. Vedel je, da z novo metodo marsikaj tvega. Ni se vdal skušnjavi, da bi opravil po starem načinu. Prestopil je prag neznanega. Vzel je velike ukrivljene škarje in z nekaj urezi nad zadržano žično zanko ločil maternico od peclja. Korak je bil storjen. Asistenti so z gobami obrisali kri, ki se je nabrala v trebušni votlini. Porro je potegnil maternični peceľ pred rano v trebušni steni. Zanka in zadržovalec sta ležala na trebuhu in onemogočala peclju zdrk v trebušno votlino. Vlekel je srebrno nit za nitjo skozi robove rane ter zavijal konce. Nato je položil zalepke in staničevino ter pritrdil zadržovalec s programi zalepke na trebušno steno in na desno stegno.

V naslednji noči je Covallinijeva tožila, da ima pekoče bolečine v trebuhu. Povračala je zaradi narkoze. Tretji dan po operaciji se ji je temperatura dvignila na štirideset stopinj. Bolečine v trebuhu niso prenehale. Porro je menjal obveze, ker se je bal, da ne bi peceľ maternice zdrknil iz zanke. Peceľ je bil malo ognjen. V naslednjih dneh je temperatura ostala nespremenjena. Covallinijeva je bila nemirna in se ji je bledlo. Deklica je bila živa, in zdrava. Ob menjavi obveze je raslo rahlo

upanje. Razen neznatnega gnojenja na peclju ni bilo nič hudega. Zunanja rana se je lepo zacelila. Koncem meseca maja je odstranil spodnje tri sive s srebrno nitjo.

V začetku meseca junija se je ponovno dvignila temperatura na štirideset stopinj. Toda ni trajala več kot pet ur. Padla in ustalila se je na normalni vrednosti. Bolnica se je prvič pričela zanimati za okolico in za deklico. Triindvajsetega junija je dr. Porro srečal Covallinijevu z deklico pri sprehodu po sobi. Prvega julija je okrevanka z deklico odšla domov. Štiriindvajseti dan po operaciji je dr. Porro ob obisku videl, da Covallinijeva hodi brez težav in skače kot otrok. Deklica ni imela nobenih težav.

Odmev na uspešno operacijo je bil ogromen. Kot odrešitev so dunajski porodničarji pozdravili novico, skoraj čez noč jo uvedli v porodnišnice kot carski rez po dr. Porru. Carski rez je pričel zglubljati strahoviti sloves obupne operacije.

ROKAVICE LJUBEZNI — REŠITEV ČISTIH ROK

Vrela voda in vodna para nista mogli dovolj dezinficirati kirurških rok.

ŽELEZAR

5

Stanovanjska problematika v Železarni

Delovna skupina predsedstva občinskega sveta ZSS Jesenice se je odločila, da bo v okviru aktivnosti za urejanje stanovanjskih problemov delavcev v združenem delu in uveljavljanja družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu obiskala sedem osnovnih organizacij in dve konferenci v naši občini in se seznanila s stanovanjsko problematiko njihovih organizacij. V Železarni je potekal razgovor 3. novembra; poleg članov izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata so se ga udeležili tudi predstavniki samoupravnih organov, strokovni delavci, zadolženi za stanovanjske zadeve, in predstavnik delegacije za samoupravno stanovanjsko skupnost.

Da bi seznanili delovno skupino s stanjem v naši organizaciji združene dela na področju stanovanjskega gospodarjenja, so najprej povedali, da je trenutno v Železarni zaposlenih približno 6100 delavcev, po planu pa naj bi jih do konca 1987. leta zaposlili še 282. Največ delavcev ima pridobljeno kvalifikacijo, pa tudi kadra s srednjo izobrazbo je sorazmerno veliko; zaskrbljivo malo pa je delavcev z višjo in visoko izobrazbo, pa še ti raje odhajajo v druge delovne organizacije, kjer imajo višji osebni dohodek in boljše delovne pogoje.

Stanovanjska problematika v Železarni se pokriva s tisto v občini.

Posebnosti občine pa so: velik delež individualne gradnje, veliko število priseljenih iz raznih krajev Jugoslavije in precej začasno prijavljenih delavcev. Na Jesenicah smo v preteklem obdobju več zaposlovali, kot pa smo gradili novih stanovanj, zato reševanje stanovanjske problematike ni bilo učinkovito. Jeseniški prostor se bo v dveh ali treh srednjeročnih obdobjih tako napolnil, če ne bomo spremenili politike naseljevanja, da bodo življenjske razmere občanov postale kritične. V zvezi s tem bo treba doseči, da se bodo upoštevala določila samoupravnih aktov, po katerih ne sme brez soglasja samoupravnega organa nihče imeti podnajem-

nika v družbenem stanovanju. Le tako bomo lahko preprečili dodatno priseljevanje in s tem tudi slabšanje stanovanjskih razmer.

Na Jesenicah imamo trenutno okoli 5400 družbenih stanovanj; 2886 stanovanj je železarskih. V tem srednjeročnem obdobju načrtujemo približno 650 novih stanovanj (v Železarni 400), dejansko pa jih bomo verjetno pridobili precej manj. Največji problem, ki ga moramo rešiti, je pravočasna izgradnja stanovanj. Če namreč ne pridobimo toliko stanovanj, kot jih načrtujemo, potem tudi njihovo razdeljevanje ne more potekati po planu in stanovanjski problemi mnogih delavcev ostajajo nerešeni. Zato bo potrebno v prihodnje skrajšati čas za pridobivanje gradbene dokumentacije in nameniti več sredstev urejanju zemljišč, tako da izvajalci ne bodo imeli več izgovorov za zavlačevanje gradnje in jih bomo lahko poklicali na odgovornost, če se ne bodo držali dogovorjenih rokov.

Samoupravni akti v Železarni, ki urejajo stanovanjske zadeve omogo-

Prehod na plavžu (foto: I. Kučina)

čajo zadovoljivo reševanje stanovanjskih problemov. Delavci ob sprejemanju teh aktov niso imeli pripomb. Kljub temu se pogosto ne strinjajo z njihovimi določili, ko se sami znajdejo v situaciji, ki jo navajajo samoupravni sporazumi. Mnogi prosilci iščejo bližnjice, po katerih bi hitreje prišli do novega stanovanja. Prav tako prihaja do sporov z delavci, ki imajo družbeno stanovanje, zaradi neupravičenega oddajanja ali uporabe stanovanja pa tudi zaradi neuporabe dodeljenega stanovanja. Reševanje teh sporov je v pristojnosti splošnih sodišč, čeprav je problematika, ki jo obravnavajo, specifična.

V Železarni obstaja poseben odbor za stanovanjska vprašanja, ki ima sedem članov. Letos je zasedal devetkrat in razpravljalo o 402 zadevah v zvezi s stanovanjsko problematiko. Trenutno imamo v Železarni 718 delavcev, ki prosijo za stanovanje: 197 delavcev prosi za garsonjero, 81 za enosobno, 250 za dvosobno in 190 za trosobno stanovanje. Število prošelj za garsonjere in enosobna stanovanja pa ni realno, ker posameznik navadno vloži prošnjo takrat, ko se zaposli, vendar se med čakanjem na stanovanje (povprečna čakalna doba je deset let) njegova družina poveča in zato potrebuje večje stanovanje.

Pri reševanju stanovanjskih problemov je nedvomno dobrodošlo skupno reševanje z drugimi delovnimi organizacijami. Delavec Železarne, katerega zakonec dela v drugi organizaciji, lahko reši svoj stanovanjski problem na ta način, da prispeva sredstva za njegovo stanovanje obe organizaciji združenega dela. Lani smo imeli v Železarni približno

16 takih primerov, sodelovali pa so z Iskro Blejska Dobrava, Elanom Begunje, Almira Radovljica, Gorenjskimi oblačili Kranj in še z nekaterimi drugimi organizacijami.

Udeleženci razgovora so obravnavali tudi probleme stimuliranja individualne gradnje, neracionalnega koriščenja stanovanjskih površin in življenjske razmere v samskih domovih. Ugotovili so, da v jeseniški občini ni zadovoljive ponudbe etažnih stanovanj, pa tudi kreditni pogoji niso dovolj stimulativni. Delavci imajo pravico do posojila v višini 20 odstotkov od vrednosti stanovanja, preostali denar pa morajo zbrati sami, zato ni pr. senetljivo, da niso zainteresirani za nakup etažnih stanovanj.

Problematično je tudi neracionalno izkoriščanje stanovanjskih površin. Mnogi občani živijo sami v dvo ali celo trosobnem stanovanju, pri tem pa dobivajo še družbeno pomoč, ker sami niso sposobni plačati stanarine. V takih primerih bi lahko upravičeno zahtevali, da se posamezniki preselijo v manjša, cenejša stanovanja. Njihovemu nezadovoljstvu pa bi se morda lahko izognili tako, da bi jim ponudili stanovanja z vrtem izven ožjega industrijskega centra.

Samski domovi so v naši samoupravni družbi preživela oblika reševanja stanovanjskih problemov. Življenjske razmere v njih so nehumane, saj stanovalec niso dovoljeni niti obiski najbližjih sorodnikov. Prav zato so v zadnjem času namenili precej pozornosti ukinjanju samskih domov. Namesto njih bomo morali graditi garsonjere, domove pa uporabljati le za začasno reševanje stanovanjskih problemov.

Tanja Kastelic

Proizvodnja v oktobru

(Nadaljevanje s 1. strani)

v začetku meseca, spremenjene tehnološke brušenja nerjavnih jekel (dvakratno) in remonta 32-tonskega žerjava v tretji hali (adjustaža bluming), je do zadnjega dne (vključno) kazalo, da bodo svoje planske obveznosti dosegli tako v skupni kakor tudi v gotovi proizvodnji za prodajo. Pri slednji se je to uresničilo (103 %), pri skupni pa je nastal precejšen izpad zaradi odpisa neustreznih proizvodnje in so planske obveznosti izpolnili le 94,9 %.

Kampanja obratovanja potisne peči (od 8. do 17. oktobra) je bila ena najboljših. Istočasno je bila v remontu globinska peč št. 2, kar je povzročilo, da so zaloge surovega jekla pred globinskimi pečmi porasle kljub dobremu obratovanju kontiliva. Izboljšalo se je tudi brušenje blumov za potrebe TOZD Valjarna žice in profilov, vendar je še vedno nekoliko nižje od željenega.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Tudi v tej TOZD je obratovanje potekalo sorazmerno dobro, saj je bila skupna proizvodnja dosežena 101,9 %, slabša pa je bila prodaja (sicer izredno visoko planirana), ki je bila dosežena le 63,5 %. Vzroki so zaradi problemov prodaje betonske žice (cena), spremembe programa (nekaj že konec septembra) ter problemov pri žarjenju žice KV 38.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Podobno kot vse leto je delo potekalo dobro tudi v tem mesecu, čeprav niso bili doseženi rekordni rezultati. To TOZD še vedno pesti težava, ki se imenuje »kasnitev pričetka obratovanja kalilne peči«. Posledica tega je še Raprej utesnjenost s prostorom in slabši asortiment proizvodnje, kot bi sicer lahko bil, če bi ta peč obratovala, ter nepravčasna dobava jekla kupcem. Skupna proizvodnja je bila dosežena 108,2 %, prodaja pa 104,1 %. Operativni program prodaje je bil nekoliko nižji od gospodarskega načrta zaradi povečane količine uslug prevalljanja.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Precej bolje kot v prejšnjem mesecu so izpolnili planske obveznosti v tem, tako v skupni proizvodnji (106 %) kakor tudi pri odpremi (101,4 %). Poleg večjega elana za delo so bili oktobra dobro oskrbljeni tudi z vložnim materialom.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Pomanjkanje naročil enostavnejših kvalitet, predvsem pa pomanjkanje delavcev, pesti to TOZD že dlje časa. S prizadevnim delom na proste dneve in z zadostno oskrbljenostjo z vložkom jim je uspelo ne samo doseči z gospodarskim načrtom predvidene rezultate v skupni proizvodnji (101,5 %) in pri prodaji (101,1 %), temveč tudi doseči rekordno proizvodno dinamiko trakov.

TOZD ŽIČARNA

Že dalj časa je glavni problem te TOZD pomanjkanje delavcev, ki je že kar kritično. Žičarji pa so bili še bolj prizadevni kot sosedje (delali so tudi na proste dneve), saj so skupno proizvodnjo dosegli 108,3 %, prodajo 108,4 %, pri tem pa izdelali in poslali na trg do sedaj največjo količino VAC žice.

TOZD PROFILARNA

Čeprav je bilo naročil dovolj (predvsem za izvoz), je bil tudi v tem mesecu operativni program nižji od gospodarskega načrta. Z dobrim delom, pa tudi s pomočjo pogodbenega dela, sta bili doseženi dobra skupna proizvodnja (111,9 %) in prodaja (124,7 %), vendar pa obe še precej zaostajata za gospodarskim načrtom.

TOZD VRATNI PODBOJI

Zaradi pomanjkanja serijskih naročil ter delne preusmeritve delavcev v druge TOZD po sklepu DS Železarne Jesenice z gospodarskim načrtom predvidene obveznosti niso mogle biti izpolnjene. Skupna proizvodnja je bila dosežena 60,3 % prodaja pa 73,3 %.

TOZD JEKLOVLEK

Za ta TOZD je že kar »normalno« (tudi leta nazaj), da obrtuje dobro in dosega, oziroma presega gospodarski načrt. Tako je bilo tudi v oktobru. Skupna proizvodnja je bila dosežena 106,0 %, prodaja pa 115,1 %.

TOZD ELEKTRODE

Tako kot skozi vse leto so v TOZD Elektrode delali zelo dobro tudi v oktobru. Del višje proizvodnje gre tudi na račun nadurnega dela ob sobotah in na nočni izmeni.

Skupna proizvodnja je bila dosežena 111 %, prodaja pa 115,2 % glede na operativni program, ki je bil za 100 ton nižji od gospodarskega načrta (zaradi nedokončane investicije za aglomerirane praške in pomanjkanje naročil zanje).

TOZD ŽEBLJARNA

Tudi žebjarji so v oktobru delali dobro in izpolnili z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo (100,1 %) in prodajo (105,0 %).

Miloš Piščanec

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMO ZA MESEC OKTOBER 1986

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
PLAVŽ	14.300	14.300	14.350,7	100,4	100,4	—	—	—	—	—	—	
JEKLARNA	39.900	39.900	40.207,2	100,8	100,8	—	—	—	—	—	—	
— SM	23.400	23.400	23.995,0	102,5	102,5	—	—	—	—	—	—	
— EL	16.500	16.500	16.212,2	98,3	98,3	—	—	—	—	—	—	
— ASEA	7.100	7.100	7.255,1	102,2	102,2	—	—	—	—	—	—	
— LM	9.200	9.200	8.736,2	95,0	95,0	—	—	—	—	—	—	
— BBC	200	200	220,9	110,5	110,5	—	—	—	—	—	—	
LIVARNA	170	170	171,2	100,7	100,7	40	40	42,4	106,0	106,0	42,7	
— jeklo	168	168	171,0	101,8	101,8	40	40	42,3	105,8	105,8	42,3	
— kovino	2	2	0,2	10,0	10,0	—	—	0,1	—	—	0,4	
BLUMING-ŠTEKEL	31.850	31.850	30.225,6	94,9	94,9	5.650	5.650	5.572,2	98,6	98,6	5.817,1	
— bluming	16.550	16.550	14.449,4	87,3	87,3	350	350	312,1	89,2	89,2	256,2	
— štekel	13.000	13.000	13.412,8	103,2	103,2	3.000	3.000	2.901,6	96,7	96,7	3.021,0	
— štekel storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
— termična obdelava	2.300	2.300	2.363,4	102,8	102,8	2.300	2.300	2.358,5	102,5	102,5	2.539,9	
VALJARNA ŽICE	9.300	9.300	9.476,9	101,9	101,9	2.530	2.530	1.738,9	68,7	68,7	1.607,3	
— valjarna debele pločevine	6.580	6.580	7.122,2	108,2	108,2	5.950	5.950	5.721,8	96,2	105,8	5.630,2	
— valjarna debele pločevine storitve	6.120	5.580	5.948,4	97,2	106,6	—	—	—	—	—	—	
HLADNA VALJARNA BELA	460	1.000	1.173,8	255,2	117,4	—	—	—	—	—	—	
— hladna valjarna Bela	8.500	8.500	9.013,6	106,0	106,0	7.530	7.530	7.596,2	100,9	100,9	7.634,5	
— hladna valjarna Bela storitve	7.650	7.650	7.645,3	99,9	99,9	—	—	—	—	—	—	
HLADNA VALJARNA JESENICE	850	850	1.368,3	161,0	161,0	—	—	—	—	—	—	
— hladna valjarna Jesenice	2.100	2.100	2.132,2	101,5	101,5	1.950	2.050	2.088,4	107,1	101,9	1.970,9	
— hladna valjarna Jesenice storitve	2.100	2.100	2.132,2	101,5	101,5	—	—	—	—	—	—	
ŽIČARNA	3.620	3.620	3.920,5	108,3	108,3	2.580	2.580	2.786,8	108,0	108,0	2.796,1	
— žičarna storitve	3.620	3.620	3.920,5	108,3	108,3	—	—	—	—	—	—	
PROFILARNA	1.870	1.450	1.622,0	86,7	111,9	1.700	1.300	1.580,6	93,0	121,6	1.620,7	
— HOP	1.720	1.350	1.486,1	86,4	110,1	1.590	1.230	1.478,5	93,0	120,2	1.521,1	
— HOP storitve	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
— ronle	70	70	101,3	144,7	144,7	70	70	101,4	144,9	144,9	98,9	
— diski storitve	30	30	34,6	115,3	115,3	—	—	—	—	—	—	
— deli za cestno ograjo	40	—	—	—	—	40	—	0,7	1,8	—	0,7	
SKLADIŠČE 38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VRATNI PODBOJI	120	120	72,2	60,2	60,2	120	120	72,2	60,2	60,2	88,0	
JEKLOVLEK	2.060	2.060	2.183	106,0	106,0	2.030	2.030	2.175,0	107,1	107,1	2.337,4	
ELEKTRODE	1.950	1.850	2.053,4	105,3	111,0	1.740	1.640	1.809,0	104,0	110,3	1.889,3	
— elektrode + varilna žica	1.450	1.450	1.600,3	110,4	110,4	1.440	1.440	1.598,0	111,0	111,0	1.693,8	
— varilna žica storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
— varilni prašek	190	90	111,8	58,8	124,2	190	90	111,8	58,8	124,2	96,3	
— suha el. masa	50	50	72,0	144,0	144,0	50	50	72,0	144,0	144,0	72,0	
— ognjevarni material	260	260	269,3	103,6	103,6	60	60	27,2	45,3	45,3	27,2	
ŽEBLJARNA	720	720	720,5	100,1	100,1	720	720	719,9	100,0	100,0	756,0	
SKUPAJ	123.040	122.520	123.271,2	100,2	100,6	32.540	31.600	31.903,4	98,0	101,0	32.190,2	
Elektrode Zagreb	—	—	—	—	—	250	250	474,0	189,6	189,6	474,0	
SKUPAJ	—	—	—	—	—	32.790	31.850	32.377,4	98,7	101,7	32.664,2	
Storitve	—	—	—	—	—	1.350	1.880	2.576,7	190,9	137,1	2.757,4	
SKUPAJ	—	—	—	—	—	34.140	33.730	34.954,1	102,4	103,6	35.421,6	

POGOJI IN MERILA

Skupščina Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice, je na svoji 3. redni seji 30. oktobra sprejela SKLEP, da občane Jesenic seznani s pogoji in merili pri pridobitvi pravice do družbene denarne pomoči, to je delnega nadomestila stanarine.

Občani Jesenic bodo lahko na podlagi meril in pogojev ugotovili upravičenost posameznih kategorij občanov do te družbene denarne pomoči.

SPLOŠNI POGOJI

Imetnik stanovanjske pravice lahko uveljavi delno nadomestilo stanarine pod naslednjimi pogoji:

- da ne oddaja stanovanja ali dela stanovanja v podnajem,
- ne uporablja stanovanja ali dela stanovanja za obrtno dejavnost (razen kadar gre za delo invalidov na domu),
- da nihče od družinskih članov prosilca ni lastnik vseljivega stanovanja, vseljive stanovanjske hiše, počitniške hiše,
- da prosilec glede na število družinskih članov poseduje stanovanjske prostore v mejah standarda,
- da prosilec ni odklonil zamenjave za standardno stanovanje,
- da imetnik stanovanjske pravice sam ali član gospodinjstva ni imetnik stanovanjske pravice na drugem stanovanju.

Prosilci, ki uveljavljajo delno nadomestilo stanarine ter njihovi družinski člani gospodinjstva, morajo stalno prebivati na območju občine, v kateri ima Samoupravna stanovanjska skupnost, ki to nadomestilo daje, svoj sedež.

OSNOVE IN MERILA

Upravičenost do delnega nadomestila stanarine temelji na socialnih razmerah družine in je odvisna od:

- števila družinskih članov,
- stvarnega mesečnega dohodka na družinskega člana v preteklem letu in
- višine stanarine, izražene v deležu od dohodka družine.

Ne glede na socialne razmere imetnika stanovanjske pravice in njegovih družinskih članov je ta dolžan plačati najmanj 20 % stanarine (Zakon o stanovanjskem gospodarstvu).

Za izračun delnega nadomestila stanarine velja tabela odstotkov znosnih stanarin, ki jo vsako leto zbor uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti določi v skladu s priporočilom Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije.

UPRAVIČENCI

Upravičenci do delnega nadomestila stanarine so nosilci stanovanjske pravice na stanovanjih v družbeni lasti, ki ne presegajo normativne stanovanjske površine. V tabeli so navedeni normativi in možna odstopanja.

Število članov gospodinjstva	Površina v m ² Stand. stan. + 10 %
1	32—35
2	45—49,5
3	58—63,8
4	70—77

Krajanji Koroške Bele o komunalnih vprašanjih ter varstvu okolja

V četrtek, 6. novembra, so se v predavalnici osnovne šole Karavanških kurirjev NOB zbrali krajanji naselja Koroške Bele. To je bil zadnji od štirih zborov krajanov, ki sta jih organizirala skupščina krajevne skupnosti in krajevna konferenca SZDL Javornik - Koroška Bela. Razen krajanov sta se zbora udeležila tudi predsednik občinske konference SZDL Alojz Kalan in Aleksander Mandeljc, predsednik skupščine delegatov KS.

Zbor krajanov je znova opozoril na najpomembnejša neresena vprašanja na območju Koroške Bele. To velja predvsem za gospodarska in komunalna vprašanja in za varstvo okolja. Kot na prejšnjih zborih krajanov so tudi na Koroški Beli opozorili na izredno pomanjkljivo razsvetljavo ulic v krajevni skupnosti in zahtevali učinkovito reševanje. Nameščanje svetil ne sme biti vprašljivo niti tam, kjer so svetila že bila, niti na novih lokacijah (Cesta Viktorja Svetina in v sami vasi Koroški Beli).

Vse kaže, da imajo na Koroški Beli vedno več problemov in težav s kanalizacijo, kar še posebej velja za Cesto Viktorja Svetina. Poleg tega so bila postavljena vprašanja o vplivu naprave za nevtralizacijo kislin HV Bela in vpliv nove jeklarne.

Zbor krajanov je bil seznanjen z dosedanjimi ukrepi za ureditev zelene zavese vzdolž železarskih obratov na Beli, vendar dalj kot do komisjskega oglada niso prišli. Burna je bila tudi razprava o odnosu krajanov do varstva okolja, predvsem zaradi neodgovornega odmetavanja odpadkov v hudournik Bela, pa tudi z odvažanjem kontejnerjev krajanji niso zadovoljni.

Seveda ni manjkalo tudi opozoril zaradi pomanjkljivih označb cestnih

prehodov, parkirišč pa na Koroški Beli sploh ni. Vse prepočasne kljub delegatskim vprašanjem in pobudam rešuje tudi problem obvozne poti od osnovne šole do nove jeklarne.

Na zboru krajanov Koroške Bele so izvolili štiri delegate za skupščino krajevne skupnosti in delegata v komisijo, ki bo pripravila seznam prednostnih nalog, ki naj bi jih uvrstili v tretji samoprispevek.

O predlogu tretjega občinskega samoprispevka je obširneje spregovorila predsednica KK SZDL Jesenice Sonja Anderle, predsednik OK SZDL Jesenice Alojz Kalan ter Ivan Tušar, ki je zelo pozitivno ocenil dosedanja samoprispevka, na osnovi katerih je bila zgrajena osnovna šola Tone Čufar na Jesenicah in šolski objekti na Koroški Beli.

Krajanji so opozorili še na nemogoče razmere v trgovinah, saj sta v krajevni skupnosti Edi Giorgioni Javornik - Koroška Bela, ki šteje 5000 prebivalcev, le dve trgovski poslovalnici. Zato težko pričakujejo, da bi na Cesti talcev poleg dveh stanovanjskih stolpcev uredili še trgovsko poslovalnico in druge prostore za obrt in malo gospodarstvo, ki v krajevni skupnosti ni zadovoljivo razvito.

Edo Žagar

Normativ stanovanjske površine se lahko poveča največ za 15 m². Odstopanje od zgornjih normativov stanovanjske površine pa je možno pri stanovanjih, zgrajenih do leta 1920, in sicer še za 30 %. Pri tem se upošteva tudi vrsta stanovanja (garsonjera, enosobno itd.), ki pripada imetniku stanovanjske pravice.

Po sklepu samoupravnega odbora se pri upokojevcih, ki so imetniki stanovanjske pravice na stanovanjih, ki nimajo centralnega ogrevanja, stanovanjska površina oz. normativ stanovanjske površine ne upošteva, kajti člani samoupravnega organa so bili mnenja, da bi preselitev pri upokojevcih v manjša in dražja stanovanja predstavljala za to kategorijo večje stroške.

Imetnik stanovanjske pravice ima od stanodajalca pravico zahtevati zamenjavo stanovanja za standardno stanovanje.

V kolikor stanodajalec zahtevku za zamenjavo ne more ugoditi, ker nima na razpolago ustreznega stanovanja, lahko imetnik stanovanjske pravice uveljavi pravico do delnega nadomestila stanarine, dokler se mu ne ponudi ustreznega zamenjave.

Upravičenci, ki uveljavljajo delno nadomestilo stanarine, so dolžni predložiti dokazila o dohodkih:

- iz rednega in dopolnilnega delovnega razmerja,
- iz pogodbenega dela,
- iz vseh oblik nadomestil osebnega dohodka,
- od opravljanja kmetijstva ali samostojne poklicne dejavnosti,
- od pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter starostnega zavarovanja kmetov,
- po predpisu o varstvu borcev in vojaških invalidov ter civilnih invalidov vojne,
- od premoženja,
- stipendij, preživetin in vseh deljenih družbenih denarnih pomoči, razen dodatka za tujo pomoč in nego.

Upravičenec do delnega nadomestila stanarine je dolžan sporočiti vsako spremembo o številu članov gospodinjstva, o spremembi višine dohodka ali druge spremembe, ki vplivajo na upravičenost do delnega nadomestila stanarine v roku 15 dni od nastale spremembe.

Če strokovna služba, ki vodi skupno evidenco, ugotovi neresnične in zamolčane podatke, zahteva povrnitev neupravičeno pridobljene premoženjske koristi.

Strokovna služba Samoupravne stanovanjske skupnosti pa obvešča občane Jesenic tudi o tem, da je samoupravni organ, to je odbor za solidarnost in skupščina Samoupravne stanovanjske skupnosti, ki je sprejela pravilnik o delnem nadomestilu stanarin, morala upoštevati tudi samoupravni sporazum o socialnovarstvenih pravicah, ki določa, da se v vseh pravilnikih o delnem nadomestilu črta določba o lastništvu avtomobila kot izločilnem pogoju za pridobitev pravice do delnega nadomestila stanarine.

Strokovna služba

Samoupravne stanovanjske skupnosti

Subvencionirane in neplačane stanarine

Na pobudo delegatov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti smo v Železaru objavili seznam občanov, ki stanarin ne plačujejo redno, in tistih, ki prejema subvencije za stanarine. V jesiški javnosti je ta objava sprožila številne razprave o tem, zakaj dopuščamo nekaterim stanovalcem, da s svojo neodgovornostjo zavirajo reševanje stanovanjske problematike v občini.

Delegati zbora izvajalcev in zbora uporabnikov so že na drugi seji skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti ugotovili, da ni upravičenih razlogov za neplačevanje stanarin, saj tisti, ki jih zaradi nizkih dohodkov niso sposobni plačati, prejema subvencijo. Ker pa samo načelno razpravljanje ne bo rešilo tega problema, bo treba izterjati dolžnike z mandatnimi tožbami. V letošnjem prvem polletju so tako tožili okrog 110 neplačnikov, a to ni vplivalo na rednejše plačevanje stanarin. Ob koncu septembra je bilo v naši občini še vedno 123 občanov, ki niso poravnali svojih obveznosti, med njimi celo 29 takih, ki prejema subvencije. Očitno je torej, da stanovalci še vedno niso spoznali, da z nerednim plačevanjem stanarin izničujemo naša skupna prizadevanja za ohranjanje sedanje vrednosti stanovanjskega sklada, iz katerega črpamo sredstva za obnavljanje in vzdrževanje družbenih stanovanj. Ob pomanjkanju teh sredstev bodo družbena stanovanja še naprej propadala, zmanjšal pa se bo tudi interes delovnih organizacij za vlaganje v nove stanovanjske zgradbe. To pa bi pokopalo že sicer majhne možnosti številnih občanov, da bi v bližnji prihodnosti rešili svoje stanovanjske probleme. Vprašanje nerednega plačevanja

stanarin torej ni tako nepomembno, kot se morda zdi na prvi pogled, saj pogojuje vrsto drugih problemov. Treba ga bo čimprej rešiti, vendar ne z zviševanjem stanarin, ker bi to pomenilo podpiranje parazitskega ravnanja neplačnikov na račun tistih, ki stanarino plačujejo.

Prav tako bomo morali zagotoviti pravičnejše razdeljevanje subvencioniranih stanarin. Preveriti bo treba, ali so res vsi občani, ki prejema subvencijo, do nje upravičeni, oziroma ali ni njihov materialni položaj boljši, kot želijo priznati. To nalogo bo prevzela strokovna služba skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti, ki bo na podlagi utemeljenih prijav občanov ugotavljala, če posamezniki izpolnjujejo kriterije za pridobitev subvencije (število oseb, velikost stanovanja, dohodki itd.). Pri tem bo potrebno sodelovanje krajanov, ki najbolje poznajo življenjske razmere svojih sosedov in lahko zato realneje ocenjujejo njihovo upravičenost do družbene pomoči. Lažna solidarnost ne bo koristila nikomur, razen morda tistim, ki s služajo na račun skupnosti izboljšati svoj osebni standard. Te pa bo treba imenovati, jim odvzeti subvencijo in jih javno opomniti zaradi neodgovornega odnosa do skupnosti.

Tanja Kastelic

Zakaj občinski samoprispevek

V javni razpravi je že od 25. oktobra predlog za ponovno uvedbo samoprispevka. Na sestankih občanov po krajevnih skupnostih bomo razpravljali o odločitvi ali se razpiše samoprispevek za reševanje prostora za naše otroke, da se bodo šolali v domačem kraju. Javna razprava bo trajala vse do 23. novembra, ko bodo delegati na vseh treh zborih Skupščine občine Jesenice odločali ali se izvede referendum o samoprispevku ali ne (predviden datum referenduma je 18. januar 1987).

Z raznimi oblikami združevanja sredstev rešujemo najbolj pereče probleme, ki tarejo občane posameznega kraja. Večina sredstev pa je namenjena prav šolstvu. To ni samo pri nas, temveč po vsej Sloveniji, Jugoslaviji in tudi drugod po naprednem svetu, ker ne želijo zaostajati za tehnološkim in splošnim razvojem. Tega se zavedamo tudi na Jesenicah in smo zato v šolski prostor vložili že veliko sredstev in dobili v vseh krajih občine razen starega središča mesta Jesenic, sodobne šolske prostore. Stari del Jesenic, konkretno KS Sava je šele v zadnjem času pričel ponovno spreminjati svojo podobo. Nastajajo popolnoma nove soseske in tako se večja tudi število prebivalcev in tudi število šoloobveznih otrok. Zaradi tega je problem šolskih prostorov na tem območju največji.

Na tem območju je tudi Center srednjega usmerjenega izobraževanja, ki deluje v sedanjih sestavi že več kot tri leta. Z združitvijo nekdanjih srednjih šol na Jesenicah v sedanji Center smo uspeli obdržati na Jesenicah vseh šest dotedanjih usmeritev, čeprav kar pet usmeritev ne izpolnjuje pogojev glede števila oddelkov v prvem letniku. V prvem letniku morajo biti najmanj trije oddelki, da šola lahko obstaja. Zaradi manjšega števila oddelkov bi se morali učenci prešolati v sosednji kraj, kjer bi šola imela tri ali več oddelkov.

Z združitvijo vseh usmeritev v enoten Center smo, kot sem že omenil, uspeli obdržati vse na Jesenicah, ker vsi učenci uporabljajo skupne kabinete, učilnice, delavnice, učno tehnologijo in tudi učitelji poučujejo v vseh usmeritvah.

Težava pa je nastala po združitvi, ker imamo posamezne učilnice samo na enem kraju in se morajo učenci in učitelji seliti iz stavbe v stavbo. Pouk imamo na štirih lokacijah, ki so druga od druge oddaljene več kot pet minut. Toliko namreč traja odmor med posameznimi urami. Zato je nujno, da ob sedanjih stavbi na Rutarjevi 2 (bivši ŽIC) dogradimo prizidek, da bodo vsi učenci imeli vsaj takšne pogoje šolanja, kot so ga imeli v osnovni šoli in da bo pouk kvalitetnejši in za učence prijeten. Z novim prizidkom bi poleg učilnic dobili tudi garderobe, sanitarije za dekleta, zobno ambulanto, jedilnico. Pomanjkanje teh prostorov je tako očitno, da nam tudi republiška sanitarna inspekcija prepoveduje pouk v takšnih razmerah. Če bomo morali urediti te prostore v sedanjih učilnicah, bo premalo prostora za redni pouk.

Učenci se bodo morali prešolati v druge šole in na Jesenicah bomo izgubili usmeritev. Kaj pa to pomeni za učence in starše si lahko vsak misli sam. Dnevne vožje v šolo v oddaljene kraje ali stanovanje v domu zahteva nova finančna sredstva, ki pa niso tako majhna. Če se odločimo za samoprispevek za dograditev prizidka k Centru, bi sleherni občan dal v petih letih (preračunano iz sedanjega povprečnega osebnega dohodka) manj sredstev, kot če bi plačal za enega otroka bivanje v domu za 3 (tri) mesece. To pa je vredno premisleka in trezne odločitve. Pri tem pa imamo otroka tudi vsak dan doma, kar ima še druge zelo pozitivne posledice.

Z izpraznitvijo prostorov na Čufarjevem trgu 1 (bivša gimnazija) b. pridobila prostore osnovna šola glasbena šola in drugi. Tako bi bil rešen več problemov za daljše obdobje, vsi pa bi želeli za naše otroke boljše pogoje šolanja in čim več znanja, kar je edini pogoj za bolj ustvarjalno delo in za boljši jutri.

Ravnatelj CSUI
Severin Golmajer

Delež mladih CSUI pri pripravah in izvedbi referenduma za tretji samoprispevek

Mladi na CSUI se bomo zavzemali za gradnjo novega prizidka k šoli na Rutarjevi, saj smo prepričani, da bo vzgojnoizobraževalno delo bolj kvalitetno potekalo, če bomo vsi učenci in učitelji pod eno streho.

Zato so člani predsedstva OC ZSMS in šolske skupnosti na sestanku 5. novembra sprejeli program dejavnosti v času priprav in izvedbe tretjega samoprispevka. V programu so vključili nekatere dejavnosti, ki jih bomo organizirali mladinci oziroma dijaki v CSUI. Napisali bomo odprto pismo in ga razdelili našim staršem na roditeljskih sestankih od 20. do 28. novembra. Skrbeli bomo za mladinske oddaje na radiu Triglav, da bi na ta način informirali čimveč občanov o delu učencev in učiteljev na CSUI in potrebah po novem prizidku. Tudi na razrednih urah se bomo pogovarjali o dejanskih potrebah, da bodo vsi učenci o tem dobro obveščeni. V decembru in januarju pa bomo obiskali nekatere organizacije združenega dela, jim izročili naše pismo in celotni propagandni material za tretji samoprispevek. Dijaki bodo v okviru samoupravljalne prakse izvedli med občani anketo in tako ugotavljali, kakšno je razpoloženje občanov za tretji samoprispevek. Na sam dan referenduma pa bomo prisotni na voliščih, ki jih bomo primerno okrasili.

Ker se mladina CSUI Jesenice zaveda, da je od referenduma odvisno, kakšna bo perspektiva mladim Jesenicam, se bomo na vseh po dročjih zavzemali, da bo referendum za tretji samoprispevek uspel.

Irina Vauhnik,
novinarski krožek CSUI Jesenice

Železarski globus

JAPONSKA

V začetku novembra je v železarni Murooran pričela obratovati nova obločna električna peč. Ta železarna je last japonske železarske družbe Nippon Steel Co. Teža šarže iz nove peči je 280 ton, kar je največ od vseh obločnih električnih peči, ki obratujejo v železarnah te železarske družbe. Letna proizvodna zmogljivost peči je 800.000 ton visokokvalitetnega surovega jekla.

ŽELEZAR

Koroška Bela (foto: I. Kučina)

Kje so vzroki, da člani delegacij ne prihajajo na seminarje

Zelo slab obisk na seminarjih, ki jih je organiziral Klub samoupravljalcev Jesenice s pomočjo Delavske univerze Viktor Strazišar Jesenice za vodje delegacij in člane delegacij, izvoljenih na pomladanskih volitvah, zahteva poglobljeno analizo vzrokov za tak odnos do izobraževanja. Na zadnje šeste peturne seminarje za člane delegacij je namreč od 300 vabljenih prišlo le 34 ali dobrih enajst odstotkov, kljub skrajšani in nekoliko spremenjeni obliki izobraževanja. Poskušajmo ugotoviti nekaj vzrokov za to.

Temeljne vzroke za to moramo poiskati med ustavno, normativno in politično opredelitvijo političnega sistema socialističnega samoupravljanja in dejansko prakso oziroma stanjem. Delegatski sistem, pravi Edvard Kardelj, je bistveno obeležje in značilnost socialistične samoupravne demokracije. Je oblika organiziranosti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in občanov in bi moral zagotoviti njihovo neposredno udeležbo pri upravljanju in reševanju vseh družbenih zadev. Delegatski sistem bi dejansko moral omogočati, da se pobude ljudi izrazijo kot ustvarjalna družbena sila. Prek delegatskega sistema bi se morali izražati interesi človeka — posameznika, njegova skupnost interesov in družbeni interesi. Zato pravimo, da delegatski sistem temelji na pluralizmu samoupravnih interesov, ne na nekakšni splošni politični interesi, ampak na pluralizmu konkretnih družbenih interesov delovnih ljudi in občanov, kakor se kažejo na različnih področjih družbenega življenja.

Ker temu ni tako, zakaj ne, bomo poskušali ugotoviti kasneje, smo v preteklosti večkrat slišali, pa tudi sedaj se še pojavljajo glasovi na račun Tita, Kardelja, Kidriča in nekaterih drugih voditeljev v petdesetih letih, češ, da se je samoupravljanje in delegatski sistem rodil v njihovih glavah potem, ko nas je leta 1948 in kasneje Stalin stiskal za vrat. Toda vedeti moramo, da je bilo samoupravljanje pristna linija naše socialistične revolucije že od izbruha splošne ljudske vstaje leta 1941. Že od vsega začetka so se namreč na osvobodnih ozemljih, ilegalno pa tudi na okupiranih, oblikovali narodnoosvobodilni odbori, prek katerih so do takrat izkoriščane, brezpravne in ponižane ljudske množice prišle do besede. S tem je prišla do izraza tudi moč ljudskih množic, na kateri sta slonele narodnoosvobodilni boj in socialistična revolucija.

To se pravi, da smo z zakonitvijo socialističnega samoupravljanja hoteli ohraniti to pristno linijo naše socialistične revolucije. In ko se večkrat sprašujemo, zakaj si delegatski sistem ni pridobil življenjske moči, zakaj nima dovolj stika z bazo, kot pravimo, zakaj smo preorganizirani »zgoraj«, v bazi pa neorganizirani, bi si morali prav v narodnoosvobodilnem boju in socialistični revoluciji

poiskati poduk in nauk. To je v obdobju, ko je moč ljudskih množic res prišla do izraza, moč, ki je zmagovala nad številno mnogo močnejšim sovražnikom, nad takrat najsoodnejšo tehniko, nad terorjem, izdajstvi, lakoto, boleznimi itd. Iz tega poduka smo tudi v dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije zapisali, da bomo gospodarske težave in krizna žarišča premagali le, če bomo dosledno uresničevali ustavne pravice in dolžnosti delavcev in vseh delovnih ljudi ter občanov v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja in tako sprostili ustvarjalno akcijo vseh delovnih ljudi in občanov, za kar je delegatski sistem pot in sredstvo, kakor je večkrat poudarjal tovariš Tito.

Sedanja praksa nam kaže, da smo bliže predstavniki kot delegatskemu sistemu. Močno sta upadla motiviranost in interes delegatov in delegacij pa tudi delovnih ljudi in občanov za delegatsko oziroma samoupravno delovanje. Zato pa so tudi številni vzroki. Prevladata statistični odnosov in tehnokratskega monopola na vseh ravneh organiziranja združenega dela in družbe v celoti, kakor ugotavljajo številne analize, sta vzroka ekonomske krize in drugih velikih motenj v reprodukciji in v družbenoekonomskem sistemu pa tudi motenj v izgrajevanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

V takih odnosih je delegatsko odločanje velikokrat le formalno. Kakor ugotavlja Kritična analiza delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, imajo pri delegatskem odločanju pomemben vpliv med seboj povezani poslovodni organi v organizacijah združenega dela in bankah, kakor tudi izvršilni in upravní ter politično - izvršilni organi v družbenopolitičnih organizacijah oziroma njihove ožje strukture in vplivni posamezniki na vseh nivojih. Kaj potem ostane delegatom, kot le še formalno potrjevanje odločitev v delegatskih skupščinah.

Če vzamemo za primer področje zadovoljevanja skupnih potreb v družbenih dejavnostih na osnovi svobodne menjave dela, potem bomo lahko ugotovili, da smo svobodno menjavo dela popolnoma izmaličili in da delegati v delegatskih skupščinah le formalno potrjujejo tisto, kar je bilo že odločeno drugje. Republiška resolucija predpisuje skoraj vse

elemente svobodne menjave dela, vključno z obsegom dovoljene porabe v občinah. Razrez tega obsega pa je mnogokje, tudi v naši občini, prepuščen koordinacijskim odborom, ki »režejo kruh« posameznim samoupravnim interesnim skupnostim, največkrat tudi pod že omenjenimi vplivi.

Na vseh področjih lahko ugotavljamo, da z dohodkom, ki ga ustvarjajo delavci v neposredni proizvodnji, upravljajo drugi, ne pa delavci, katerim pripada neodtujljiva pravica. Zato je med delavci zamrl tudi smisel in interes za združevanje dela in sredstev, za svobodno menjavo dela na osnovi ekonomskih kriterijev in kakovosti dela pa tudi za smotrno gospodarjenje s sredstvi. Vse to in še mnogi drugi vzroki otežujejo in celo onemogočajo, da bi delavci in delovni ljudje v organizacijah združenega dela in v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih postali subjekt odločanja, s tem pa sta seveda zbledela tudi njihov interes in motiviranost za samoupravno aktivnost.

Med vzroke za slabosti in deformacije pri uresničevanju delegatskega sistema sodi tudi dejstvo, da družbenopolitične organizacije, njihova telesa in organi, osnovne organizacije in članstvo še vedno ne delujejo, ali vsaj ne dovolj, kot idejno usmerjevalna sila znotraj delegatskega sistema, temveč največkrat zunaj njega in vzporedno z njim. »Delegatski sistem«, je zapisal Edvard Kardelj, »bo lahko v polni meri opravljal svojo družbeno vlogo samo, če bodo subjektivne socialistične sile družbe z zvezo komunistov na čelu njegov organski del, se pravi faktor njegove zavesti.«

Na uresničevanje delegatskega odločanja, kakor tudi na delovanje političnega sistema v celoti, ugotavlja, »Kritična analiza...«, pomembno vpliva tudi premalo dograjen, neustrezen in neracionalen sistem informiranja. Delegacije in delegati se morajo prebijati skozi gore gradiv, ki so velikokrat tudi zelo učeno napisana, namesto preprosto in pregledno. Že od prvega delegatskega mandata dalje se ponavlja zahteva, da je ob celovitih informacijah potrebno pošiljati tudi krajše izvlečke, v katerih bi bile prikazane glavne rešitve, kakor tudi glavni problemi in dileme, ki nastajajo s sprejemanjem posameznih odločitev s stališča samoupravljalcev. Razen tega pa te informacije v glavnem oblikujejo izvršilni, upravni in poslovodni organi in jih delegati nimajo možnosti verificirati, tako da se monopol do informacije v praksi pogosto spreminja v monopol pri odločanju.

Pri tem razmišljanju ne smemo tudi mimo ugotovitve, da premalo ali skoraj nič pozornosti ne namenjamo zagotavljanju pogojev za delo delegacij. Sem sodijo: prostori, tehnična opremljenost, komunikacije med delegati in delegacijami ter delegacijami samimi, pa tudi strokovna pomoč delegacijam s strani strokovnih služb ali posameznih strokovnjakov pri razlagi posameznih gradiv ali zagotavljanju dodatnih informacij, pa tudi pri oblikovanju stališč in mnenj.

Ob vseh teh in še nekaterih drugih vzrokih je razumljivo, zakaj upada interes in motiviranost delegacij in delegatov za samoupravno aktivnost pa tudi za dopolnilno usposabljanje za čim bolj kvalitetno delovanje in odločanje. Med vzroke za nezainteresiranost sodi prav gotovo tudi večkrat neodgovorno in preveč formalno evidentiranje in kandidiranje članov delegacij in njihov neustrezen sestav, glede na interese posameznih članov. Pri iskanju odgovora, zakaj se člani delegacij ne odzivajo dopolnilnim oblikam izobraževanja, prav gotovo moramo upoštevati že omenjeni odnos družbenopolitičnih organizacij do delegatskega sistema in delegacij, še zlasti osnovnih organizacij sindikata in krajevnih konferenc SZDL, ki po jeseniški praksi sodeč o tem sploh ne vodi računa. Kazalo pa bi spregovoriti tudi o obveščanju članov delegacij za udeležbo na seminarjih, o temah izobraževanja, o predavateljih in ne nazadnje tudi o času in kraju izobraževanja, ki naj bi bil čim bolj približan delegatom.

Pri uresničevanju ustave, zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov, dogovorov in političnih opredelitev se je nabralo precej naplavin, deformacij in odstopanj, s katerimi bi se morali prav delegati neposredno spoprijeti, z odločno podporo vseh družbenopolitičnih organizacij. Zato pa morajo spoznati vse oblike odstopanj in vzroke za to in prav seminarji naj bi jim k temu tudi pomagali.

Slaba udeležba na seminarjih za vodje delegacij in člane delegacij je le en simptom, da v delegatskem sistemu nekaj šepa. K temu bi dodali lahko še pogoste nesklepčne seje skupščin samoupravnih interesnih skupnosti in drugih organov, neseznanje delegacij, zelo poredke seje skupščin interesnih skupnosti in drugo. To pa so problemi, s katerimi bi se morale poglobljeno in konkretno spoprijeti s temi in drugimi naplavinami in utrditi položaj in odgovornost subjektivnih socialističnih sil v delegatskem sistemu. Kajti dolgoročni programa ekonomske stabilizacije ne bomo izpeljali brez učinkovitega delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

(Gradiva: Edvard Kardelj Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja; Kritična analiza delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja — Zvezni družbeni svet za vprašanja družbene ureditve; občinske ocene in analize idr.)

Joža Varl

Jeklarna 2 (foto: I. Kučina)

Volitve samoupravnih organov

Po sklepu 9. seje delavskega sveta Železarne z dne 22. oktobra 1986 moramo v vseh novih TOZD volitve samoupravnih organov izvesti do 16. decembra letos. Da bi vse naloge v zvezi z volitvami opravili v

ustreznih rokih (časa ni veliko), je izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata železarne sklical ustrezen posvet.

Posvet je bil organiziran (4. in 6. novembra) z zelo dobro udeležbo 70 predstavnikov vodstev TOZD, osnovnih organizacij DPO in ustreznih strokovnih služb DO. Na posvetu naj bi se dogovorili o kriterijih za določitev števila delegatov v delavskih svetih novih TOZD po »obratih« ter o rokih za izvedbo postopkov evidentiranja, kandidiranja, volitev ter konstituantnih sej »novih« delavskih svetov in njihovih organov (odbor za gospodarstvo, odbor za delovna razmerja, odbor samoupravne delavske kontrole in odbor za prošnje, pritožbe in varstvo pravic delavcev). Na delovno gradivo »Način delegiranja delegatov v delavske svete TOZD« skoraj ni bilo pripomb, za posamezne TOZD znotraj Železarne pa se je izoblikoval naslednji dogovor (oz predlog):

I. TOZD TALILNICE

a) Plavž	3 delegati
— vodstvo + aglomeracija	1 delegat
— Plavž (I, II, III, IV) + rudarna	2 delegata
b) Jeklarna	14 delegatov
— Vodstvo	1 delegat
— SM peči (I—IV) + kamnolom Trebež	2 delegata
— Livna jama (I—IV) SM + elektro peči	2 delegata
— Priprava vložka (I—IV)	2 delegata
— Elektro peči (I—IV) + BBC + Sava žerjav	2 delegata
— Ponvično gospodarstvo (I—III)	1 delegat
— Konti liv	1 delegat
— Predelava talilniških odpadkov	1 delegat
— Jeklarna 2	2 delegata

c) Livarna	2 delegata
— Vodstvo in modelna mizarna	1 delegat
— Cistilnica vlitkov in žarilnica	1 delegat
— Jeklolivarna (I in II)	1 delegat
— Kovinolivarna	1 delegat

Skupaj delavski svet TOZD **19 delegatov**

	odbor za gospodarstvo	odbor za del. razmerja	odbor SDK	odbor za prošnje in pritožbe
Plavž	2	2	2	1 + (1)
Jeklarna	7	7	7	3 + (3)
Livarna	2	2	2	1 + (1)
Skupaj	11	11	11	5 + (5)

II. TOZD PLOŠČATI PROGRAM

a) Valjarna bluming štekel	7 delegatov
— Bluming (I—IV)	2 delegata
— Adjustaža bluming (I—IV)	2 delegata
— Adjustaža štekel (I—III) in vodstvo	2 delegata
— Lužil. adj. št. Javornik	1 delegat
— Adjustaža štekel Javornik	1 delegat
b) Valjarna debele pločevine	4 delegati
— Proga (I in II)	1 delegat
— Adjustaža (I in II)	1 delegat
— Odprema + vodstvo	1 delegat
— OTOF	1 delegat

c) Hladna valjarna Bela **6 delegatov**

— Vodstvo	1 delegat
— Priprava dela in odprema	1 delegat
— Žarilnica (I—IV)	1 delegat
— Strojna adjustaža (I—IV)	2 delegata
— Adjustaža (I—III)	1 delegat
— Valjarna (I—IV)	1 delegat
— Lužilnica in priprava vložka (I—III)	1 delegat

d) Hladna valjarna Jesenice **5 delegatov**

— Vodstvo	1 delegat
— Odprema	1 delegat
— Karisti	1 delegat
— Lužilnica + sklad. vlož. mat.	1 delegat
— Žarilnica (I—IV)	1 delegat
— Hladna valjarna (I—III)	2 delegata
— Adjustaža hladne	2 delegata

e) Profilarina **2 delegata**

— Vodstvo + predelava	1 delegat
— Profilarina (I in II)	1 delegat

f) Vratni podboji **1 delegat**

— Vodstvo	1 delegat
— Adjustaža	1 delegat
— Proizvodna linija	1 delegat

	odbor za gospodarstvo	odbor za del. razmerja	odbor SDK	odbor za prošnje in pritožbe
Valjarna bluming štekel	3	3	3	1 + (1)
Valjarna debele pločevine	2	2	2	1 + (1)
HV Bela	2	2	2	1 + (1)
HV Jesenice	2	2	2	1 + (1)
Profilarina	1	1	1	1
Vratni podboji	1	1	1	(1)
Skupaj	11	11	11	5 + (5)

III. TOZD OKROGLI PROGRAM

a) Valjarna žice in profilov	3 delegati
— Vodstvo	1 delegat
— Proga in adjustaža (I—IV)	2 delegata
b) Žičarna	4 delegata
— Vodstvo	1 delegat
— Žičarna I (I-1 do I-3)	1 delegat
— Žičarna II (II-1 do II-3)	1 delegat
— Patentirnica (I—III)	1 delegat
— Pocinkovalnica	1 delegat

Pred zbori krajanov KS Dovje-Mojstrana

Da bi na zborih potekal odkrit dialog in da ne bi opozarjali na nepravilnosti ter da bi vseeno imeli predstavo, kaj smo v krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana naredili navajamo podatke po pomembnosti:

- asfaltiranje vseh vaških poti v krajevni skupnosti,
- širjenje ceste v Radovno (za bodočo avtobusno povezavo),
- delno asfaltiranje ceste v Vrata (klanci),
- gradnja cest v karavanškem področju (v Mlinco, na Seduca, na Dovško babo, Visoke itd.),
- izgradnja otroškega vrta in dograditev osnovne šole 16. decembra,
- preko 70 priključkov za telefon,
- avtobusne postaje od Kamn do Belce,
- gradnja mrliških vežic (predvidoma dokončane v juliju 1987),
- TV pretvornik v Radovni,
- obnovljena trgovina na Dovjem,
- delna ureditev počivališča ob Savskem mostu,
- saniranje plazov v Brinjah,
- Planinski muzej.

Veliko drobnih, a pomembnih stvari bi se lahko našteji, predvsem pridobitve planinskega, turističnega, gasilskega in kulturnega društva. Za vse to so bila potrebna ogromna finančna sredstva, ki smo jih zbrali s samoprispevki, prispevki samoupravne komunalne skupnosti, delovnih organizacij, drugih skupnosti in posameznikov. Marsikaj smo si »prisluzili« tudi z udarniškim delom. Za vse, kar imamo novega, je bilo potrebno veliko denarja, da o času ne govorimo. Samo za primerjavo: 1 m² asfalta v začetku samoprispevka je stal približno 270 din, v zadnjem letu izvajanja del pa že približno 4500 din. Ena avtobusna postaja stane 125 starih milijonov, sredstva za ceste v Karavanke so presegala milijarde, itd... Večino teh del je bilo potrebno koordinirati v okviru krajevnih skupnosti. Najbolj pomembno vlogo je kljub večkratni neupravičenosti kritiki nedvomno opravil svet krajevnih skupnosti. Potrebno je bilo »spucati« veliko kljuk, šlo je veliko prostega časa za skupnost, ki ima ime Dovje — Mojstrana.

IN KAKO NAPREJ?

Mandat organov krajevnih skupnosti se izteka. Veliko želja in ciljev nismo realizirali. Delegati posameznih vasi so se trudili, nekateri bolj, drugi manj, tretji pa nič. Kritik ni bilo malo! V času, ki ga živimo, postaja parola »Pusti me pri miru — za reševanje problemov krajevnih skupnosti nimam časa«, vse bolj prisotna. Veli-

ko (več kot smo pričakovali) je bilo težav, ko smo v osnovnih organizacijah DPO, vaških odborih in društvi iskali posameznike, pripravljene delati v organih krajevnih skupnosti. Gre namreč za to, da na zborih vaščanov potrdimo predlog kandidatov za člane »vlade« krajevnih skupnosti in vseh njenih organov. V tem članku je predlog kandidatov in predsednika in podpredsednika skupščine ter članov sveta.

SKUPŠČINA KRAJEVNE SKUPNOSTI:

Janez Kr. nar — predsednik
Franc Cerkovnik — podpredsednik

SVET KRAJEVNE SKUPNOSTI:

Franc Andoljšek, Mojstrana, predsednik
Pavel Krznarič, Mojstrana, podpredsednik
Franc Hlebanja, Belca, podpredsednik vaškega odbora Belca
Anton Urbanc, Dovje, podpredsednik vaškega odbora Dovje
Bojan Pavlič, Mojstrana, podpredsednik vaškega odbora Mojstrana
Alojz Lipovec, Radovna, podpredsednik vaškega odbora Radovna
Janez Jamar, Dovje, predsednik komisije za komunalne zadeve in plan
Srečko Bracar, Mojstrana, predsednik komisije za hortikulturo in varstvo okolja

Cvetka Lakota, Mojstrana, predsednik komisije za socialno varstvo in zdravstvo

Ljudmila Čobašek, Mojstrana, predsednik komisije za finančno poslovanje KS
Srečko Mežnar, Dovje, vodja delegacije za zbor krajevnih skupnosti
Justin Taler, Mojstrana, predsednik komisije za statutarne vprašanja
Slavica Potočnik, Belca, član sveta

O eventualnem izglasovanju tretjega občinskega samoprispevka govorimo skoraj celo leto. Marsikaj smo že slišali, marsikaj še bomo. V trezni razpravi na zborih bi bilo prav, da pobudo sprejmemo »ne zaradi političnih parol ali pritiskov«, temveč zaradi dejstev, ki nas resnično silijo v to akcijo. Glavni razlog je nedvoumno zagotoviti razvoj mlade generacije in s tem dolgoročno vsakega posameznika v naši občini.

Na zborih vaščanov »moramo« izvoliti nove odbore SZDL (odslej bo po vaseh deloval le po en odbor), oziroma v te odbore vključiti posameznike, ki jim ni škoda nekaj ur, večsih pa tudi mnogo več, da skupaj z vodstvom krajevnih skupnosti (svetom) izpeljemo vsaj del načrtovanih nalog, ki smo si jih zapisali v dokumente pred enim letom.

R.M.

Vse prebivalce krajevnih skupnosti Dovje - Mojstrana vabimo, da se v čim večjem številu udeležite

zbori krajanov

- v torek, 18. novembra, ob 18. uri v prostorih Osnovne šole 16. december v Mojstrani,
- v torek, 18. novembra, ob 20.15 v prostorih kulturnega doma na Dovjem,
- v četrtek, 20. novembra, ob 18. uri v gostilni Pstnak v Radovni,
- v četrtek, 20. novembra, ob 19. uri v prostorih Žage na Belci.

Na zborih bomo obravnavali poročilo o delu organov krajevnih skupnosti, predlog kandidatne liste organov krajevnih skupnosti, vaške odbore SZDL, dopolnitve statuta krajevnih skupnosti in informacijo o pripravah na izvedbo tretjega občinskega samoprispevka.

Skupščina KS in KK SZDL
Dovje - Mojstrana

PRISPEVKI ZA MEDICINSKE APARATURE

V oktobru so za medicinske aparature jeseniški bolnici darovali:

Ožji sosedje — namesto cvetja na grob Andreju Begu s Koroške Bele — 20.700 din;

DPD Svoboda »France Mencinger« Javornik - Koroška Bela — namesto venca pokojnemu Ivanu Martelaku — 5.000 din;

Stanovalci HS Tavčarjeve ulice 6, Jesenice — ostanek od venca za pokojnega Branka Brica — 6.500 din;

Železarna Jesenice — uredništvo Železarja — ostanek honorarja za avgust — 560 din;

Sodelavci CPSI in DPO Železarne Jesenice — namesto venca na grob ob smrti očeta sodelavca Ivana Puca — 12.000 din;

Ivan Puc, Murova 25, Jesenice — prispevek 30.000 din;

VVO - Ljubljana Vič - Rudnik DE V. Škraba - Goljevica namesto cvetja na grob Ivana Puca — 5.550 din;

Sorodniki — namesto cvetja pokojnemu Janku Čemažarju z Jesenic, Medvedova 12 — 30.000 din;

Marina Čemažar — ob smrti očeta Janka Čemažarja — 15.000 din;

Sosedje iz Kamnoloma — namesto cvetja pokojnemu Janku Čemažarju — 9.500 din;

Kirurški oddelek Bolnice Jesenice — namesto cvetja pokojnemu sodelavkinemu očetu Janku Čemažarju — 27.940 din;

Tone Pogačnik, Aljaževa 2, Jesenice — namesto cvetja na grob sosedu Alojzu Ferbežarju — 5.000 din;

Železarna Jesenice — odstopljeni avtorski honorar Maje Junež za mesec september — 1.270 din;

Občinska organizacija RKS Radovljica — namesto cvetja za pokojnega Jožeta Kuralta — 10.000 din;

Občinski komite ZKS Jesenice — namesto venca na grob pokojnega Vinka Kimovca — 6.000 din;

Neimenovana pacientka — prispevek — 80.000 din;

Barbara Slamnik, Titova 1/a, Jesenice — namesto cvetja pokojnemu svaku in stricu Matevžu Slamniku — Slamnikovi — 10.000 din;

Bernarda in Dušan Hmeljak — namesto cvetja na grob pokojnemu Milošu Cvetkoviču — 3.000 din;

Sosedje Savske ceste, Strelske ulice in Travnove ulice — namesto venca pokojnemu Matevžu Slamniku — 27.600 din;

Družina Sušnik iz Ljubljane — namesto venca za pokojnega Matevža Slamnika — 21.000 din;

Sosedje — namesto venca umrlemu sosedu Nandetu Pogačniku — 20.000 din;

Skupna vsota zbranega denarja je v letošnjem letu 2.663.048 dinarjev. Delavci Splošne bolnice Jesenice in uredništvo Železarja se zahvaljujemo za prispevke!

Pridružite se tudi vi in prispevek namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno nakažite na žiro račun: SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, številka 51530 - 603 - 31205, z navedbo: »namesto venca za tega in tega... darila in podobno.«

LICITACIJA

Osnovno zdravstvo Gorenjske Zdravstveni dom Jesenice

— prodaja vozila CIMOS — CITROEN SX 2000 BREAK, letnik 1978, štev. šasije OOMD 7938, številka motorja 0728009566.
Izključna cena je 1.000.000 din.
Ogled je možen pred licitacijo v reševalni postaji Zdravstvenega doma Jesenice.
Javna prodaja bo 17. novembra ob 10. uri za družbeni sektor in ob 10.30 za civilno pravne osebe, ki morajo položiti varščino 10 % od vrednosti vozila.

VI. TOZD KOMERCIALA

- Vodstvo + domača prodaja-marketing 6 delegatov
- Domača nabava-zunanja trgovina 5 delegatov
- Skladišče Jesenice 1 delegat
- Skladišče Bela 2 delegata
- Spedicija 1 delegat

Skupaj delavski svet TOZD 15 delegatov

	odbor za gospodarstvo	odbor za del. razmerja	odbor SDK	odbor za prošnje in pritožbe
Komerciala	7	7	7	5+(5)

Za vse temeljne organizacije pa velja, da znotraj temeljne organizacije predvsem upoštevajo kriterij, ki izhaja iz Zakona o združenem delu, to je, da so v delavskem svetu zastopani vsi deli delovnega procesa (povezanost v delitvi dela, prostorska zaokroženost, lokacija), ustrezna socialna ter izobrazbena struktura.

Na osnovi tako dogovorjenih kriterijev bomo naloge izvajali v okviru vodstev OO sindikata, na SDS in kandidacijskih konferencah v temeljnih organizacijah.

● Izvršni odbor sindikalne organizacije vsake temeljne organizacije (obrata) pripravi predlog možnih kandidatov za:

- člane delavskega sveta,
- člane odbora samoupravne delavske kontrole,
- člane odbora za gospodarstvo,
- člane odbora za medsebojna delovna razmerja,
- člane odbora za prošnje in pritožbe o katerih bodo na samoupravnih delovnih skupinah teklo razprave.

● Po razpravah na samoupravnih delovnih skupinah vodstva OO sindikata skličejo **kandidacijsko konferenco**, ki jo sestavljajo člani delavskega sveta in vodstva OO družbenopolitičnih organizacij iz temeljne organizacije (obrata).

● Na podlagi opravljenih kandidacijskih konferenc vodstva vseh OO sindikata nove temeljne organizacije pripravijo **ENOTNO KANDIDATNO LISTO** za:

- člane delavskega sveta in
- člane odbora samoupravne delavske kontrole,
- ki jih bomo volili 16. decembra 1986 in kandidatno listo ostalih treh odborov pri delavskem svetu, ki jih bo izvolil delavski svet na svoji prvi konstituantni seji.

● Na konstituantnih sejah delavskih svetov bomo izvolili predsednika in podpredsednika delavskega sveta, odbor za gospodarstvo, odbor za delovna razmerja, odbor za prošnje in pritožbe ter vršilca dolžnosti vodja temeljne organizacije.

R. M.

ŽELEZAR

IV. TOZD TEHNIČNE DEJAVNOSTI

- a) Vzdrževanje 9 delegatov
- Vodstvo 1 delegat
 - Bela 1 delegat
 - Javornik 1 delegat
 - Jesenice 1 delegat
 - Jeklarna 1 1 delegat
 - Plavži 1 delegat
 - HV Bela 1 delegat
 - HVŽ 1 delegat
 - Jeklarna 2 1 delegat
- b) Remontne delavnice 9 delegatov
- Vodstvo 1 delegat
 - Strojno remontne 2 delegata

V. TOZD DRUŽBENI STANDARD

- Vodstvo in družbeni standard 3 delegata
 - Samski domovi 2 delegata
 - Restavracija Kazina 2 delegata
 - Samopostrežna restavracija 3 delegata
 - Kantine in čaj. kuhinje 5 delegatov
- Skupaj delavski svet TOZD 15 delegatov
	odbor za gospodarstvo	odbor za del. razmerja	odbor SDK	odbor za prošnje in pritožbe
Družbena prehrana	11	11	11	5+(5)

»Preveč rad imam ženske, zato nobeni ne privoščim, da bi me dobila na grbo,« sem se branil.

»Oh, dajte no! Ne verjamem, da ste tak zmaj! — Če vas človek takole pogleda... In me je tako lepo pogledala s svojimi toplimi rjavimi očmi, da sem se kar stajal. Vika je bila še zmeraj zelo lepa ženska pri dvaintridesetih letih in mi je bila veliko bolj pri srcu kot tiste spogledljive in z vsemi žavbami namazane frklje iz komercialne, ki so se na debelo ličile in izzivalle moške poglede s prosojnimi bluzami in tesno oprijetimi mi krili iz jeansa in skaja.

Najrajši od vseh pa sem imel Bosanko Sadiko iz montažnega oddelka, ki je zaradi svoje pridnosti in bistrosti tedaj že napredovala v predelavko, čeprav ni imela šol in še ni dopolnila enaindvajset let. S Sadiko sva bila pravzaprav sodelavca, saj je prihajala vsak drugi ali tretji dan v mojo pisarnico podpisovati povratnico materiala, ki ga je montaža vračala kot izmet v skladišče surovin, pa tudi jaz sem šel k njej, če se mi je le ponudila priložnost. Zakaj Sadika ni bila zgolj mlada in ne zgolj lepa in ne zgolj simpatična — v njej je bilo nekaj več. Nekaj je bilo v njenem načinu hoje, v odtenu njene polti, v njenem glasu in v njenem pogledu, kar me je neustavljivo privlačilo. Bila je skromna, zadržana in redkobešedna — kot noč od dneva se je razlikovala od svojih prostaških in klepetavih tovarišic. Še robati livarji, ki so se radi grobo šalili z dekletki iz montaže in obdelave in jim tudi gosposki pisarni niso bile nedotakljive, so v prisotnosti Bosanke Sadike umolkli kot na ukaz; nobeno neokusno namigovanje, nobena kvanta, nobena psovka, nobena grda beseda jim ni prišla iz ust. V vseh teh mesecih nisem opazil, da bi se ji kdo približal kot k ženski, čeprav sem bil prepričan, da so si na tihem to mnogi želeli, pa so se ustrašili nevidnega zida, ki ga je zgradila okoli sebe.

Iz tistih malo besed, ki sem jih izvelkel iz Sadike o njenem privatnem življenju, sem zvedel le to, da stanuje skupaj s sestro v neki podnajemniški kleti na Rakovi jelši. Fanta verjetno ni imela, moža še manj, saj ni nikoli nič namignila o tem, pa tudi za vse druge je bilo njeno intimno življenje s sedmimi pečati zapечатena skrivnost.

»Meni se ipak svidajo najviše sa distances,« sem nekoč po naključju ujel iz njenih ust, ko sem stal za njo v vrsti za malico in se je s svojimi tovarišicami pogovarjala o moških. To pa je tudi vse, kar sem zvedel od nje o tej temi, saj se ji je povsod drugje — in tudi v pogovorih z menoj — spretno izmikala.

Rad bi jo kdaj po sihu povabil v mesto na kavico, ali zvečer v kino ali v restavracijo na večerjo — pa nisem nikoli zbral toliko korajžje, da bi napravil kaj odločilnega v tej zvezi — četudi ji očitno nisem bil zopr in sem ji bil morda celo všeč in me mogoče ne bi niti odbila, saj mi je večkrat dela vedeti, da imam v njenih očeh več veljave kot drugi. To so kmalu začutili tudi moji sodelavci, saj sta me Latif in Svetozar nekoč, ko je odšla iz moje pisarne, kar naravnost napadla: »Zašto je ne uhva-tiš, zar ne vidiš, da trza na tebe?«

Kdove, morda pa mi prav ta — namišljen — privilegiran položaj ni dovoljeval, da bi izkoristil njeno naklonjenost?

A moja strahopetna obotavljivost je bila nazadnje hudo kaznovana, saj Sadika ni bila ženska, ki bi naredila prvi korak. Nekega lepega dne mi je prišla na uho novica, da je dala odpoved in da se vrača domov v Bosno. Bilo mi je, kot da me je kdo s kolom po glavi, čeprav tega seveda nisem pokazal ne njej ne komu drugemu.

»Gotovo se boš omožila, ko tako nanaglo odhajaš,« sem jo še isti dan pol v šali pol zares podrezal v njeni pisarni.

Takoj je ovrgla moja naklepanja, češ, da ji možitve še na misel ne pride in da odhaja zato, ker ji je resno zbolelo oče in da ga zato ne more pustiti več samega v Bosni.

»Kaj pa sestra?« sem rekel.

»Sestra je že štiri leta v Ljubljani, pa dobro službo ima v Iliriji.«

»Ali ti mar nimaš dobre službe?«

»Imam — pa kaj potem?«

»Nič. Dolgčas mi bo po tebi.«

»Oh, ne verjamem ti!« se je zasmejala in nadaljevala s podpisovanjem povratnic.

Gledal sem njen zamolklo rjavi vrat, ki ga je krasilo materino znamenje v izrezu delovne halje, pa njena ljubka mala ušeska in nežni puhki dlačic nad našobljeno zgornjo ustnico in obšla me je silna želja, da bi jo poljubil, da bi jo še in še poljubljaj — na vrat, na uhlje, na lase, na čelo, na oči, na sočna sladka usta... Pravzaprav bi to celo storil, saj ni bilo razen naju nikogar v pisarni — pa kaj, ko je bila moja klavrna strahopetnost spet močnejša od vsega drugega!

Na njen zadnji delovni dan v Bide-xu sem jo spet poiskal v pisarni in ji izročil darilo — miniaturno knjižico Prešernovih poezij, v kateri sem z rdečim flomastrom obkrožil verz:

*Sam dolgo upal in se bal,
slovo sem upu, strahu dal;
srce je prazno, srečno ni,
nazaj si up in strah želi.*

»Šta je ovo?« me je debelo pogledala.

»Pesmi, ki naj te spominjajo name in na Slovenijo.«

Obotavljivo je vzela knjižico in jo spravila v predal.

»Hvala ti, to je veoma ljubazno od tebe,« je rekla v zadregi.

»Izvini, puno imam posla,« je še v večji zadregi skomignila z rameni, ko je videla, da še kar naprej stojim v pisarni in ne umaknem pogleda z nje.

»Oprosti, že grem... Nasvidenje in — in — in srečno!« sem izdaval in kot polit cucek pobegnil iz pisarne.

Sadiko od tedaj nisem več videl, v spomin nanjo pa še zdaj hranim doma med svojimi papirji izpolnjen obrazec, povratnico materiala z njenim podpisom: Sadika Omerović.

Eni odhajajo, drugi prihajajo, tretji ostajajo — delo v skladišču in v tovarni pa po bolj ali manj ustaljeni poti poteka naprej. Enajst mesecev sem že v Bidexu, do potankosti obvladam svoj posel in do obisti poznam ljudi, s katerimi prihajam v stik: ne samo sodelavce iz tovarne, pač pa tudi »zunanje«: šoferje, tehničarje, poslovodje, kooperante... Ti kooperanti so v glavnem z vsemi žavbami namazani zasebni obrtniki, ki ne zamudijo nobene priložnosti za dodatni »zaslužek«: prenekateri od njih mi da vedeti, da bi mi bil pripra-

vljen dati kaj pod roko, če bi se pri tehtanju medenastih ostružkov in odpadkov »zmotil« v njegovo korist. Seveda sem se čutil dolžnega, da o teh poskusih podkupovanja obvestim komercialnega, ta pa je samo odmahnil z roko, rekoč: »Pustite jih pri miru in delajte tako, kot je prav.« Ker mi ni šlo v glavo, kako da podjete sploh še sodeluje s kooperanti, za katere se ve, da ga skušajo goljufati, me je nejevoljno zavrnil, češ da vsak skrbi za svojo rit in da naj se ne vtikam v stvari, ki se me nič ne tičejo. Ko sem pozneje razmišljal o tej zadevi, sem ugotovil, da bi si — če bi le hotel — zlahka napolnil žep s šopi denarja, saj v vsesplošni površnosti pri prevzemu, tehtanju, skladiščenju in oddaji materiala nihče ne bi pogrešil dveh ali treh ton odpadne medenine. Samo moja kronična poštenost mi je preprečevala, da iz svoje-ga delovnega mesta nisem naredil zlate jame.

Ko so kooperanti ugotovili, da me ni mogoče podkupiti, so poskušali drugače: kontejnerje z ostružki so mi vozili v dežju, ali pa so še sami zlili kakšen sod vode noter, da bi medenina »pridobila« na teži. V ta namen jim je pozimi še bolj prav prišel sneg. Na začetku sem proti temu ukrepal tako, da sem od teže, ki jo je pokazala tehtnica, odbijal po 100, 200 in tudi več kilogramov, pozneje pa sem postopek ugotavljanja prave teže radikaliziral do te mere, da sem takoj, ko je pri raztovarjanju začela iz kontejnerja teči voda, raztovarjanje ustavil in poslal tovarnjak s tovorom vred tja, odkoder je prišel, lastniku ostružkov pa svetoval, naj jih najprej osuši in potem pripelje nazaj. Bilo je veliko hude krvi, ne samo pri kooperantih, pač pa tudi v naši komerciali, kjer so nekateri menili, da jim s takim delom odganjam kooperante — nazadnje pa je le obve-

Peter REZMAN

KONJI I

*Najbolj srečen konj
je vprežen konj.*

*Le kdaj
si mustang
v preriji
privošči
nedeljski počitek?*

KONJI II

*Če bi se konji
tako polenili,
da bi jahali ljudi,*

*bi jim na prednjih
kopitih
rasli palci
in
na zadnjih
ostroge.*

KONJI III

*Najbolj miren konj
je pogrebni konj.*

*Le kako
naj zgreši
ravnilo pred seboj?*

ljala moja in zdaj že nekaj časa dobivam v skladišče same čiste in suhe ostružke.

Večini ljudi je odveč hoditi v službo in se pritožujejo čez svoje delo. Jaz spadam v tisto srečno manjšino, ki jutraj z lahkoto vstaja in si med hojo na delo veselo pozvižgava poskočnice, ki jih jutraj sliši po radiu.

Kartico zigosam zmeraj med prvimi, z glasnim »Dobro jutro!« pozdravim vratarja in on mi pozdrav vrne s prav tako glasnim in pristranim »Dobro jutro, tovariš Razpet!«. Čil in spočit se preoblečem v delovno obleko, stehtam medenastne bloke, ki jih je včila nočna izmena v livarno, ukazem delavcem napolniti zaboje z odpadno medenino, bakrom in cin-kom in pokličem viličarja, da jih odpelje k pečem. Vmes posedim v pisarnici in se pošalim z delavci, že pred osmo uro pa začnejo kapljati tovrnjaki z medenastimi palicami, odpadnimi kovinami, olji, kisli-

nami, livarskim peskom, grafitom, pač z vsem, kar je tovarni potrebno za normalno obratovanje. Tehtam, štejem, podpisujem dobavnice, pišem reklamacijske zapisnike, sortiram odpadke — skratka: šit mi mine kot bi mignil. Vmes pa, tudi kadar ni malice, večkrat smuknem v kantino na klepet z novo kuhinjsko pomočnico. Komaj osemnajst let ji je, ime ji je Špela in niji približno ni tako zadržana kot je bila Sadika.

Ravno včeraj mi je rekla, da rada drsa, pa da nima s kom, sami pa da ji ni hoditi v Tivoli. Naj me vrag, če jo ne bom že koj jutri povabil drsat, tudi meni še celo večnost rjavijo drsalke na podstrešju. Po drsanju jo bom povabil k sebi domov v Koseze na kuhano vino, potem pa bo, kar bo. Eno pa je gotovo: tej že ne bom nosil pesmic v dar!

(Konec)

IVAN JAN

90

MRTVI NE LAŽEJO

povest

Bo imela toliko moči, da bo izpolnila Aleševo oporoko? Strah, da Filip spet išče nove žrtve, ji je dal moči, da je pohitela k bratovi hiši... Priznala si je, da bo njena krivda še večja, če takoj ne bo ukrenila kaj odločilnega.

Toda Filipa ni bilo nikjer! Vprašala je po njem sosede, a nihče ni nič vedel... Bila je tako čudna, da so jo ogledovali, kakor bi jo videli prvič. Domov se je vlekla kakor bolna starka. V njej so s podvženo močjo oživil očitki, potešitve pa ni bilo; nobene, nasprotno — očitki so se razrašali z nepopisno močjo in napolnili vso njeno notranjost. Njena miselnost in pripravljenost sta bili še preslabotni, da bi poiskala partizane. Vso njeno podzavest je prežemala zahteva, da mora najprej govoriti z bratom. Morda bi še našla kako bilko, kak izhod, morda Filip le ni bil vsega kriv, morda je še kdo kje, ki se z njim igra. Človek vendar lahko sumniči. Še mora biti kaka rešitev!

Pogreznjena vase, potrta od žalosti, ni opazila pogledov, ki so jo spremljali. Ko jo je blizu doma poklical neki glas, naj stopi za njim, se je stresla, kot bi jo kdo prebudil iz morečega spanja.

Opazila je Goloba. Očitno ji je hotel nekaj razodeti. Na samem se je odhrkal, pogledal okoli sebe in rekel:

— Potlej že veš, kaj se je zgodilo!

Zvenelo je bolj kakor potrditev.

— Saj je na lepaki!

Golob je odmahnil z glavo:

— Ne, nisem mislil tega. Tisto o Filipu!

To jo je nenadoma vznemirilo, da je Goloba prišla za suknjič:

— Kaj je z njim? Kaj mi skrivate?

Golob se je nerodno prestopil. A ker mu je bilo naročeno, naj govori z dekletom, je nadaljeval:

— Smo mislili, da ti je znano. Naši so ga zgrabili! On je...!

— Izdajalec, mislite reči, je pridružen kriknila Martina.

— Kaj moreš ti za to! Dokaze so dobili in to ti moram sporočiti. Zate bo tudi bolje, da se zdaj umakneš! To bomo storili vsi, ki nam je Filip nevaren.

Martina je novico sprejela s čudnimi občutki. Na pomoč so ji prihiteli drugi. Vendar jo je obšla nova grenkoba. Ali ne bo ogoljufana in prikrajšana za možnost, da bi se oprala, da bi našla vsaj malo utehe? Še vedno jo je skrbela lastna usoda. Če bodo partizani kdaj zvedeli o njej kaj več, potem hoče, da bo to prišlo samo iz njenih ust. Še čudno, da so ji toliko zaupali in poslali Goloba. Saj bi jo lahko odpeljali za Filipom!

Če so ga sami odkrili, se ji lahko izmuzne tudi ta priložnost! Tega ne bo dovolila, kajti zdaj ni imela nobene potrebe več, da bi Nemce čakala ali jih celo iskala. Prav nič ali skoraj nič se ni zgodilo tako, kakor ji je povedal Filip. Njegova usoda jo je stresnila. Zdaj, ko bo Filipu šlo za nohte, se prav gotovo ne bo pomisljal spraviti jo v novo grdobijo. Le kako so mu prišli na sled?

Prej ali slej moram partizanom vse povedati. Samo tu je rešitev, oprati mora sebe. Pa vendar se je počutila, kakor bi ji Aleševo oporoko iztrgal iz rok nevaren tekmeč.

Pomirjala jo je partizanska uvidevnost.

— Še vedno me imajo za člana družine, je pomislila. Če bi me zdaj zgrabili Nemci, jim ne bi povedala niti besede. Vse muke bi prenesla.

V sebi je začutila moč in pripravljenost na vse. Kakor da se je nekaj takega moralo zgoditi in da brez tega ni mogla najti spoznanja. Vse se je zrušilo, ona pa je zajemala moč prav iz tega. Kako čudno!

Golobu je vdano, vendar s posebnim poudarkom, ki ga je razumela samo ona, tiho rekla:

— &T&07— Če je tako, potem pohitite! Zame ni treba skrbeti. A vseeno, hvala za skrb!

Golob ji je dal roko, kar je bilo nekaj izjemnega. Ni ji izrekel samo sožalja, tudi poslavljaj se je.

— Hude ure doživljaš, je rekel, a ne pozabi, da Aleševo junaštvo odtehta vse! Tudi druge je prizadalo. Na svidenje! Pri tem je z glavo pokazal proti gozdom in se zgubil med drevjem.

Martini se je vrtilo od vsega, vendar je prišla domov nekako drugačna, potolažena. Še vedno je videla rdeči letak z Aleševim in s Petrovim imenom. Otroci nikoli ne bo poznal očeta!

Kako, le kako so ga odkrili? Samota jo je spet premagala in razorožila. Samo toliko moči je še zmogla, da se je oblekla v črno in se potem prepustila mislim na Aleša, na njegov sproščeni smeh in zaupanje v lepo življenje. Preklinjala je gestapovskega odličnika, zmerjala pokvarjenega brata in objokovala svojo samoto, svojo krivdo in slepoto.

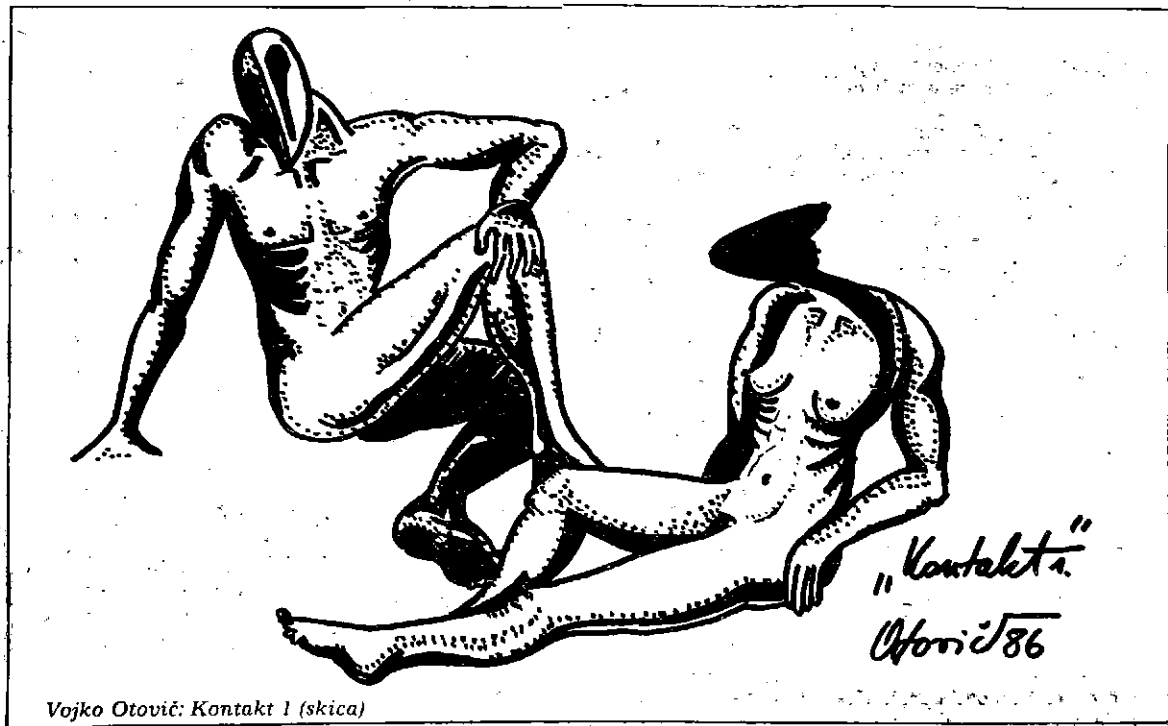
Nikamor ni šla. Obsedela je brez moči. Edina tolažba ji je bila, da so našli izdajalca, da se bo poslej vse razčistilo.

Vendar se je v njeno slabotno telo zajedla nemirna vest. Aleš je kar naprej terjal povračilo. Kakor da ga sliši, kako jo preganja! Pa ni imela niti toliko moči, da bi mu kaj rekla, da bi vsaj pritrjevala ali ugovarjala. Zdaj je imel Aleš prav.

Zadremala je kar oblečena.

Zbudili so jo kamioni! Zmešana, kakor da še vedno sanja, je skočila k oknu. Iz kamionov so naglo skakali Nemci in se potem razpršili po vasi ter trkali na vrata. Ljudje povečini še niso vstali, kajti bilo je še zelo zgodaj. Zdaj se je spomnila vsega. Kako prav je imel Golob, ko je odšel! Nje ne bodo iskali.

In tudi če bi jo, kaj more! Vseh, ki so jih iskali, niso dobili. Izginili so kakor Golob. Pobrali so le počasneže, omahljivce in take, ki so vedno dvomili o vsem. To noč se je spet več ljudi moralo odločiti, kakor se je pač kdo mogel. Nekateri so še vedno upali na srečno naključja, drugi so bili preslabotni, da bi pustili majhne otroke! Zdaj so jih morali...

Vojko Otović: Kontakt 1 (skica)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na 5. ločenih sejah vseh treh zborov skupščine občine Radovljica so 12. novembra delegati obravnavali in sprejeli osnutek odloka o zagotavljanju in usmerjanju sredstev investicije v proizvodnji hrane in sredstev za občinske blagovne rezerve v letu 1987. Delegati so bili podrobno seznanjeni s problemi varstva in urejanja spomenikov in spominskih obeležij in z uresničevanjem določil družbenega dogovora o varstvu spomenikov in obeležij NOB v radovljiški občini, razen tega pa so proučili tudi poročilo o stanju in problemih prijavno — odjavne službe s posebnim oziranjem na počitniške objekte (vikende) in oddajanje zasebnih turističnih sob. Na dnevnem redu vseh treh zborov je bil tudi predlog odloka o določitvi matičnih območij, razprava o deficitarnih obrtnih dejavnostih, razrešitve in imenovanja ter kot vedno tudi delegatska vprašanja.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti sta ločeno obravnavala še osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o proračunu občine Radovljica za leto 1986, osnutek odloka o sprejetju lokacijskega načrta obvoznice na Bledu, sočasno s stališči in pripombami z javnih razprav, osnutek odloka o ugotovitvi skladnosti prostorsko izvedbenih aktov z družbenim planom občine za obdobje 1986 — 1990, predlog odloka o pogojih za oddajo nezazidanega stavbnega zemljišča ter osnutek odloka o nagradah sodnikom porotnikom Temelnega sodišča Kranj. Oba zbora sta potrdila tudi predlagane spremembe in dopolnila statuta osnovnih šol v občini Radovljica.

Izvršni svet OS Radovljica je na 18. seji 4. novembra proučil poročilo o prihodkih in razporeditvi prihodkov občinskega proračuna za obdobje od 1. januarja do 30. septembra 1986, izrekel mnenje k določitvi višine stroškov voznika izpita pri izpitnem centru v Kranju in obravnaval pravilnik o notranji organizaciji in delu ter sistematizaciji del in nalog javnega pravobranilca Gorenjske v Kranju, za katerega je dal soglasje. Soglasal je tudi s predlogom zakona o ukrepih za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanju osnovne prehrane. Razen tega so člani izvršnega sveta soglašali tudi s predlogom aneksa k dogovoru o usklajevanju davčne politike za čas od 1986. do 1990. leta. Na dnevnem redu so bila tudi nekatera finančna vprašanja, ki jih je posredovala komisija za finance.

Konec oktobra je bilo končano idejnopolitično usposabljanje članov sekretariatskih organizacij ZK iz radovljiške občine, ki ga je v sodelovanju z OK ZKS Radovljica organizirala Delavska univerza. Udeležba ni bila najboljša. Redno je na seminar prihajala le dobra tretjina vabljenih slušateljev.

ljev. Pohvaliti velja člane sekretariatskih organizacij OO ZK z območja Lesc, ki so bili na seminarju najštevilnejši.

Predsedstvo Zveze sindikatov občine Radovljica je na sedmi seji sveta 7. novembra obravnavalo poročilo predsednika Cirila Azmana o dejavnostih med dvema sejama. Člani sveta ZS so posvetili največ pozornosti stanovanjskemu gospodarstvu v radovljiški občini.

Na oktobrski seji komisije za verska vprašanja pri OS Radovljica so se člani seznanili z odlokom o pokopališkem redu in pogrebnih svečanostih in razpravljali o vlogi župnijskega urada Mošnje v zvezi z blagoslovitvijo treh znamenj ter o nekaterih aktualnih vprašanjih.

Na sedmi seji koordinacijskega odbora za urejanje odnosov z verskimi skupnostmi pri OK SZDL Radovljica 4. novembra so pregledali delo odbora v letu 1986 in pozitivno odgovorili na vlogo župnijskega urada Mošnje.

Na drugi seji P OK ZRVS Radovljica konec oktobra so presojali izvedbo letošnjih orientacijskih pohodov po krajevnih organizacijah ZRVS. Ugotovili so vrsto pomanjkljivosti, predvsem pa slabo udeležbo rezervnih starešin na teh pohodih. Zato bodo v novembru ponovno organizirali orientacijsko taktične pohode, ki so obvezni za vse rezervne starešine do 55. leta starosti.

Zasebni lastniki turističnih sob v radovljiški občini so bili z letošnjo sezono bolj zadovoljni kot z lansko. Po devetmesečnem obračunu je bilo v teh sobah 21.922 gostov, skoraj 9 % več kot lani. Domačih gostov so našli pri zasebnikih kar za 10,9, tujih pa za 6,6 odstotka več. Število prenočitev pa je bilo letos za 1,3 odstotka manjše od lanskoletnega.

V radovljiški občini so se neto osebni dohodki zaposlenih v prvih osmih mesecih letos povečali za 117,7 %. V gospodarstvu je rast neto osebnih dohodkov zaostajala za rastjo v negospodarstvu za 16,6 indeksijskih točk. V tem obdobju so bili povprečni mesečni neto osebni dohodki v združenem delu 99.322 din, in sicer v gospodarstvu 96.948 in v negospodarstvu 118.682 din. Realno so osebni dohodki v tem času porasli v gospodarstvu za 12,2 in v negospodarstvu za 20,9 %.

Znameniti most pri cerkvi sv. Janeza v Bohinju, najpogostejši objekt bohinjske razglednice, ki je bil pred leti zavoljo potresa že močno poškodovan, so pred kratkim delavci Gradbenega podjetja Bohinj začeli obnavljati in dela sklenili že 1. novembra. Stroški za obnovo mostu so znašali okoli 5,6 milijona din.

Letos načrtovana dela po skupnem programu sveta KS Radovljica, Komunalnega gospodarstva, SIKS Radovljica in Cestnega podjetja Kranj o obnovitvi in asfaltiranju Gorenjske

in dela Kranjske ceste, pločnikov, parkirišč ter javne razsvetljave in ureditve zelenic v središču novega dela mesta so bila v roku opravljena. Prejšnji teden so ob cesti in na zelenicah posadili 50 topolov, ki bodo krasili ta del mesta. Denar so prispevale razen omenjenih organizatorjev tudi vse OZD iz KS Radovljica in delno iz občinskega proračuna.

V oktobru so na Delavski univerzi Radovljica pričeli z rednim poukom v desetih jezikovnih tečajih za odrasle in sicer nemščine, angleščine, italijanščine in francoščine, na katere se je prijavilo nad 180 udeležencev. Sočasno poteka pouk tudi v sedmih tečajih nemščine in angleščine za šolske otroke. Prijavilo se je okoli 100 otrok. Tečaj vseh stopenj bodo končali ob polletju v januarju, nadaljevali pa se bodo v višjih stopnjah v začetku februarja.

Po poročilu Komiteja za družbene dejavnosti in občo upravo pri Skupščini občine Radovljica je bilo v prvih devetih mesecih 1986 v proračunu občine zbranih 794.209,086 din prihodkov. To je za 138 odstotkov več kot lani v tem obdobju in 99 odstotkov od letnega plana.

Odhodki občinskega proračuna v prvih devetih mesecih 1986 so znašali 716.563,016 din, ali 133 odstotkov več kot lani in predstavljajo že 89 odstotkov celotnega plana odhodkov za leto 1986.

Za redno dejavnost izvršnega sveta OS Radovljica je bilo od 1. januarja do 31. septembra 1986 razporejeno iz občinskega proračuna po opravljenem rebalansu 46.465,184 din prihodkov, kar je 196 odstotkov več kot lani v enakem obdobju.

Zavoljo zakasnelega sprejemanja planskih aktov v kar znatnem številu OZD v radovljiški občini je družbeni pravobranilec samoupravljanja občine Radovljica obvestil izvršni svet in Komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo, da je potrebno nemudoma poslati obvestilo poslovnim in samoupravnim organom v OZD, da sprejmejo planske dokumente in določijo zadnje roke. Sicer pa naj presodijo, ali ni drugih možnosti za odpravo takšnega nezakonitega stanja, kot je uvedba ukrepov družbenega varstva.

TVD Partizan Gorje, ki v šestih sekcijah združuje nad tristo članov, slavi letos 65. letnico obstoja in uspešnega delovanja. Jubilej so proslavili že avgusta ob krajevnem prazniku. Takrat so pripravili vrsto športnih tekmovanj, za zimo pa načrtujejo vsakoletna tekmovanja v smučarskih tehnikah, katerih pobudnik je bil prikljubljen vzgojitelj in športnik Lovro Zemva.

Da naturistično gibanje pridobiva vse več privržencev, potrjujejo tudi vsakoletna srečanja oziroma zborovanja. Eno teh je bilo tudi od 23. do 25. oktobra na Bledu. Bilo je posvečeno spominu pobudnika organiziranega naturizma na Gorenjskem Staneta Frljca. Ob tej priložnosti je bilo več športnih srečanj in proslava, dogovorili pa so se tudi za zimsko kopanje v bazenu hotela Park.

Plenum kulturnih delavcev Osvobodilne fronte slovenskega naroda

Od 5. do 7. novembra je bilo v dvorani bistroja Grand hotela Toplice na Bledu 14. zasedanje Plenuma kulturnih delavcev Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Lepšega kraja in časa si organizator, Republiška konferenca SZDL Slovenije, res niso mogli izbrati, so si bili edini vsi, ki so v prelepem poznojesenskem sončnem dnevu prispeli v zlatorumeno obarvano okolje idiličnega Bleda.

Vseh se je na otvoritveni slovesnosti zbralo precej čez dvesto. Med njimi številni stari partizanski kulturniki: glasbeniki, pesniki, pisatelji, slikarji, pevci, igralci, ki so skupno s kulturniki in umetniki povojnega rodu in številnimi uglednimi gosti iz domovine in zamejstva želeli izreči svoje mnenje o napovedani temi za letošnji sklic Plenuma. Nosilna tema tokratnega zasedanja je bila »Razvoj in preobrazba slovenskega narodnega značaja v luči 4. točke Programa Osvobodilne fronte«.

V imenu ljubeznivih gostiteljev, skupščine in družbenopolitičnih organizacij ter predstavnikov kulturnega življenja občine Radovljica in KS Bled, je udeležencem Plenuma izrekel dobrodošlico predsednik OK SZDL Radovljica Anton Toman, študijsko zasedanje pa je začel predsednik Plenuma France Štiglic, ki je povabil za govorniški pult najprej predsednika RK SZDL Slovenije Jožeta Smoleta. Ta je spomnil udeležence na stališča in izhodišča lanskoletnega zasedanja Plenuma OF v Novi Gorici. Posebej je poudaril izročilo tega zasedanja o pomembnosti enotnega kulturnega prostora in izrečeno maksimo 13. zasedanja: »Kdor ni izrecno proti sistemu in načinu življenja, po katerem živimo Slovenci v matični domovini, je z nami!«

Največ pozornosti in upravičenega zanimanja je vzbudil nekdanji predsednik OF in poznejši predsednik Plenuma OF akademik dr. Josip Vidmar, ko je z njemu značilno resnostjo in preudarnostjo povedal svoje mnenje o 4. točki programa OF.

S svojimi prispevki in študijskimi ugotovitvami so vsak iz svojih izhodišč sodelovali priznani kulturni ustvarjalci. Že prvi dan smo slišali izredno zanimive razlage Boga Grafenauerja, Janka Prunka, Tržačana Pavla Fonde, dr. Antona Trstenjaka, dr. Leva Milčinskga in Dimitrija Rupla. K razpravi pa so bili prijavljeni tudi številni drugi znani kulturni delavci, politiki, zgodovinarji in umetniki: Misek, Jezernik, Šumi, Rode, Biber, Veljko Rus. Drugi dan so s svojimi referati nastopili P. Klinar, T. Hribar, A. Malle, J. Zlobec, J. Malle, F. Boganeč, B. Zihnerl ter B. Pogorelec, Jože Osterman, V. Kavčič, C. Zlobec, V. Žakelj, Mitja Ribičič, D. Biber, T. Ferenc, Matej Bor, Ivan Jan, Tone Svetina in še vrsta razpravljalcev.

Prvi večer je bilo za vse sodelujoče v vili Bled tovariško srečanje, ki sta ga priredila predsednik predsedstva SRS France Popit in predsednik skupščine občine Radovljica Bernard Tonejc. Druga dne, 6. novembra, zvečer pa je bila v kinu Bled predpremierna projekcija novega slovenskega filma »HERETIK« (o življenju Primoža Trubarja).

Tretjega dne, 7. novembra, je bil za vse udeležence Plenuma organiziran celodnevni poučni izlet na avstrijsko Koroško. Najprej so si ogledali Celovec, kjer so se pogovarjali s predstavniki osrednjih slovenskih organizacij koroških Slovencev. Po razgovoru v dijaškem domu so si ogledali Gosposvetsko polje in Krnski grad. Pozno popoldne so se v kulturnem domu v znani slovenski vasi

Radiše srečali s koroškimi slovenskimi kulturnimi delavci in drugimi domačini.

Podrobnosti oziroma teme 14. sklica bodo objavljene v sredstvih javnega obveščanja, ko bodo zbrana in avtorizirana vsa gradiva.

Zaradi boljše obveščenosti naj navedemo še 4. točko programa Osvobodilne fronte slovenskega naroda: »Z OSVOBODILNO AKCIJO IN AKTIVIZACIJO SLOVENSKE MNOŽICE PREOBLIKUJE OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKE NARODNE ZNAČAJ. SLOVENSKE LJUDSKE MNOŽICE, KI SE BORJO ZA SVOJE NARODNE IN CLOVEŠKE PRAVICE, USTVARJAJO NOV LIK AKTIVNEGA SLOVENSTVA«.

Temeljne točke OF, ki so bile sprejete na drugi plenarni seji SNOO, je objavil Slovenski poročevalec »sredi novembra« 1941. Teh točk, ki so v bistvu program OF, je bilo najprej osem, 6. januarja 1942 pa so dodali še točko 9 pod naslovom »Izjava«. JR

Razpis za najboljši spis

Komisija za informativno propagandno dejavnost pri občinski konferenci Zveze rezervnih vojaških starešin v Radovljici je razpisala za učence sedmih in osmih razredov osnovnih šol natečaj za najboljši spis.

Ustanovitev PGD Podnart

Na zadnji seji predsedstva KK SZDL in koordinacijskega odbora pri predsedstvu KK SZDL Podnart so imenovali pripravljavalni odbor za ustanovitev PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA PODNART. Sestavljajo ga: predsednik sveta KS, predsednik KK SZDL, tajnik KS, vodja CZ, vodja gasilcev pri CZ in predsednik komiteja za SLO. Dogovorili so se, da bo programska konferenca KK SZDL Podnart v soboto, 8. decembra. Na konferenco bodo povabili vse člane KK SZDL Podnart. Sklenili so, da bodo letos za dedka Mraza namesto skromnih daril organizirali tri primerne prireditve za vse otroke v krajevni skupnosti Podnart. Največ pa so na seji govorili o praznovanju krajevnega praznika v mesecu novembru in praznovanju 29. novembra. Sklepna kulturna prireditev bo 29. novembra v domu kulture v Podnartu.

Ciril Rozman

Izbrali so dva naslova: Petinštirideset let naše armade ter Prišel bo čas, ko bom vojak. Najboljše tri spise bo vsaka šola do 5. decembra poslala občinski konferenci ZRVS. Žirija bo izbrala najboljši spis: vsake šole in jih nagradila. Učenci bodo pisna priznanja in nagrade prejeli na občinski proslavi ob dnevu JLA.

Na seji je sekretar informirali člane komisije o letošnjem strelskem tekmovanju rezervnih vojaških starešin in o orientacijsko taktičnih pohodih in sklepu predsedstva ZRVS, da bodo vsi, ki se niso udeležili orientacijsko taktičnih pohodov, prejeli nove pozive. Za zamudnike bodo orientacijsko taktični pohodi v Radovljici in v Bohinju pod vodstvom štaba za teritorialno obrambo in vodstva ZRVS Radovljica.

Tudi letos bo Športno društvo Plamen organiziralo tekmovanje odbojarskih ekip rezervnih vojaških starešin. KO ZRVS naj prijavi svoje ekipe Športnemu društvu Plamen Kropa do 15. novembra, tekmovanje pa bo 23. novembra.

V festivalni dvorani na Bledu bo še letos predavanje za vse rezervne vojaške starešine občine Radovljica. Predaval bo Janez Stanovnik. V mesecu novembru in decembru bodo začeli s pripravi za prireditve »Po stezah partizanske Jelovice« še predvsem za tek »Po poti heroja Kebeta«, ki bo v januarju 1987. leta.

Ciril Rozman

Zlata poroka Angelce in Antona Slivnika

25. oktobra sta praznovala 50. letnico skupnega življenja Angelca in Antona Slivnik z Blejske Dobrave. Anton, s katerim sem se pogovarjala, pravi, da je bila zlata poroka nekaj enkratnega. V restavraciji Železarne se je zbralo okrog 60 njunih sorodnikov in prijateljev, zapel pa jima je tudi Briški oktet, ki ga vodi njun sin.

Zakonca Slivnik

Anton Slivnik se je rodil 18. januarja 1913 na Blejski Dobravi. Z devetnajstimi leti se je zaposlil v Železarni (takratni Kranjski industrijski družbi). Po odsluženem vojaškem roku se je vrnil na staro delovno mesto v obrat elektrod, ki pa so ga 1934. leta ukinili in premetili Slivnika v mehanično delavnico na Javorniku. Tik pred vojno je odšel v martinarno in delal tam kot obratni ključavničar. Kmalu po začetku vojne so ga aretirali skupaj z dvanajstimi drugimi pristajši Osvobodilne fronte, na podlagi spiska aktivistov, ki so ga dobili v roke z aretacijo prvoborca Janeza Finžgarja. Anton je bil 61 dni zaprt v begunjskih zaporih, nato pa taborišču Špital Avstriji. Tam je bil do konca leta 1941, ko se je močno načetega zdravlja vrnil na Jesenice in se ponovno zaposlil v Železarni. 1944. leta se je priključil partizanom Jeseniško-bohinjskega odreda. Po treh mesecih je odšel na Primorsko v komando mesta Cerkno, kjer je bil kurir do konca vojne.

V jeseni 1945 je Anton spet delal kot obratni ključavničar v martinarni, vendar je moral po dveh letih zaradi slabega zdravlja invalidsko v pokoj. Osem let kasneje se je ponovno čutil dovolj zdravega za delo in se po opravljenih zdravniških pregledih zaposlil v Železarni kot vratar. Dokončno se je upokojil leta 1970.

Angelca Slivnik je bila rojena 2. februarja 1911 v Trstu v železničar-

ski družini s tremi otroki. Leta 1916 se je oče kot zaveden Slovenec zaradi nevdzdržnih razmer v Trstu odločil, da bo z družino pobežnil v Avstrijo. Tam pa je bil čez leto dni plebiscit in so pobegnili v Jugoslavijo. Tu so očeta kot železničarja pošiljali iz kraja v kraj, tako da se je morala družina stalno preseljevati, dokler niso leta 1932 prišli na Jesenice in se tu dokončno naselili. Tu se je Angelca na tomboli v Sokolskem domu (današnji TVD Partizan) prvič srečala z Antonom Slivnikom in se 24. oktobra 1936 z njim poročila. Živela sta skromno, saj je bila pri hiša ena sama plača, vendar je bila Angelca tega navajena iz svojih otroških let. Rodili so se jima trije otroci, dve hčerki in sin, ki so danes že vsi poročeni, tako da imata Anton in Angelca že šest vnukov in tri pravnuke.

V letošnjem oktobru je minilo 50 let njunega skupnega življenja, ki ni bilo vedno z rožicami posuto, pa vendar srečno. Zlata poroka predstavlja zanj pomemben dogodek, ki sta ga praznovala v krogu bližnjih in daljnjih sorodnikov ter prijateljev v Kazini na Jesenicah. Ob tej priložnosti se ponovno zahvaljujeta vsem, ki so jima čestitali ob visokem jubileju, pa tudi Železarni, ki jima je odstopila prostore v svoji restavraciji.

Tanja Kastelic

Poročilo o uresničevanju vzgojnoizobraževalnega dela v šolskem letu 1985—86

Za skupščino Izobraževalne skupnosti Jesenice je Zavod za šolstvo OE Kranj pripravil poročilo o uresničevanju vzgojnoizobraževalnega dela v osnovnih šolah, v osnovni šoli s prilagojenim programom ter v Glasbeni šoli v občini Jesenice za šolsko leto 1985—86, ki ga v nekoliko skrajšani obliki predstavljamo tudi javnosti. To poročilo je pregled dela šol v občini.

Posamezne šole ga pripravijo pred pričetkom novega šolskega leta. Z njima podatke o organiziranosti dela na šolah, učnovzgojnih rezultatih, kadrovskih in materialnih pogojih ter predloge in usmeritve za izboljšanje dela šol.

I. Organizacija učnovzgojnega dela:

V osnovnih šolah (brez osnovne šole s prilagojenim programom) je bilo v šolskem letu 1985—86 3701 učenec, in sicer od prvega do četrtega razreda 1995 učencev v 77 oddelkih, od petega do osmega razreda pa 1769 učencev v 69 oddelkih. Skupaj je bilo v osnovnih šolah 138 oddelkov. Število učencev se je povečalo za 114 učencev in 5 oddelkov. Problem predstavlja predvsem velika koncentracija otrok na ožjem mestnem področju, kjer se že nekaj let v prvi razred vpisuje za dva do tri oddelke več učencev kot jih odhaja iz osmega razreda. Zato je bila spreminjena tudi organizacija pouka, tako da je obiskovalo pouk v dveh izmenah 1126 otrok (4. do 8. razred Osnovna šola Tone Čufar in 5. do 8. razred Osnovna šola Prežihov Voranc). V celodnevno obliko dela je bilo zajetih 1877 učencev v 69 oddelkih (polovica učencev v občini), v polredno obliko dela 1204 učenci v 52 oddelkih (30 odstotkov učencev), posamezni elementi COŠ pa so bili organizirani že za 685 učencev v 25 oddelkih (peti razred Osnovne šole Prežihov Voranc in 5. do 8. razred Osnovne šole Tone Čufar).

II. Uspeh

Učni uspeh ostaja na ravni prejšnjih let. Napreduje 3572 učencev ali 96,5 odstotka, ponavlja pa 128 učencev ali 3,5 odstotka vseh učencev. Med šolami je učni uspeh dokaj izenačen, nekoliko izstopa Žirovnica, kjer je učni uspeh skoraj popoln. Poslabšal se je v mestnih šolah, drugod

pa izboljšal. Ostal je trend padanja učnega uspeha, kar je večji del posledica prizadevanj šol za kvalitetnejše znanje, nehomogenosti učencev na mestnem področju, stalnega priraščanja učencev in manj spreminjanja delovnih pogojev učencev in učiteljev.

Delež učencev z negativno oceno in učencev, ki napredujejo z negativno oceno, se je nekoliko povečal. Učencev z negativno oceno je 250 ali 6,8 odstotka. Z negativno oceno je napredovalo 122 učencev ali 3,3, s pozitivno oceno pa 3450 učencev ali 92,2 odstotka vseh učencev. Primerjava obojih učencev, ki napredujejo, da popolnejšo sliko učnega uspeha ob koncu šolskega leta.

Tudi porazdelitev pozitivnega splošnega uspeha se v povprečju ni spremenila, večje so razlike med šolami. Porazdelitev ostaja še vedno nesorazmerna, posamezne šole pa so že dosegle enakomernost porazdelitev pozitivnega splošnega uspeha. Dosežek je pomemben, saj realno ocenjevanje splošnega uspeha učencu pomaga, da si ustvari pravilno mnenje o lastnih sposobnostih.

Generacijski osip prikazuje učence, ki šolske obveznosti niso zaključili v osmem razredu. Iz tabelaričnega prikaza je razvidno, da se je pred osmimi leti vpisalo v prvi razred 372 učencev, da je 344 od teh končalo šolsko obveznost v osmem razredu, 28 ali 7,5 odstotka pa v drugih razredih.

Akceleracijo ali pospešeno napredovanje je izvedla le šola Karavanški kurirji NOB za eno učenko. Enako uspešnost je učenka, ki je napredovala v višji razred, pokazala tudi v novem okolju.

Struktura učnega uspeha

Šola	Štev. učencev	odl	Splošni uspeh				nzd. (pon.)
			pdb	db	zd		
Kranjska gora	369	68	126	121	45	9	
Mojstrana	261	39	103	73	39	8	
Žirovnica	407	113	129	114	49	2	
Jesenice:							
Tone Čufar	1227	293	327	369	182	56	
Prežihov Voranc	818	179	235	227	153	24	
Kar. kur. NOB	584	103	155	173	127	26	
Bl. Dobrava	34	12	12	7	—	3	
	618	115	167	180	127	29	
SKUPAJ:	3700	807	1087	1084	594	128	

ŠOLA	Napredujejo %	Primerjava 1984/85	Štev. učen. z neg. oceno	Generac. osip		Akceleracija
				št. uč.	%	
Kranjska gora	97,6	96,8	19	1	3,2	—
Mojstrana	96,9	93,2	10	1	4,2	—
Žirovnica	99,5	99,0	16	2	4,0	—
Jesenice:						
Tone Čufar	95,4	97,1	94	7	5,3	—
Prežihov Voranc	97,1	98,1	49	7	9,3	—
Kar. kur. NOB	95,5	95,5	59	10	16,9	1
Bl. Dobrava	91,2	100,0	3	—	—	—
	95,3	95,8	62	10	16,9	1
SKUPAJ:	96,5	97,0	250	28	7,5	1

III. Vzgojni dosežki

Šole večjih vzgojnih problemov ni imele. Pri reševanju vzgojne problematike upoštevajo, da je urejeno vzgojnoizobraževalno delo najmočnejši vzgojni dejavnik in da je vzgojna moč šole tem večja, čim bolj so pouk in dejavnosti ob pouku urejene in uspešne. Zato krepitev vzgojne funkcije povezujejo v vseh šolah s celotnim napredkom vzgojnoizobraževalnega dela in pri tem dosega-jo dobre uspehe.

Vzgojni delikti, ki so jih šole obravnavale, so bili posledica objestnosti in agresivnosti učencev, nedisciplin pri vzgojnoizobraževalnem delu, malomarnosti in povzročanje škoda, izostajanje od pouka, prisvajanje lastnine v šoli in zunaj šole.

Vzgojna problematika je zahtevnejša in manj pregledna na mestnih šolah. Šole se trudijo, da bi imele čim bolj pregled tudi nad vedenjem in ravnanjem učencev zunaj šole. Delajo analize o vzrokih izosta-

janja učencev iz šole. Z vzgojnega vidika bo potrebno skrbneje obravnavati izostajanje od pouka zaradi športnega udejstvovanja.

Pri reševanju vzgojne problematike bo potrebna še trdnjša povezava učiteljskih zborov, enotnejše ravnanje vseh vzgojnih dejavnikov, manj stihistijskega pristopa in več načrtnega ravnanja.

IV. Uresničevanje obveznega in razširjenega programa

Predmetnik in učni načrt so šole realizirale. Večjih pomanjklivosti ni bilo, nekatera usklajevanja in preporazdelitve pa so večidel prispevale k prilagojenosti in s tem učinkovitejši realizaciji celotnega programa v današnjih razmerah in možnostih.

Prenova predmetnika in učnega načrta ni povzročala večjih strokovnih in materialnih težav. Dosedanja prenova do šestega razreda ni zahtevala večjih naporov in vlaganj pri prenovi sedmega in osmega razreda, ki bo zahtevnejša predvsem zaradi potreb naravoslovnega področja; potrebna bo bolj diferencirana in k zahtevam prenove usmerjena distri-

bucija materialnih in delovnih sredstev. Nekaj težav je povzročalo pomanjkanje nekaterih učbenikov, ki bi lahko bistveno prispevali k učinkovitejšemu uveljavljanju prenovljenih učnih načrtov.

Izkušnje šol pri realizaciji kulturnih in naravoslovnih dejavnosti kažejo, da je nekatere dejavnosti smotrno organizirati v krajših časovnih enotah, druge pa kot dneve. Smotrnost se kaže predvsem pri organizaciji in stroških ter pri povezovanju z drugimi vzgojnoizobraževalnimi dejavnostmi. V skladu s tem šole izbirajo tudi organizacijsko obliko, katere osnova je lahko razred in oddelki ali pa tematska področja. Organizacijske težave in materialna vlaganja, ki so potrebna za izvajanje kulturnih, naravoslovnih, športnih in obrambnih dejavnosti, so za šole precejšnje breme, posebno za mestne šole, ki so bolj vezane na prevoze in imajo več učencev.

Razširjeni program, ki ga v večjem ali manjšem obsegu izvajajo vse šole, pomeni obogatitev življenja in dela šol in višji standard obveznega šolanja. Veliko prispeva k blažitvi socialnih in ekonomskih razlik med učenci, učencem omogoča pridobivanje delovnih navad, nagnjenj in znanj, ki jih v okviru obveznega programa ne morejo pridobiti v tolikšni meri.

V. Kadrovske in materialne pogoje šol

a) Na osnovnih šolah je bilo zaposlenih 230 pedagoških delavcev (67 odstotkov vseh zaposlenih delavcev v osnovni šoli).

93,5 odstotka vseh pedagoških ur je bilo ustrezno zasledenih. Vzroka za neustrezno strokovno zasledenost sta predvsem pomanjkanje kadrov za glasbeno in tehnično vzgojo ter nadomeščanje odsotnih delavcev.

Pedagoški delavci dosegajo načrtovane učnovzgojne smote. Več pozornosti pa bomo tudi v bodoče namenili stalnemu vzgojnemu delu z učenci in usposabljanju učiteljev.

b) Pridobivanje šolskega prostora, ki je v občini še vedno aktualno, saj se trend povečevanja števila učencev ne zmanjšuje, se je nadaljevalo v šolskem letu 1985/86.

Šoli v Kranjski gori in Mojstrani sta pokrili povečanje števila učencev s petimi novimi učitelji, pridobili sta še kabinet, računalnico, jedilnico in kuhinjo s spremljajočimi prostori.

Na mestnem področju, kjer je bil porast števila učencev največji, niso povečali prostorskih kapacitet, zato pa se je povečalo število učencev, ki imajo pouk v izmenah.

Poleg pomanjkanja šolskega prostora na mestnem področju šolam najbolj primanjkuje dodatnih prostorov za telesno vzgojo in spremljajočih prostorov za selektivno in diferencirano vključevanje učencev v delo.

Šole so nadaljevale s posodabljanjem šolske opreme in učne tehnologije ter z adaptacijo šolskih zgradb.

Šola V Kranjski gori je na novo opremila naravoslovno in likovno učilnico, pridobili so štiri računalnike, manjkajo pa jim učila za množične poskuse učencev pri naravoslovnih predmetih.

V Mojstrani so temeljito adaptirali celotno šolsko zgradbo, opremili naravoslovno učilnico, gospodinjski kabinet, knjižnico ter likovno in tehniško učilnico.

V Žirovnici so dopolnili računalniško opremo ter nabavili didaktične komplete za estetsko vzgojo in zemljepis. Naravoslovno učilnico v Žirovnici, ki je opremljena predvsem za frontalno delo, bo potrebno preurediti za izvajanje eksperimentalnega pouka z množičnimi poskusi učencev.

Šola Tone Čufar je opremila računalnico in obnovila specialno opremo v učilnicah za kemijo, fiziko, tehniko in opremo v knjižnici.

V šoli Prežihov Voranc so dopolnili učna sredstva za telesno vzgojo in računalništvo ter obnovili pohištvo v treh učilnicah. Na novo vpeljane specialne učilnice so ostale brez opreme za eksperimentalno delo in množične poskuse učencev, kar bo močno oviralo realizacijo novih učnih načrtov pri naravoslovnih predmetih.

Šola Karavanški kurirji NOB je nadaljevala z obsežnejšo adaptacijo starih šolskih zgradb in nadaljevala z gradnjo nove telovadnice. Šola bi potrebovala računalniško učilnico, v okolici šole pa nekaj obdelovalnih površin.

c) Organiziranost strokovnega dela

Delo strokovnih organov, predvsem delo razrednika in učiteljskih

zborov, je bilo uspešno. Pedagoško vodenje na šolah dobiva po obsegu in vsebini vse pomembnejšo vlogo, vendar morajo ravnatelji kot poslovodni organi in pedagoški vodje šol v povprečju še vedno več časa posvetiti upravnim in gospodarskim zadevam kot pa pedagoškemu delu.

Šole se redno odzivajo na razpisana strokovna izpopolnjevanja zavoda za šolstvo in kadrovskih šol. Prenos znanj na sodelavce, ki se izobraževanja niso udeležili, poteka na sejah učiteljskega zbora, na strokovnih aktivih in tudi v medsebojnih razgovorih učiteljev.

d)Upravljanje VIO

Sveti šol kot organi upravljanja so delovali v skladu z zakonom o osnovni šoli. Na sejah sveta je praviloma najaktivnejša delegacija zbora delavcev, ta se tudi pogosto ločeno sestaja kot svet v ožji sestavi, dejavni so tudi delegati staršev, manj pa delegacija družbene skupnosti, kot da ne vidijo neposrednih učinkovitih možnosti za realizacijo svojih pobud in predlogov.

Sveti staršev se redno sestajajo po posameznih zaključenih delovnih obdobjih in pomenijo predvsem most med šolo in domom in sredstvo za krepitev vloge družine. Za svoje delo so sveti staršev zainteresirani, dajejo pobude in želijo sodelovati, vendar je pogosto potrebna pomoč na strokovnem in pedagoškem področju.

e) Povezanost z okoljem

Vsebinska in obseg povezovanja šol z okoljem je sestavni del delovnih načrtov oziroma letnega načrtovanja. Načrtuje se skupno z okoljem in se pri tem upošteva obojestranske koristi. Šole vse bolj vztrajajo na takem, kvalitativno višjem nivoju sodelovanja z okoljem.

Pri povezovanju z okoljem dajejo šole poseben poudarek povezovanju

z delovnimi organizacijami. Vse več je takega povezovanja, pri katerem delovna organizacija pomaga šoli z namenskim sredstvi, uslugami, učnimi in delovnimi sredstvi in z materialom.

VI. Ocena vzgojnoizobraževalnih rezultatov

V celoti so šole dosegle zadovoljive rezultate in napredovale na mnogih področjih. Pridobile so nove učne prostore, novo učno tehnologijo, obnavljale opremo in na osnovi teh pridobitev posodabljale vzgojnoizobraževalno delo.

Kljub materialnim omejitvam je šolam uspelo domala v celoti ohraniti razširjeni program, ki se je uveljavil v posameznih šolskih okoliših. Pri tem so bile v težavnem položaju zlasti šole, ki imajo najbolj razvit program življenja in dela. Lažje je bilo drugim šolam, vendar tudi niso v zavirlivem položaju, saj okolje od njih pričakuje razvoj v smeri razširjenega programa.

Veliko dela je bilo vloženega v uveljavljanje prenovljenega predmetnika in učnega načrta, posebno v pripravljanje materialnih in kadrovskih osnov za prenavo.

Upravno in strokovno delo šol uspešno povezuje in usklajuje VIZ, pri katerem redno potekajo posveti z ravnatelji šol in občinski strokovni aktiv.

Odprti problemi in predlogi za reševanje

— Šolski prostor na mestnem področju.

— Neenake možnosti učencev pri obveznem šolanju.

— Zaostajanje materialnega položaja učiteljev.

— Kadrovske težave na področju telesne, tehnične in glasbene vzgoje.

— Zaostajanje materialnih, organizacijskih in strokovnih pogojev za realizacijo prenove.

Jeseniški godbeniki gostovali v Trbovljah

Godbeniki Jesenic in Trbovelj že več kot dve desetletji gojijo prijateljstvo, zato so se tudi dogovorili o vsakoletnih srečanjih. Eno leto pridejo Trboveljčani na Jesenice, naslednje leto pa Jeseničani v Trbovlje.

Letos smo bili gostje Jeseničani. Ob prihodu v Trbovlje so nas že po tradiciji pričakali domači godbeniki z veselo koračnico. Po dobrodošlici in pogovorih se prične priprava za večerni koncert. Letos je naš koncert popelstil oktet DPD Svoboda France Prešeren iz Žirovnice. Trboveljčani so ga toplo sprejeli. Sam koncert je bil kot vedno dobro pripravljen in kvalitetno izveden, tako da so žal maloštevilni gledalci z navdušenim ploskanjem izprosil še dodatni skladbi. Predstavniki kultur-

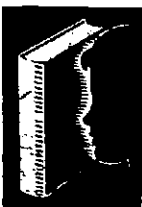
nega življenja v Trbovljah so obžalovali, da niso uspeli bolj napolniti dvorane. Pogovor pa je nanesele tudi na drugačno obliko teh srečanj.

Srečanja godbenikov sta se udeležila tudi predsednica trboveljske in predsednik jeseniške občinske skupščine. To je še posebej veliko pomnilo obojim kulturnim ljubiteljem. Bilo je dokaz, da je njihovo delo družbeno pomembno in potrebno.

Takega sodelovanja si želimo tudi v prihodnje.

P.M.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

E. L. DOCTOROW: Ragtime. Roman. Pomurska založba 1980.

Tokrat sem med knjižne novosti izjemoma uvrstil knjigo, ki je izšla že pred šestimi leti. Knjiga je pri nas še vedno razmeroma nova, v več pogledih. V naši knjižnici si jo je od izida doslej sposodilo 30 bralcev, od tega ena petina na Plavžu. Govorim o enem in edinem izvodu, ta nam je v tem obdobju zadoščal: knjige torej ne bi razgrabili, tudi če bi imeli več izvodov.

Vendar sploh ne gre za kak težko razumljiv roman. Vseeno pa je knjiga nekoliko nenavadna (kasneje bom poskusil razložiti, v čem je ta njena posebnost). Mene je k branju spodbudil intervju s sodobno ameriško pisateljico in esejistko S. Sontag, prebral sem ga v ameriški propagandni reviji Pregled. No, Sontagova, vsekakor resna ženska, šteje Doctorowa med najboljše ameriške prozaiste našega časa. Vendar v tistem intervjuju omenja neko Doctorowovo starejše delo. Pomudimo se za hipoc pri Sontagovi: sama bi rada pisala ekstravertirano, se pravi k resničnemu svetu obrnjeno prozo. Mogoče se je to bolj posrečilo Doctorowu — vsaj v pričujočem delu.

To je torej roman o Ameriki v času pred prvo svetovno vojno, v času, ko je v jazzu prevladoval slog ragtime. Na videz je napisan prav žurnalistično, reportažno. V njem mrgoli stvarnih podatkov, kakršne bi lahko nabral, kdor bi prebiral časnik iz tistih let. Razpiti zločini, sodni procesi. Kronika škandalov, pregrehe družbene smetane. Ekspedicija na Severni tečaj, čudežni nastopi fakirja Houdinija, volitve in ustoličenje novega predsednika ZDA (tistega, ki je Ameriko popeljal v prvo svetovno vojno). Fordova tehnološka (pravzaprav organizacijska) revolucija; avtomobilizem; in končno, dogajanje, okrog katerega se zgošča ves ta kaletoskop: privatna jma črnega glasbenika Coalhouse Walkerja proti ZDA.

V resnici gre za vrsto terorističnih akcij, ki se jih je lotil ta talentirani in uspešni možakar zaradi rasne prizetosti. Nad njim so se znesli pripadniki prostovoljne gasilske brigade. Skupina Ircev, predstavnikov bele sode, je našla povod za obračun s črncem, ki se je preveč postavljal z elegantnim in dragim avtomobilom.

Sele ko sem bral o tem dogodku, se mi je zavitilo, da zgodbo pravzaprav poznam, in sicer iz Formanovega filma. Zanimivo, od filma sem si zapomnil prav to, Walkerjevo tragično zgodbo. Kako se je ustavljal v ozki uličici, kako so ga prisilili, da je tam pustil svoj imenitni avto; kako so mu vozilo onesnažili. In kako se je potem s svojimi fanatičnimi privrženci — mladimi črnci — zabarikadirval v privatni knjižnici milijonarja Pierponta Morgana. Kako so ga od tam izbežali, kako je na koncu padel pod strel — očitno je sam hotel izzvati tak konec.

Vse to je le nekakšna ovojnica, skozi katero proseva notranja zgodba, doživljanje nekega dečka, morda nostalgčno podoživljanje lastnega otroštva. Cesar mi Formanov film ni mogel posredovati, je subjektivna plat: notranja povezava med dogodki. Skriti osebek zgodbe je nemara Družina (le pod to oznako je omenjena v romanu). Sestavljajo jo Oče in Fant, Mama in Mamin mlajši brat. Kot rečeno, najbolj skrivni jaz te štortije je najbrž Fant. Da je pripovedovana tako, kot je, izhaja prav iz tega, ker so vsi dogodki na nek način globoko povezani z Družino — in prav v tej povezavi je čar knjige.

Roman je torej napisan tako, kot bi si želela Susan Sontag: izvirno, ustvarjalno, pa vendar tako, da je v največji meri upoštevan resnični svet, naša skupna vednost o njem. Vendar se dogodki grupirajo po logiki subjektivnih doživetij, morda spominov. Da, mogoče po logiki čustvenih usledin, ki so se vzburlale ob prebiranju starih dokumentov? Vendar to domotožje po preteklosti ni bolešno. Čez vsjo pripoved je razlita jasna svetloba, ki onemogoča sentimentalno.

Kot ilustracijo naj navedem Tati-jevo zgodbo. Tu boste videli, kako se v zgodbo vpleta tudi razredni boj. Tati je na začetku romana poulični umetnik (izrezovalec silhuet), živi v bedi in skrbi kot samohranilec za hčerko. Tati ne dovoli, da bi zanj skrbel bogata, a nemoralna Evelyn Nesbit (ženska, ki je nekakšna parodija ameriških seksbom). Pred njo dobesedno pobege in gre delat v tovarno. Socialne razmere ob začetku stoletja so naslikane v zelo živih barvah. No, ob koncu romana srečamo taistega Tati-ja v isto druga-

čni vlogi: kot pionirja ameriške filmske industrije in kot Maminega drugega moža.

Podobno kot pri nas se torej tudi v Ameriki (prej v Ameriki kot pri nas) že nekaj časa ohranja moda »gledanja nazaj«, obujanja preteklosti, ki smo jo pred desetletji zavračali s prezirom ali vsaj pomilovanjem. Reakcija na napredek, ki je bil tako buren, da je podiral pred sabo vse? Vsekakor lahko le kultura v povezavi s

Odlomek iz knjige

Tirnice! Tirnice! Vizionarji, ki so pisali v popularne revije, so videli prihodnost na koncu vzporednih tirnov. Imeli so medkrajne vlake na dolge proge in medmestne električne železnice in cestne železnice in nadzemske železnice, vse so imele železne niti razporedene po tleh, križale so se kot tkanina neutrudne civilizacije. V Bostonu in New Yorku pa so bile železnice celo pod cesto, nov hiter tranzitni podzemski sistem, ki je vsak dan prepeljal na tisoče ljudi. Pravzaprav je v New Yorku uspeh manhattanske podzemske roditeljske progi do Brooklyna. Hkrati se je že dogajal inženirski čudež, prebijali so predor pod East Riverjem od Brooklyna proti Batteryju. Kopači, ki so delali za hidravličnim ščitom, so izkopavali rečni mulj meter za metrom in spotoma nameščali sestavljive dele jeklenih cevi. Delovni keson je bil napolnjen s stisnjenim zrakom, ki so ga črpali s površja. Delo je bilo nevarno. Ljudi, ki so ga opravljali, kopače, so imeli za junake. Ko so delali pod reko, so bili izpostavljeni strašnim tragedijam. Tipično tveganje je bila eksplozija, če je na primer stisnjeni zrak našel razpoko v strehi tunela in s strašnim buhom švignil ven. Nekega dne je nastal tako eksploziven izpuh, da je potegnilo štiri delavce iz tunela, jih pognalo šest metrov čez rečni mulj in jih na grebenu gejzira vrglo skozi reko dvanaest metrov v zrak. Samo eden od njih je preživel. Čudna nesreča je prišla na prve strani vseh časopisov in ko je Harry Houdini bral o tem pri jutranji kavi, se je hitro oblekel in stekel v bolnišnico Bellevue, kamor je pisalo, da so odpeljali preživelega delavca. Jaz sem Harry Houdini, je rekel receptorki, moram videti tega kopača. Dve bolničarki sta se pogovarjali za pultom in medtem si je skrivaj ogledal seznam in stekel po stopnicah. Ne morete sem gor, mu je rekla okrutna sestra, ko je šel po oddelku, polnem bolnih in umirajočih. Slapovi veselega jutranjega sonca so padali v loku iz visokih umazanih oken na oddelku. Nad posteljo junaškega kopača so v grozdu viseli njegovi domači — žena, stara mati v pletu, postavna sinova. Zraven je čakal zdravnik. Moški na postelji je bil od glave do nog povit v obveze. Roke v mavcu je imel nategnjene in obtežene in tudi povito nogo. Sem in tja se mu je iz obvez na glavi izvil slaboten ali pa mogoče samo okrasen stok. Houdini se je odhkrkal. Jaz sem Harry Houdini, je rekel domačim, rešujem se za denar, tak je moj poklic,

tradicionalnimi vrednostmi da človeštvu ravnovesje. Vendar pri Ragtimeu ne gre natanko za to. Ta roman obuja čas, ko so bile ideje Napredka (tehniške in gospodarske ekspanzije) mlade in močne, ko o njih, tam kjer so se spočele, niso preveč dvomili. To je torej lahko povest o otroških letih Duha, ki je ušel iz steklenice.

H.M.

jaz sem eskapolog. Samo povem vam pa, da se še nikoli niti od daleč nisem rešil iz česa takega kakor on. Pokazal je na posteljo. Domači so ga pogledali brez izraza na ravo dušnih slovanskih obrazih. Stara mama ni odvrnila oči od Houdinija in je nekaj rekla v tujem jeziku — bilo je vprašanje, ker je eden od sinov odgovoril v istem jeziku in izrekel Houdinijevo ime. Še kar naprej so ga gledali. Prišel sem se mu pokloniti, je rekel Houdini. Vsi so imeli potlačene obraze, široka čela, na široko vsajane oči. Niso mu vrnili nasmeška. Kako ste prišli sem, je rekel zdravnik. Samo minutko bom, je rekel Houdini, samo nekaj bi ga rad vprašal. Bolje, da greste, je rekel zdravnik. Houdini se je obrnil k domačim. Rad bi vedel, kako mu je bilo pri duši. Rad bi vedel, kaj je naredil, da je prišel na površje. Edino njemu se je posrečilo. Nekaj je moral narediti. Rad bi vedel, veliko bi mi pomenilo, če bi vedel. Vzel je denarnico, prijel nekaj bankovcev. Najbrž bi vam tole prav prišlo. Dajte, vzemite, rad bi vam pomagal. Domači so še kar naprej bujili vanj. Iz postave na postelji se je nekaj zasilalo. Eden od sinov se je sklonil čezenj in nastavljal uho. Nekaj časa je poslušal in pokimal. Stopil je k drugemu sinu in mu nekaj rekel. Bila sta velika fanta, čez sto osemdeset, prsni koš sta imela kot sod. Nobenega pretepanja, je rekel zdravnik. Houdini je začutil, da sta ga prišla pod roko in odpeljala po prehodu v oddelku, da so se mu noge ravno še dotikale tal. Odločil se je, da se ne bo upiral. Poznal je trike samobrambe, poznal je načine, kako premagati take butce; ampak navsezadnje je bil le v bolnišnici.

Houdini je hodil po cesti. Ušesa so mu gorela od ponižanja. Na glavi je imel klobuk s povešenimi kraji. Oblečen je bil v tesen bombažni suknjič na dve vrsti gumbov, roke je držal v žepih suknjiča. Bil je v črnih hlačah in belih spikčkah. Bilo je hladno jesensko popoldne in ljudje so bili večinoma v plaščih. Hitro je hodil po polnih newyorških ulicah. Bil je neverjetno gibčen. Zavedal se je dejanja, ki ima ves svet za svoj oder. Ni mu mogel blizu. Kar koli je naredil, ni bil nič drugega kot finter, iluzionist, navaden čarovnik. Kakšen smisel ima potem njegovo življenje, če pridejo ljudje ven iz gledališča in že pozabijo nanj? Reklama na časopisnih stojnicah je naznanjala, da je Peary prišel na severni tečaj. Resnično svetovno dejanje je tisto, ki pride v zgodovinske knjige.

Razstava »Božanstva in posebljenja na rimskem denarju«

Od torka, 11. novembra, je v prostorih Ljubljanske banke na Jesenicah na ogled zanimiva razstava kranjskega numizmatika Albina Pogačnika. Avor je del svoje bogate zbirke predstavil tako, da je rimske novce razporedil po motivih rimskih bogov in cesarjev. Podobe na rimskem denarju so imele veliko izpovedno in tudi politično moč, saj so Rimljani tudi preko denarja širili novice o velikih dogodkih ali pa ljudstvo navajali, da so spoštovali bogove in cesarje. Prav rimski denar sodi med najpomembnejša zgodovinska pričevanja, kar so jih Rimljani zapustili. Kovali so ga od 3. stoletja pred našim štetjem pa do zloma države. Cesarji so svoje portrete vti-

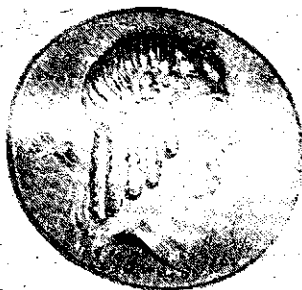
skali v kovance. Bolj ko je država zapadala v krizo, vse več novcev je nosilo sporočila o miru in sreči, čeprav je bilo le - tega vse manj.

Avtor Albin Pogačnik je svoja razmišljanja strnil takole:

»Kovani denar je imel v dobi rimskega cesarstva — sicer sploh v anti-ki — mnogo večji pomen kot danes. Denar je bil takrat v prvi vrsti politično in versko komunikacijsko sredstvo, ki je obveščalo prebivalce obsežnega rimskega imperija o pomembnih državnih dogodkih. Denar je prvi sporočil ljudstvu oblike novega cesarja, njegove naslove, njegov politični program, njegove zmage, oznanjal je sklenjen mir itd. Rimski denar nam pripoveduje tudi o življenju tedanjih vladarjev, o njihovih stvaritvah, o duhovnosti takratnega človeka; prikazuje nam nekdanje rimsko življenje v podobah. Rimljani so znali ceniti človekovo čednost in vrlino. Vsako človekovo vrlino so iskreno oboževali. Na teh malih plastičnih umetninah lahko vidimo celo galerijo rimskih božanstev. Razstava nam prikazuje večino božanstev ter posebljenih čednosti in vrlin, ki jih srečujemo na rimskih kovancih.«

Razstava bo odprta vsak dan, razen nedelje, do četrtega, 20. novembra.

TK

Apolon, bog sonca, svetlobe, zaščitnih umetnosti (na rimskem srebrniku iz 1. stol. pred n. št.)

Pristno doživetje s plesnim orkestrom RTV Ljubljana

V soboto, 8. novembra, je v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah gostoval v okviru koncertnega abonmaja Plesni orkester RTV Ljubljana pod vodstvom dirigenta Jožeta Privška in s pevko Ditko Haberl.

Sobotna prva prireditev za naročnike koncertnega abonmaja, ki ga je v tej sezoni uvedlo gledališče Tone Čufar Jesenice, je privabila polno dvorano ljubiteljev glasbe.

Glasbeniki (pet saksofonistov, štiri pozavnike, štiri trobentače, kitarista, basista, klavirista in bobnarja), njihovega glasbenega vodja, dirigenta Jožeta Privška in pevko Ditko Haberl je predstavila vedno odlična povezovalka programa Majda Rebernik. Hvalevredno pa bi bilo, če bi poslušalci lahko dobili — kupili tudi napisan koncertni program z imeni avtorjev skladb in solistov.

Zato ta prispevek ne bo vseboval potrebnih podatkov o naslovih izvedenih skladb, imenih solistov in drugo. Podatki, zapisani samo na podlagi sporočila povezovalke programa, bi lahko bili pomanjkljivi ali netočni. Zanesljivo je le to, da je vse izvedene skladbe priredil za potrebe Plesnega orkestra RTV Ljubljana Jože

Privšek. Vse ostalo pa je zapisano na podlagi dogajanj na koncertu in razpoloženja navdušenih poslušalcev.

Nastop ljubljanskih glasbenikov je bil programsko zelo bogat. S svojim polnim zvokom učinkovitega big banda so izvrstni glasbeniki navdušili jeseniške ljubitelje tovrstne glasbe. Se zlasti s Privškovima skladbama, ki ju je napisal na podlagi slovenskega in bosanskega melosa. Vsaka izvedena skladba, posebno pa skladba bosanskega melosa, se je odlikovala s posebnimi oblikami, izvajalskimi okraski in efekti, kar je še okrepilo prijetno vzdušje v dvorani. Tehnični in dinamični otenki pri izvajanju vseh skladb so potrdili visoko raven glasbene zmogljivosti vseh članov tega, v Jugoslaviji renimiranega ansambla. Vsi člani orkestra disciplinirano podajajo prese- netljive interpretacije, ki so usmerjene v najavangardnejše smeri big band glasbe in iščejo čimbolj moderne, free ali kakršenkoli že glasbeni izraz. Seveda v teh elementih muziciranja prihaja tudi do takimi- enov- nanih neslišnih sporslajev, kar je tu- di sestavni del tovrstne glasbe, ki jo imenujemo — uspešna improvizaci- ja.

Solisti (trobenta, pozavna, bariton, saksofon, klarinet, kitara, klavir, bobni) so s svojimi nastopi navdušili poslušalce. S subtilnostjo (klavir) in hkrati dinamično v vseh oblikah, v raznovrstnih frazah, v visokih in nizkih legah, z virtuosnimi tehničnimi posegi v solo partih so solisti potrdili svoj in orkestrski sloves. A ta sloves sega že daleč preko naših meja. Potrdilo temu mnenju naj bo informacija, da bo orkester prav v taki sestavi kot na Jesenicah gostoval še letos v Avstraliji.

V drugem delu programa, ki so ga glasbeniki začeli s potpurijem glasbenih uspešnic Glenna Millerja, je nastopila pevka Ditka Haberl. Ob spremljavi orkestra in pod taktirko Jožeta Privška je v svojem znanem slogu zapela nekaj pesmi v angleških in slovenskih, za kar so jo poslušalci navdušeno nagradili s ploskanjem, prireditelji koncerta pa s šopkom.

Jože Privšek je sugestivno vodil orkester odličnih glasbenikov, ki jih je izobilkoval tako, da so prišli do izraza navdih, znanje in izkušnje, kar so jeseniški ljubitelji glasbe toplo pozdravljali.

Franjo Ropret

Predavanje o slovenskih impresionistih

Likovni klub DOLJK in razstavnici salon DOLJK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice vabita ljubitelje likovne umetnosti na predavanje z barvnimi diapozitivi

Slovenski impresionisti, ki bo danes, v četrtek, 13. novembra, ob 18. uri v spodnjem salonu restavracije Kazina na Jesenicah.

Predaval bo kustos Narodne galerije Ljubljana Ferdo Serbelj.

Naslednje predavanje bo 27. novembra ob isti uri in v istem prostoru. Tema predavanja bo: Ivana Kobilca — slovenska slikarka.

Vstop je prost, vljudno vabljeni.

Literarni večer

bo v petek, 14. novembra, ob 20. uri v Mladinskem klubu pod hotelom Pošta.

Predstavlja se bosta Edo Torkar in Jani Saksida.

Uglašena različnost

Otvoritev desete samostojne razstave umetniške fotografije Francija Kolmana so popestrili mladi gojenci Glasbene šole z Jesenic. Krajši kulturni program so pod vodstvom prof. Pejičeve izvajali: Maruša Tratnjek, Marius Rebek, Vanja Debelak, Neva Ravnik, Senca Štern in Nataša Drole.

Predsednik Foto zveze Slovenije je Franciju Kolmanu podelil zlato Puharjevo medaljo kot najdejavnejšemu klubskemu ustvarjalcu in razstavljalcu doma in na tujem. Član upravnega odbora kluba pa mu je izročil posebno diplomu za deseto, jubilejno samostojno razstavo. Tajnica Foto zveze Slovenije pa je podelila najzaslužnejšim članom kluba diplome ob štiridesetletnem jubileju obstoja Zveze organizacij tehnične kulture Slovenije.

Po ogledu razstave je sledila okrogla miza in razgovor predstavnikov ZKO Jesenice, ZOTK Jesenice in upravnega odbora kluba s predstavnikom Foto zveze Slovenije o razstavnih dejavnosti, problemih in akcijah tja do leta 1990. Pod okriljem foto kluba bo fotokrožek Ored karavanških kurirjev na Koroški Beli izvedel PIONIRSKI FOTO 87 ob dnevu mladosti 23. maja 1987.

Sledila je projekcija diapozitivov iz kolekcije Francija Kolmana na temo ŽELEZARNA in SPORT.

Kolman je ustvarjalno združil svojo umetniško moč tako na področju črne bele fotografije kot barvne tehnike. Njegova deseta samostojna razstava »TRENTA SKOZI OBJEKTIV« je fotografska pripoved o enem najtišjih, najbolj nedotakanih in zato najlepših koščkov slovenske zemlje. Kolmanova kamera govori o kmečki arhitekturi, o ljudeh, ki stoletja žive tam, obdelujejo polja, gozdarijo in se klešejo v tem trdem in prvinem okolju, ustvarjajo in zapuščajo svojo dediščino iz roda v rod. Govori nam tudi o ljudeh, ki prihajajo uživati sonce in sneg, cvetje in srez tega edinstvenega viharškega sveta.

Kolmanova razstavljena dela so kot nekakšni fotografski dnevniki zapiski umetnikovih potovanj skozi trentarsko dolino. Odkrivajo nam najbolj intimno, skoraj bi lahko temu rekli zasebno stran avtorjeve ustvarjalne moči in njegove čustvene naravnosti.

Gre resnično za vidne vtise, v katerih je Kolman omejil sredstva fotografskega izražanja na minimum. V svojih fotografijah je zajel izbrane košče sveta v njihovi elementarni podobi in dramatičnem vzdušju. Trenta diha z značilno živostjo in fotografije preveva svetlobni svetlobni prehod. Zato Kolmanova TRENTA z značilno fotografsko govorico učinkuje kot neverjetno homogena slikovna celota. Krajina, z redko posejanimi hišami, z gibko vijoho se cesto, ki reže kompozicijo fotografije na dve polovici — tu je ustvarjalna poteza Francija Kolmana polno zači vela. Kljub tej navidezni preprostosti pa so fotografije grafično izredno bogate, dramatične in obdarjene s posebno poezijo. Slehera krajina je izdelana na osnovi dramatičnih učinkov, z uporabo temnejših filtrov, širokokotnika in podaljšanih osvetlitev.

Kolmanove fotografije so odsev ustvarjalne volje njegovega duha, ki »vidi« tudi tisto, kar je za »kuliso« resničnega. Temina neba na fotografijah deluje udarno in poudarja središče motiva. V tej zvrsti se nam Kolman predstavlja povsem nov in Trenta resnično živi.

Fotografski opus Franca Kolmana sestavlja več prvin:

- prve so spontane kot njegova fotografska nadarjenost,
- druge so plod okoliščin kot življenjske izkušnje,
- tretje so pridobljene z nenehnim delom, študijem in umetniški izkušnjo.

Vse te prvine se danes v zrceli Kolmanovi dobi zlivajo v dokaj ubranci celoto. Kolman je tradicionalni fotograf, odprta za vse novo in hkrati spoštljiv do podedovanih kvalit. Njegova ustvarjalna moč se je v njih izživila, vendar še vedno zmora sprejemati nove izkušnje, nova do gnanja in nove lepote. Skratka, črna bela in barvna tehnika predstavljata pri Kolmanu uglašeno različnost.

Slavko Tarman

Nekaj misli o koncertu

V dvorani delavskega doma Julke in Albina Pibernika na Javorniku so prejšnji petek, 24. oktobra, gostovali člani ansambla narodne zabavne glasbe BOSANSKO SELO. Za koncert ansambla, ki je znan tudi v naši širši domovini, je na železarskih Jesenicah vladalo izredno veliko zanimanje. Koncert narodnozabavnega ansambla Bosansko selo je bil dogovorjen z DPD Svoboda France Mencinger Javornik - Koroška Bela, in sicer z združenjem MODRINA Kranj.

Omenimo naj, da v dvorani delavskega doma Julke in Albina Pibernika na Javorniku to ni bil prvi koncert s takšnim programom, vendar je bil pogled na dvorano po končanem programu presenetljiv.

Organizator koncerta ni poskrbel za to, da bi se obiskovalci kulturno obnašali, kar je tudi rezultat stanja, v kakršnem je bila omenjena dvorana.

V dvorani je bilo okoli 400 gledalcev, ki se ob tovrstni glasbi zelo razživijo, ne glede na to, kakšne so lahko posledice takšnega obnašanja.

Po koncertu smo namreč našli stotine cigaretnih ogorkov, na več mestih pa je bila talna obloga iz tapisa tudi uničena. Omenili smo že neustrezno obnašanje obiskovalcev, žal pa ni bilo nikogar, ki bi poskrbel za red in mir med koncertnim programom. Sicer je res, da je bil na predstavi po službeni dolžnosti prisoten tudi član prostovoljne reševalne gasilske čete Železarne Jesenice, ki pa v takšnem stanju ni mogel dovolj učinkovito ukrepati.

Koncert narodnozabavne glasbe ansambla Bosansko selo nam je opomin, da bo treba v prihodnje takšne koncerte načrtno organizirati in po-

skrbeti za vse tiste mere, ki bodo zagotovile, da obnašanje obiskovalcev ne bo presegalo dovoljenih meja. Menimo, da je osnova sleherne kulturne prireditve, ne glede na to, za kakšno vsebino gre, predvsem obnašanje obiskovalcev. To pomeni, da v naših dvoranah, ki so namenjene kulturno prosvetni dejavnosti, ne bi smeli imeti prireditev, za katere že vnaprej vemo, da niso zagotovljeni red in mir ter kulturno obnašanje obiskovalcev. Zaradi neprimerne vedenja obiskovalcev nastaja tudi večja ali manjša materialna škoda.

Upravni odbor DPD Svoboda France Mencinger Javornik - Koroška Bela bo moral ob takšnih koncertih resno razmišljati, če še lahko dovoli njihovo organiziranje, čeprav je res, da je dvorana Delavskega doma Julke in Albina Pibernika slabo in le redkokdaj zasedena.

S tem hočemo reči, da bo treba poskrbeti za takšno vrsto prireditev, kjer ne bo bojzani pred morebitno materialno škodo ali pa pred obnašanjem obiskovalcev, ki nima ničesar skupnega s prizadevanjem za kulturno dejavnost. Da je temu tako, je na Jesenicah prav gotovo vzrok stihija, ki je na tem področju že

prevladala in lahko počne vsak, kar hoče in kar se mu zljubi. V takih primerih tudi nihče ne vpraša, kdo bo kril stroške morebitne materialne škode.

Upravni odbor DPD Svoboda France Mencinger Javornik - Koroška Bela bo moral glede takšnih prireditev posredovati stališča pristojnim organom, vključno občinski kulturni skupnosti, ZKO Jesenice in sekretariatu za notranje zadeve. Prav bi bilo, da bi o tem spregovorila tudi KK SZDL, ki je frontna organizacija in ji ne sme biti vseeno, kaj se dogaja na tem področju in v dvorani, ki je že več kot 15 let namenjena izključno kulturno prosvetni dejavnosti.

Predsednik
Bojan Rajaković

Krvodajalska akcija v radovljjski občini

Občinski odbor Rdečega križa Radovljica bo v sodelovanju z osnovnimi organizacijami in občinskim svetom zveze sindikatov radovljjske občine organiziral vsakoletno krvodajalsko akcijo v novembru.

V zdravstvenem domu na Bledu bodo lahko darovali kri od torka, 18., do petka, 21. novembra; v sindikalnem domu v Kropi v torek, 25. novembra, v zdravstvenem domu v Bohinjski Bistrici pa v sredo, 26. novembra. Vse darovalce bodo vpisovali v omenjenih krajih vsak dan med akcijo od 7. do 13. ure.

Organizatorji so prepričani, da bodo tudi letos dosegli in presegli načrtovano število 1500 krvodajalcev.

Kmecl na podelitvi Borštnikovih nagrad 29. oktobra (zapisal na hitro med oddajo). To bi morala slišati (upam, da je) ex-jesenjska direktorica in režiserka gledališča Vesna Arhar, ki v sobotni prilogi Dnevnika 4. oktobra piše o provincializmu in diletantizmu jeseniškega gledališča.

Ali ne bi današnji excurs po časopisih končali z iskrivo mislijo Jana Nerude, da kdor nič ne ve, mora vsemu verjeti. J.D.

Ja, da boste starši vsaj približno na tekočem, kar se tiče žargona vaših srednješolcev in študentov: če vam sin ali hči reče, da »pati sto na uro«, ne glejte debelo ali celo jezo, saj to pomeni, da jih nekaj zanima in to je v današnjem času zanesljivo pozitivno.

naj uredniki kar brez skrbi poročajo o slabosti revolucionarnega procesa v državi. »Neprijetnost pomote mu je ljubša od nespodobnosti molka.« Tako je na Kubi.

Mirko Galič se sprašuje (Danas, 28. oktobra), ali socializem ogrožajo njegovi nasprotniki ali zavezniki, ki eno mislijo, drugo govorijo in tretje delajo. Ali rata četrto, se sprašujem jaz, vendar me takoj prešine še nekaj. Ali ne postajam kritikaster in če že sem, kot Jaka Sulc v sobotni prilogi Dela (25. oktobra) prosim za milo kazen, ker se bom popravil, tako da ljudem, ki »bdijo nad našo pravilno usmerjenostjo« (Jaka Sulc), ne bo treba posredovati.

Za konec: Umetnost je ena sama, tista prava, in ne tista za ljudstvo in za tiste druge, pa naj kdorkoli viha nos kolikor hoče, je dejal dr. Matjaž

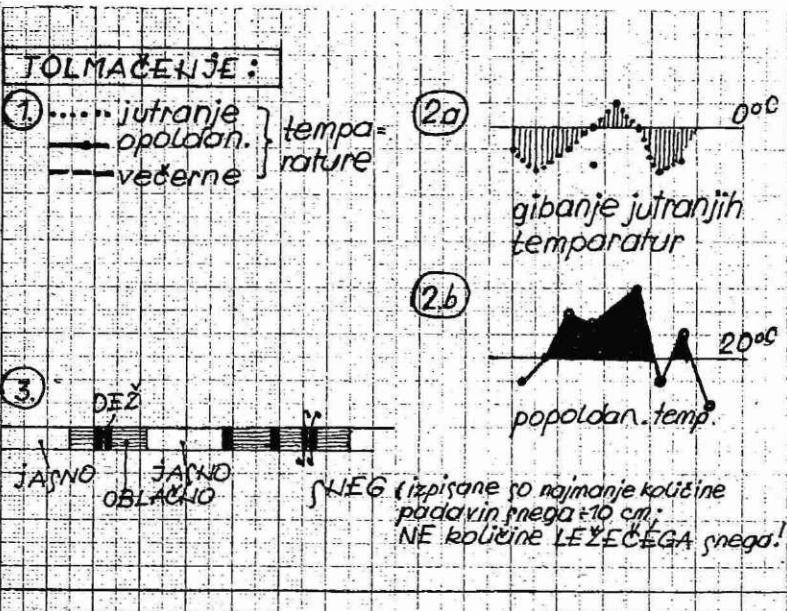
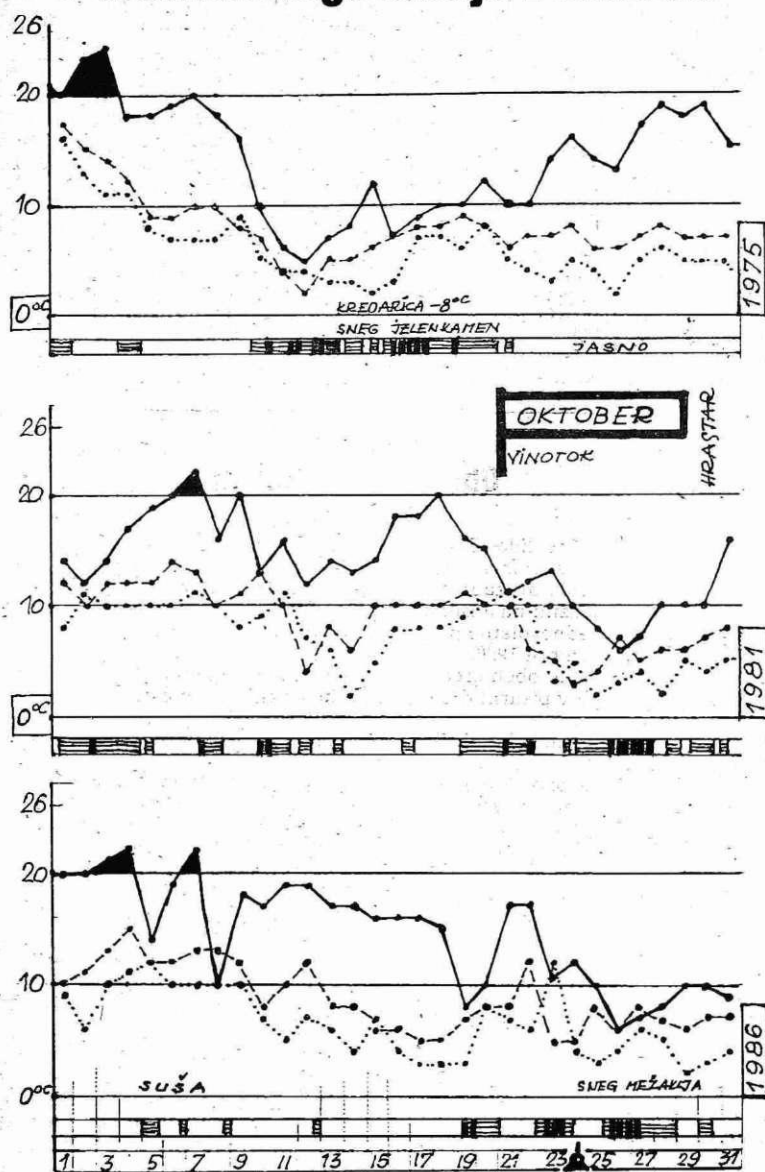
Podelitev Čufarjevih plaket in diplom

Kulturna skupnost Jesenice vabi na slovesno podelitev Čufarjevih plaket in diplom, ki bo v

petek, 14. novembra, ob 19.30 v gledališču Tone Čufar na Jesenicah.

V kulturnem sporedu sodelujejo moški zbor KUD Stane Žagar iz Krobe in igralci gledališča Tone Čufar.

Diagram dnevni temperatur in vremenskega stanja v oktobru

ZDENKA TORKAR-TAHIR

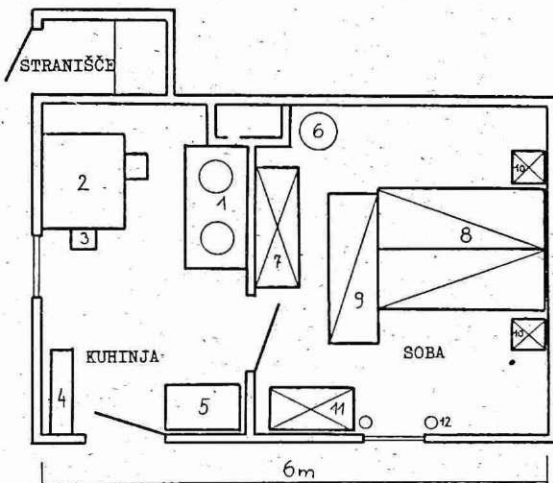
36

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

Da postavi hišo, se je odločil oče, ker so jih iz podnajemniškega stanovanja pri Mencinger (hiša v lasti gostilničarja, ki jo je sredi dvajsetih let kupil privatnik Lasson) stalno podili. Oče, ki se je v tistem času hudo ponesrečil pri delu v tovarni, je dobival le majhno pokojnino in invalidnino; ni uspel najemnine redno plačevati. V eni sami sobi so živeli oče, njegova še mladoletna brata, mama, hči in sin. In ko so prejeli anonimno pismo z grožnjo, da jim bodo zažgali hišo, se je oče odločil dokončno.

Vse kupljeno zemljišče je merilo 970 m². Hišo so postavili leseno, ker se takrat ni dobilo »cegla« (opeke). Stene so bile votle, dvojne z vmesnim deset centimetrov širokim presledkom, ki so ga zapolnili z »lešom« (žlindro) in tako pred mrazom izolirali notranjost.

Žlindro smo na vozičku, ki ga je ata sam izdelal iz starih koles in trušča (lesene gajbe), pripeljali iz tovarne. »Da je bilo »cnej« (ceneje) so delali vse sami. Očetu invalidu sta največ pomagala brata. Sosed je naredil le »cimpe« (ostrešje). Zunanje lesene stene so vsako leto »poštrihali« (premazali) z oljem, da so ostale lepo rjave. Ob hiši, pri stranski steni so postavili »stranišče na štrbunk«, okoli bajte so posadili jabolka, češnje, hruške in češplje ter uredili zelenjavni vrt. Pred hišo in ob ograji pa so vedno rasle vrtnice in druge

cesta 1. maja 83

- 1 železen štedilnik
- 2 »mentrga«
- 3 »štokerle«
- 4 klop
- 5 »kredenca«
- 6 gašperček
- 7 visoka omara
- 8 zakonska postelja
- 9 postelja
- 10 nočna omarica
- 11 »kosten« omara s predali za perilo
- 12 rože (lončnice na podstavkih)

okrasne rože. Ob zadnji strani hiše so postavili še lesen hlevček. Ker pa so v hudi zimi zmrazili zajci, so leta 1932 uredili zidan hlev. Pri gradnji sta pomagala tudi otroka. Vso potrebno vodo sta v litrskih kanglicah prinesla od Save. Da sta sod napolnila, sta morala vsak dan prenesti najmanj po 20 kanglic. Ob reki, kjer sta točila vodo, je bilo toliko kač, da jih je sosedov fant pobijal in v lekarno prodajal kože, ker so iz njih izdelovali zdravila.

Ko so v zemljo izkopali klet, so našli v šodrastrni zemlji kamnito skledo, kladivo in okostje velike živalske glave. Ker niso poznali vrednosti najdb, so jih kar stran vrgli. Prav tu izkopan pesek jim je služil pri gradnji hleva. A ker ga je bilo dosti, je z njim postavil hišo še sosed.

Samo stavbo v velikosti 24 m² je sestavljala kuhinja (10 m²) in soba (14 m²). Ob zunanji steni pa se je po lesenih stopnicah prišlo do podstrešne sobe (9 m²). V kuhinji je stal železen štedilnik na štirih nogah. »Če si se zaletu vanj, je kar padu.« Njemu nasproti je stala mentrga in dva stola, ob eni strani vhodnih vrat klop, ki so jo pozimi prestavili k štedilniku in na drugi strani kredenca.

Sobno pohištvo, ki ga je mama dobila še od svoje mame, pa so sestavljali naslednji pohištveni kosi: postelji iz češnjevega lesa, nočni omarici, visoka omara za obleko in nizek »kosten« (omara s štirimi predali) za perilo. Tretja postelja je poleti stala ob steni, pozimi pa ob vznožju zakonske postelje. Njeno prejšnje mesto pa je zasedel »gašperček« (manjša okrogla železna peč). V podstrešni sobi s pobitimi stenami je bilo prostora le za eno posteljo, v kateri sta spala oba očetova brata, in nizko omaro. »V posteljah ni bilo joga-jev kot danes. Ležali smo na vrečah polnjenih s koruzno slamo, čez katero je bila položena platnena rjuha. Pokriti smo bili s kovtrom. Pozimi pa smo se zadelali še s kakšno suknjo.« Postelja v podstrešni sobi pa je bila polnjena kar z listjem in praproto. Stanovanje so krasili vezeni prtji. Informatorka pravi: »Z ročnim delom sem imela veliko veselja. Če je bilo le nekaj časa, sem se ga lotila. Že natisnjene prte smo kupovali na semanji dan ob sv. Jožefu. Po stenah smo imeli foglovše (ptičje kletke), v katerih so prepevali kanarčki. Nad zakonsko posteljo je visela poročna slika staršev. V sobi pa je imela mama vedno lončnice - rože.«

POHVALE ZA LEPE ROŽE IN VARSTVO OKOLJA

Komisija za »lepe rože in varstvo okolja« pri Turističnem društvu Jesenice je ugotovila, da so si v letu 1986 posebno prizadevali pri okrašitvi KS Staneta Bokala z rožami in zelenjem naslednji prebivalci:

Tinca Andrejčič, Lojzka Binder, Francka Branc, Marija Brezovec, Marija Čelik, Zinka Čepon, Erna Delavec, Ivanka Demšar, Jelka Divjak, Andrej Dobravec, Marija Gasperšič, Majda Jereb, Mara Kac, Karolina Klemenc, Viktorija Kokošinek, Milena Komel, Fani Kos, Rudi Hočvar, Franc Košir, Marija Košir, Marjeta Košir, Renata Lazar, Anka Ličof, Igor Logar, Marija Mirti, Pavla Mohorič, Marija Poznik, Francka Puc, Vida Rabič, Slavka Ravnik, Ana Razinger, Mici Rajhart, Jelka Robič, Ela Sive, Marija Sabotin, Franc Sluga, Nada Šmid, Vanda Šranc, Ljuba Špendal, Breda Tadič, Nada Tomazin, Franc Trseglav, Cvetka Višnar, Marija Veber in Anica Zima.

Posebno lepe rože so imeli: Katarina Zevnik, Dani Klemenc, Ljubica Korenc in Tinca Kelvišar, ki bi sicer zaslužili za prizadevnost ZNAČKO. Ker pa so značke že prejeli, jih lahko le še POSEBEJ POHVALIMO.

Turistično društvo
Jesenice

Obvestilo invalidom

Društvo invalidov Jesenice obvešča svoje člane, ki v letošnjem letu praznujejo svoj življenjski jubilej (50., 60 ali več let), da bo letos prvič organiziralo družabno srečanje jubilarov, ki bo v soboto, 22. novembra, v Kazini na Jesenicah.

Peto prednovoletno praznovanje bo prav tako v Kazini na Jesenicah, 20. decembra 1986.

Interesente obeh srečanj prosimo, da se prijavijo pri svojem poverjeniku ali v pisarni društva, kjer boste dobili vse ostale informacije.

Težje invalide bomo obiskali na domu ob 29. novembru in Novem letu.

Invalide prve kategorije in težje invalide obveščamo, da imajo prednost pri nabavi kurjave za zimo na podlagi potrdila, ki ga dobite v pisarni društva. Dobavo omogoča Merkur Kranj — TOZD Univerzal Jesenice. Tej delovni organizaciji, kakor tudi drugim v občini, se iskreno zahvaljujemo za razumevanje do invalida — občana. Delovna enota Univerzala Jesenice nam materialne pomoči pri prevozu še nikdar ni odrekla.

Odbor društva

Delamo zvoke — ostrimo ušesa

Glasbena mladina Jesenice od 19. do 21. novembra spet organizira program za nižjo stopnjo. To pot se bo predstavil LADO JAKŠA s programom za najmlajše pod naslovom DELAMO ZVOKE — OSTRIMO UŠESA.

Spodbujanje ustvarjalnosti, improvizacija z aktivno udeležbo otrok na različnih instrumentih; spoznavanje različnih zvočnih virov od enostavnih otroških zvočil, konkretnih zvokov, tudi magnetofonski posnetki prek klavirja, flavte, klarineta in saksofona, do razlage in demonstracije elektronskega sintetizatorja, zvočne in izrazne možnosti glasbil; elektronski zvoki in muziciranje ter organizacija z njimi. Zanimiv animacijski program izvaja in vodi umetniški zgodovinar, glasbenik — multiinstrumentalist ter umetniški fotograf LADO JAKŠA (lastne skladbe, primer različnih glasbenih vrst; ČUK SE NI OŽENIL Z LEPO ANKO, UHO NA GUGALNICI, TA HECNA, ISTRSKI BLUES in druge).

Programi bodo potekali:

- 19. novembra ob 8.30 za OŠ P.Voranc v GTČ,
- 19. novembra ob 9.30 in 10.30 za vrtnice v GTČ,
- 20. novembra ob 7.45 za OŠ Žirovnica v Žirovnici,
- 20. novembra ob 10.25 in 12. za OŠ T.Čufar na šoli,
- 21. novembra ob 8. uri za OŠ Koroška Bela na šoli,
- 21. novembra ob 10.40 za OŠ Mojstrana na šoli,
- 21. novembra ob 13.15 za OŠ Kranjska gora na šoli.

ZAHVALE

Ob smrti

NANDETA POGAČNIKA

upokojenca Železarne Jesenice

se zahvaljujemo vsem prijateljem, sosedom, pevcem, godbi na pihala, govorniku, članom ZB NOV in krajevnih skupnosti, posebno dr. Zali Szchmitzer ter vsem ostalim, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujem se delavcem TOZD Valjarna debele pločevine in govorniku za poslovljne besede. Hvala pevcem za zapete žalostinke in župniku za obred.

Zalujoci vsi njegovi

Ob prerani izgubi dragega moža, brata in strica

ALOJZA CERKOVNIKA

se iskreno zahvaljujem vsem sosedom, sorodnikom in prijateljem, ki so nam izrazili sožalje, darovali cvečje in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujem se delavcem TOZD Valjarna debele pločevine in govorniku za poslovljne besede. Hvala pevcem za zapete žalostinke in župniku za obred.

Zena Angelca
in drugo sorodstvo.

Vsem sodelavcem 1 dneva kontiliva se zahvaljujem za izrečeno sožalje in denarno pomoč ob smrti mojega očeta.

Arif Bečarević

Društvu upokojencev Žirovnica se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem rojstnem dnevu.

Cecilija Pristov

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 15. novembra, bo sta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:

ŠPECERIJA BLED, Titova 22 in
ROŽCA, samopostrežna trgovina na Javorniku, O. Nova-ka 8.

DEŽURNA LEKARNA

V novembru je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Bledu.

Rešitev križanke iz 44. številke Železarja:

Rtina, amok, Martin, losi, Chris, Andrejka, Evert Lloyd, zar, Avala, Weber, ranina, anis, Nil, rja, Sabrina, hetman, gorčica, No, Lana, Moore, Sa, vol, okar, Kaplanka, aar, Nana, rane, diletant, kas, Kras, anofeles, ost.

RAZSTAVA

V avli skupščine občine Radovljica razstavlja do 25. novembra svoje akvarele Janko Korošec, član jeseniškega DO-LIK-a.

GLEDALIŠČE TONE ČUFAR JESENICE

V gledališču na Jesenicah bo v soboto, 15. novembra, ob 19.30 na sporedu zadnja abonmajska predstava drame Toneta Čufarja LJUBEZEN V KLETI.

Na večer so vstopnice tudi za izven abonmaja in so že v predprodaji.

Dia večer

V sejni sobi Planinskega društva Javornik - Koroška Bela bo v sredo, 19. novembra, ob 18. uri prvo predvajanje barvnih diapozitivov v sezoni 1986/87.

Predvajani bodo diapozitivi članov foto kluba Triglavski narodni park na temo: »Značilnosti in rekreacija na področju Triglavskega narodnega parka.«

Vabljeni!

Občinskemu odboru Zveze borcev NOV Jesenice in upravnemu odboru Društva invalidov Jesenice se najlepše zahvaljujem za čestitko ob mojem rojstnem dnevu.

Franc Lindič

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

14. novembra, amer. barv. film REKA ob 17. uri, ob 19. uri premiera amer. ital. barv. pust. filma OSVALJALCI DŽUNGLE.

15. novembra, amer. barv. krim. film KRVAVO PREPROSTO ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera amer. barv. komedije PROTOKOL.

16. novembra, slov. barv. mlad. film SREČNO KEKEC ob 10. uri, ob 15. uri amer. barv. pust. film ZAKLAD V IZGUBLJENEM AVIONU, ob 17. in 19. uri amer. barv. fant. film ODISEJA 2010.

17. novembra, amer. barv. fant. film ODISEJA 2010 ob 17. in 19. uri. 18. novembra, angl. barv. srhljivka VOLČJA DRUŠČINA ob 17. in 19. uri.

19. novembra, predpremiere angl. barv. futurist. drame 1984 (ORWELL) — FILMSKO GLEDALIŠČE ob 17. in 19. uri.

20. novembra, šved. barv. erot. film LJUBEZENSKI VRTILJAK ob 17. in 19. uri. FILM NI PRIMEREN ZA OTROKE!

KINO PLAVŽ

14. novembra, amer. barv. krim. film KRVAVO PREPROSTO ob 18. in 20. uri.

15. novembra, amer. barv. krim. film ZA ŽIVLJENJA GRE ob 18. in 20. uri.

16. novembra, amer. ital. barv. akcij. film SUPER AGENTA ob 18. in 18. uri, ob 20. uri amer. barv. film REKA.

17. novembra, amer. barv. pust. zgod. spektakel HUNDRA ob 18. in 20. uri.

18. novembra, amer. barv. fant. film ODISEJA 2010 ob 18. in 20. uri. 19. novembra ZAPRTO! 20. novembra, franc. barv. komedija PO PRVI LJUBEZNI ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

14. novembra, amer. barv. psihol. drama MIMOIDOČA IZ ULICE SANS — SUOCI ob 18. uri.

16. novembra, amer. barv. akcij. drama UPOR NA VOJNI AKADEMIJI ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

14. novembra, amer. belgij. barv. risani film PRIHAJAJO SMRKICI ob 17. uri, ob 19. uri amer. barv. fant. film ODISEJA 2010.

18. novembra, amer. barv. znan. fant. film VRNITEV V PRIHODNOST ob 19. uri.

RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE

V razstavnem salonu DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice je na ogled razstava umetniške fotografije kandidata mojstra fotografije Francija KOLMANA. Avtor razstavlja ciklus fotografij z naslovom TRENTA V OBJEKTIVU, poleg dvajsetih športnih fotografij.

Razstveni salon je odprt vsak dan, razen ob sobotah popoldan in nedeljah, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

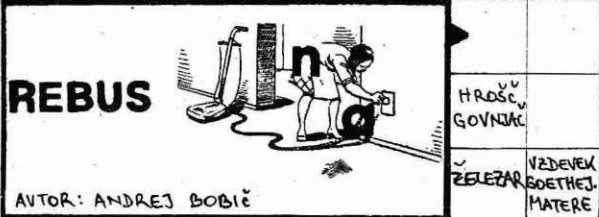
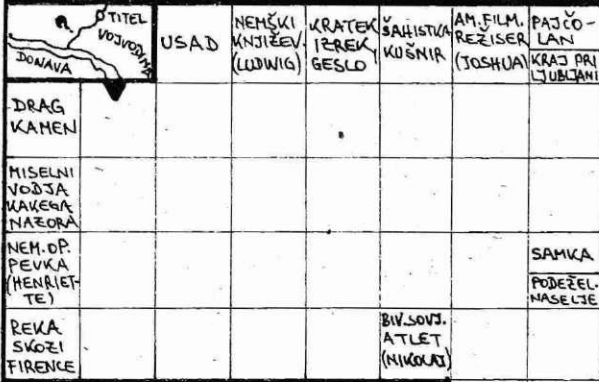

1984 — ORWELL

Da je to ZADNJA FILMSKA VLOGA v življenju velikega in popularnega igralca RICHARDA BURTONA, ni treba posebej povdarjati, saj je bila njegova (rekli bi: nepricakovana) smrt velik udarec ne le za ljubitelje njegovih filmov in seveda vlog, ampak predvsem za producete, ki so si obetali še vrsto novih filmov z Burtonom v glavni vlogi.

Zdaj pa k filmu »1984«. V totalitarni družbi prihodnosti živi tudi nek »disidentek« Winston Smith, uradnik, ki »predeluje« dokumente, kot to narekuje politična praksa. Toda Winston piše svoj intimni dnevnik, čeprav režim to prepoveduje. Obiskuje tudi kavarnico, kjer se zbirajo dekadentni umetniki. Celo zaljubi se, in to v Julijo, čeprav vesta oba, da se s to ljubeznijo podajata v neponovljivo avanturo...

Roman Georgea Orwella »1984« (v SSSR ne dovolijo natisa!) je ena najbolj branih in vplivnih knjig našega časa ter »filman« prav v letu, ki mu je avtor zagrozil s totalitarizmom. Talentirani mladi angleški scenarist in režiser Michael Radford nam je pričaral — seveda ob pomoči igralcev, kot so RICHARD BURTON in drugi in glasbe slovite skupine EURHYTHMICS — Orwellovo vizijo sveta. Film je bil v mnogih deželah Evrope in sveta »dogodek leta«, sodi pa tudi med najbolj obiskane in gledane filme v letu 1984.

PALINDROMNI REBUS		100m		AVTOR: ANDREJ BOBIČ	
AERODROM		POLJSKA MASCOBA		ANTICNO LUDSTVO V ITALIJI SABINCI	
LOJENICA		GRIGORIJE		IT. TENIS	
VRSTA GOBE		SL. PEVKA (NABA)		GARJE	
SAMKA		SL. ZGO. DOVINAR (FRANCE)		VEZNIK	
KUSTIR		FIN. LUKA TURKU		BLIŠČ	
ROVOMET		SILA ČERNE		VAŽNA RAZMBA	
HROŠČ		REZISER		STUPAR	
ZELEZAR		IGRALKA		SESTAVIL: RÖNNER	

Hokej na ledu

V soboto, 15. novembra, ob 18. uri:

Kranjska gora Gorenjka : Jesenice

V sredo, 19. novembra, ob 18. uri:

Kranjska gora Gorenjka : Partizan

Vabljeni

SE BO IVAN VOLARIČ UDELEŽIL SVETOVNEGA PRVENSTVA V AVSTRALIJI?

Predstavljamo vam enega izmed znanih slovenskih in jugoslovanskih zmajarjev Ivana Volariča, večkratnega udeleženca svetovnih prvenstev.

Aktiven zmajar je že od leta 1978 ter član zmajarskega kluba Let iz Škofje Loke.

Kdaj ste začeli z letenjem in kaj vas je v to pritegnilo?

»To se ni začelo z zmajarstvom. Vsak sanja, kako leti in mislim, da ni človeka, ki ne bi težil k letenju. Zato sem šel na letališče v Lesce vprašati, če bi me vzeli za jadralnega pilota. Rekli so mi, da sem tečaj že zamudil in naj grem k padalcem. Potem sem šel v padalsko sekcijo in se tam vpisal za padalca. To je bilo leta 1969. Takrat zmajev še ni bilo.«

Kako dolgo pa ste bili pri padalcih?

»Tam sem še vedno. Najprej sem skakal dovolj resno. Hodil sem tudi na tekmovanja. Bil sem v državnih reprezentacijah in moja ekipa je na državnem prvenstvu zmagala v disciplini skupinskih likovnih skokov.«

Kdaj pa ste prišli k zmajarjem in kako?

»Zvedel sem, da se tudi pri nas že ukvarjajo z zmajarstvom. Takrat ni bilo še nobenega kluba in je bilo težko priti v stik s temi ljudmi. Vendar je bilo tudi zmajarjev vedno več.«

Prvič smo poskušali skakati s hriba pri Vrhnjah, vendar le iz radovednosti. Jaz sem tam že naredil nekaj lepih skokov. Zvedel sem, da je v Škofji Loki že nekaj zmajarjev, zato sem odšel tja in prosil, če bi me kdo naučil leteti. Vendar takrat z mojim letenjem ni bilo nič. To je bilo leta 1978. Tega leta sem tudi prvič videl zmaja v zraku.

Malo kasneje sem se včlanil v Zmajarski klub Let v Škofji Loki. Začel sem se učiti.

Kdaj ste kupili svoj prvi zmaj?

»Spomladi leta 1980. S tem zmajem sem šel en dan letat na Bloke, kjer je dober teren za začetnike. Dva dni zatem sem šel na Šmarno goro in prvič sem jadrano uro, kar pa je bilo nezasičeno za tiste čase, saj so ostali leteli le nekaj minut.«

Pa vas je bilo v začetku kaj strah?

»Sploh me ni bilo tako strah, ker sem že prej skakal s padalom. Bolj me je bilo strah pri prvih poskusih v Vrhnjah.«

Kateri polet pa vam je ostal najbolj v spominu?

»Takih poletov je veliko. V spominu so mi ostali vsi poleti, saj je vsak nekaj posebnega in novega.«

Kako dolgo ste bili največ v zraku?

»Do sedaj čez pet ur, in to na svetovnem prvenstvu leta 1985.«

Polet verjetno zahteva dosti koncentracije in samozaupanja?

»To je odvisno od terena in vremena. Če greš letet v razburkanem vremenu, ali če greš na prelet na nepoznan teren, takrat moraš imeti tudi dovolj moči. Vendar so tudi taki poleti zanimivi.«

Ta šport zahteva tudi dosti denarja. Kako je s tem pri vas?

»V ostalih klubih imajo klubske rekvizite. Mi zmajarji pa nismo člani Zveze letalskih organizacij Jugoslavije in moramo zmaja sami kupiti ter poravnati stroške tekmovanja in treningov. Zato opravljamo razna priložnostna dela. Nekaj pa nam da tudi ZTKO.«

Ali je zmajarstvo razširjeno samo v naši republiki?

»V drugih republikah so zmajarski klubi v Zagrebu, Skopju in na Reki; tudi oni hodijo na državna prvenstva.«

Koliko pa vas hodi iz vašega kluba na tekmovanja?

»Hodi nas okoli deset. Imamo pa tudi svojo zmajarsko šolo.«

Ali pridobite iz te šole veliko novih članov?

»Vsako leto kakšnega. Letos smo to akcijo malo širše zastavili in mislim, da jih bomo dobili še več. To je odvisno od tega, koliko denarja imajo tisti, da si lahko kupijo novega zmaja.«

Kakšne pogoje pa morajo izpolnjevati?

»Stari morajo biti 18 let in neoporečno zdravi. V glavnem so taki pogoji kot za vse letalske športe.«

Ali jih precej obupa?

»Dosti jih pride iz radovednosti. Največ jih obupa, ker nimajo dovolj denarja za nakup zmaja.«

Koliko pa stane zmaj?

»Tekmovalni do 120 milijonov dinarjev, tak za začetnike pa dosti manj, okoli 30 milijonov dinarjev.«

Ali se dobi zmajarska oprema pri nas?

»Zmaji se dobijo le v tujini, ostalo pa pri nas. Imamo tudi take, ki so zmaje sposobni narediti sami, vendar jih le popravljajo.«

Kaj pa doma menijo o vašem športu?

»Ponavadi na začetku vsak nasprotuje, ker vsi menijo, da to zelo nevarna za-

SLOVENSKI TEKAČI V GORSKIH TEKIH PONOVLILI USPEH

V Racchiusu pri Vidmu v Italiji so italijanski športni delavci v nedeljo, 9. novembra, uspešno izvedli sedmi tradicionalni tek štafet v gorskih tekih. Proga je bila dolga 10 km, z višinsko razliko 150 m, potekala pa je po razgibanem terenu v okolici Racchiusa. Tekmovanja se je udeležilo 41 ekip iz Italije, povabljeni pa so bili tudi predstavniki Slovenije. V Furlanijo - Julijsko krajino je odpotovala ženska ekipa: Polona Pesjak, Marija Trobec in Minka Baretačević ter moška ekipa: Franci Teraž, Tone Djuričič in Ivan Urh.

V ženski skupini, kjer je nastopilo sedem ekip, so slovenske predstavnice zmagale, Marija Trobec pa je najhitreje pretekla progo s časom 49 minut. V moški skupini, kjer je nastopilo 33 ekip, so bili slovenski predstavniki odlični drugi. Franci Teraž pa je najhitreje pretekla progo s časom 35 minut in 48 sekund. Slovenski predstavniki so tako osvojili štiri pokale: dva posamezno in dva ekipno in tako ponovno ponovili uspeh s prejšnjih mednarodnih tekmovanj, s tem pa so potrdili, da so v odlični formi. Skoda je le, da se letošnja sezona gorskih tekov počasi približuje koncu.

A. Kerštan

TEČAJ ZA NOGOMETNE SODNIKE

Društvo nogometnih sodnikov Radovljica — strok. odbor organizira tečaj za nogometne sodnike. Kandidati naj se do prvega decembra prijavijo na naslov:

Radovljica, Gorenjska 26. Prijavite se lahko tudi v Železarni, ☎ 2045 (Vrečko).

Irena Sekulič
Novinarski krožek
CSUI Jesenice

Kam na rekreacijo?

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata Železarne tudi v letošnjem letu organizira rekreacijsko vadbo v telovadnicah, kegljišču in drsališču, in sicer od 1. oktobra do 31. maja 1987 po naslednjem razporedu:

Ponedeljek,

— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure in od 16. do 22. ure za vse TOZD in DS.

Torek,

— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure za upokojece Železarne,
— Splošna rekreacijska vadba v CSUI Jesenice — od 20. do 22. ure,
— Rekreacijska skupina — kegljanje na ledu od 18. do 22. ure.

Sreda,

— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure in od 18. do 22. ure za vse TOZD in DS,
— Splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice od 20. ure do 21.30 (vse moški),
— Interesna skupina KOŠARKA v CSUI Jesenice od 18. do 20. ure.

Četrtek,

— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure za upokojece Železarne,
— Splošna rekreacijska vadba v CSUI Jesenice od 20. do 22. ure,
— Splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice od 20. ure do 21.30 (ženske),
— Rekreacijska skupina — kegljanje na ledu od 20. do 22. ure,
— Splošna rekreacijska vadba v OŠ 16. december — Mojstrana od 18. do 19. ure ŽENSKO, od 19. do 20. ure MOŠKI.

Petek,

— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure in od 17. do 22. ure,
— Interesna skupina ODBOJKA — v telovadnici CSUI Jesenice od 20. do 22. ure,
— Drsanje pod Mežaklo od 20. do 22. ure (vstop možen samo z izkaznico za vstop v Železarno),
— Splošna rekreacijska vadba v OŠ Tone Čufar Plavž do 19.30 do 21.30.

Komisija za športno rekreacijo se je odločila za poizkusno kegljanje na asfaltu za vse TOZD oziroma delovne skupnosti brez razporeda — zaradi slabe zasedenosti kegljišča.

KOŠARKA — članice

V soboto, 15. novembra, ob 18. uri v telovadnici CSUI

Jesenice : Iskra Delta Ježica

ČLANI:

KOŠARKA

KADETI:

JESENICE — ISKRA DELTA JEŽICA B
(104 : 59 (59:29))

Telovadnica CSUI Jesenice, prvenstvena tekma 5. kola 2. SKL — zahod, gledalcev 100, sodnika Kunc (Ljubljana) in Matjačić (Kranj).

Jesenice so že v 5. minuti vodile 13:4 in gostom se ni obetalo nič dobrega. Vendar so domačini popustili in gostje so znižali v 13. minuti na 28:25. Do konca polčasa je bilo videti na igrišču samo še domačo ekipo, ki je do dvajsete minute povečala razliko na 59:29. Ljubljanci namreč niso znali prebiti cone obrambe Jesenic in tekma je bila odločena.

V nadaljevanju je razlika narasla na 51 koštev (98:47), v igro pa so vstopili mlajši igralci, ki priložnosti niso vsi najbolje izkoristili in dovolili so Ježičanom, da so rahlo ublažili poraz.

Kljub še preveč številnim napakam je opazen napredek v igri Jesenic iz tekme v tekmo. Za še boljše igro pa bodo morali nekateri ključni igralci bolj redno trenirati.

JESENICE: V.Šušur 2, Janša 23 (7:6), Kovač 10 (6:4), Naumovski 6 (2:0), Čatac, Peternel 19 (1:1), Samar 6, Todorovič, Heni 16 (2:2), Košir 2 (2:0), Milakovič, Domestek 20 (4:2).

V naslednjem kolu igrajo Jeseničani v nedeljo, 16. novembra ob 17. uri v Ajdovščini proti Fructalu.

NAMIZNI TENIS

PO DVE TOČKI ZA ŽENSKO IN MOŠKO EKIPO JESENIC

V nadaljevanju republiških namiznoteniških lig je ženska ekipa Jesenic gostovala v Ljubljani in Hrastniku. V Ljubljani je natopila proti ekipi Ilirije, s katero je tesno izgubila s 4:5. Markeževa je zmagala trikrat, Smolejeva enkrat, Samarjevi pa ni uspelo dobiti točke.

V Hrastniku je bila jeseniška ekipa bolj uspešna. Ekipa Kemičarja je premagala z rezultatom 5:3. Pri tem so Markeževa, Smolejeva in Samarjeva zmagale vsaka po dvakrat. Z dvema novima točkama se je ženska ekipa uvrstila na sredini ligaške tabele.

Članska ekipa Jesenic je gostovala v Novem mestu in Sevnici. Novomeščani so bili na domačem terenu premočni ter so premagali Jeseničane z 7:2. Po eno zmago za Jeseničane sta prispevala Ferbežar in Smitran, Babič pa je ostal brez zmage.

V Sevnici so bili Jeseničani uspešni. Premagali so domačo ekipo z visokim rezultatom 9:0 ter osvojili točko. Po tem kolu je članska ekipa Jesenic na tretjem mestu ligaške tabele.

V naslednjem kolu gosti ženska ekipa Jesenic ekipi Olimpije in Vesne, moška pa Gorico in Izolo, tako da bo na Jesenicah dvojni spored. /S/

KLADIVAR (ŽIRI) — JESENICE
77 : 106 (29:48)

Telovadnica OŠ Žiri, prvenstvena tekma 1. SKL — zahod — 4. kolo, gledalcev 30, sodnika Schulz (Ljubljana) in Černe (Ljubljana).

Jeseniški kadeti (brez Milakoviča) so dokaj zlahka premagali domačo ekipo, za katero je z dovoljenjem trenerja Jesenic igral tudi en visok starejši igralec, ki sicer nima veliko možnosti igrati na tekmi.

Velika učinkovitost pa je bolj navidezna, saj je rezultat velikega števila metov. Odstotek metov na koš za jeseniško ekipo je le 49. To je posledica slabe koncentracije in prehitrega zaključevanja napadov. Tudi v obrambi ni vse v redu, pogrešamo predvsem zapiranje nasprotnika po metu, v napadu pa igro na telo pod košem in manj izgubljenih žog.

Zadovoljuje borbenost, sicer pa Kladivar ni ekipa, po kateri bi lahko ocenjevali vrednost Jeseničanov.

Po četrtem kolu so Jesenice s tremi zmagami in enim porazom na drugem mestu v ligi.

JESENICE: Grahovac 32 (2:1), Čatac 2 (2:2), Peternel 24 (3:2), Rebol 4 (4:2), Uličar, P.Šušur 2, Jovanovič 18 (2:0), Todorovič 13 (4:1), Samar 3 (2:1), Vauhnik 8 (2:2), Humar.

V 5. kolu bodo Jesenice igrale doma, in sicer v telovadnici CSUI Jesenice v nedeljo, 16. novembra, ob 10. uri proti Slovanu iz Ljubljane. J

BALINARJI KRESA SO LETOS DOSEGLI ODLIČNE USPEHE

Balinarska sekcija KRES je bila ustanovljena šele leta 1979 na pobudo upravnega odbora rekreacijskega centra KRES. Registrirana pa je v matičnem klubu pri TVD Partizan Javornik - Koroška Bela. Leta 1980 je sekcija prijavila ekipo za tekmovanje v II. gorenjski balinarski ligi. Po dveh uspešnih sezonah tekmovanja so se maloštevilni tekmovalci uvrstili v I. ligo. Največji uspeh je ekipa dosegla v letošnji sezoni z uvrstitvijo na drugo mesto in si s tem pridobila pravico za kvalifikacije v slovensko ligo.

Zelo lep uspeh je pri mladincih dosegel Brane Jatič. Na slovenskem mladinskem tekmovanju v Ljubljani je zasedel 7. mesto in zaslužil vse čestitke. R.B.

POPRAVEK !

V prejšnji številki Železarja je bil v zapisu o Maksu Dimniku objavljen napačen podatek o odhodu Maksa Dimnika v NOB. Pravilni datum je september 1944, kakor je zapisano tudi v kartoteki članov OO ZZB NOV Jesenice. Uredništvo

Razpored prvenstva Železarne v šahu za leto 1986

v šahovskem domu na Jesenicah:

I. skupina — v torek, 18. novembra ob 16. uri: Hladna valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Jeklovlek, Žičarna, Valjarna bluming štekel, KSI, Elektrode, ETN

II. skupina — v sredo, 19. novembra, ob 16. uri: KO - FI, Plavž, Energetika, Jeklarna, Vzdrževanje, Remontne delavnice, Strojne delavnice, Valjarna debele pločevine.

FINALE bo v četrtek, 20. novembra, ob 16. uri. V finale se uvrstijo prvi štirje iz vsake skupine.

OPOMBA: Registrirani prvokategorniki, ki so nastopili za šahovski klub v letu 1985 — 1986, na prvenstvu ŽJ ne morejo nastopiti.

Razpored prvenstva Železarne v namiznem tenisu za leto 1986

v TVD Partizan Jesenice

I. skupina — v torek, 2. decembra, ob 15.30: Vzdrževanje, KSI, Jeklarna, Jeklovlek.

II. skupina — v sredo, 3. decembra, ob 15.30: Žičarna, Hladna valjarna Bela, ETN, Remontne delavnice.

III. skupina — v četrtek, 4. decembra, ob 15.30: Plavž, Energetika, Valjarna bluming štekel.

IV. skupina — v petek, 5. decembra, ob 15.30: Strojne delavnice, Elektrode, Hladna valjarna Jesenice.

Prvo finale bo v ponedeljek, 8. decembra, ob 15.30: prvi iz I. in III. skupine in drugi iz II. in IV. skupine.

Drugo polfinale bo v torek, 9. decembra, ob 15.30: prvi iz II. in IV. skupine in drugi iz I. in III. skupine.

Iz vsake polfinalne skupine igrata po dve TOZD oziroma delovni skupnosti v FINALU, ki bo v sredo, 10. decembra, ob 15.30 v prostorih NTK Jesenice.